

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต
และการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อาจารย์ ดร.ยุทธศิลป์ ชุมณี
อาจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ นิวัฒน์

โปรแกรมวิชา อุตสาหกรรมศิลป์
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต
และการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อาจารย์ ดร.ยุทธศิลป์ ชุมณี
อาจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ นิวัฒน์

โปรแกรมวิชา อุตสาหกรรมศิลป์
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความเมตตากรุณา ของผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม และการเอาใจใส่ของคณะผู้ร่วมวิจัยที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาในการดำเนินงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ให้แก่เหล่าคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนทำให้ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและขอแสดงความกตัญญูตเวทีตาคุณ แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

ยุทธศิลป์ ชุมณี และคณะ

มกราคม 2568

ชื่อเรื่อง : การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ชื่อผู้วิจัย : อาจารย์ ดร.ยุทธศิลป์ ชูมณี และอาจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ นิวัฒน์

สาขาวิชา/คณะ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ : 2566

ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยปี : พฤษภาคม พ.ศ.2566 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อสร้างโมเดลและทำการตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2566 ทั้ง 15 สาขาวิชา สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ ผลการศึกษาพบว่า 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองพบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.796-0.924 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบโดยการเรียงตามลำดับความสำคัญ องค์ประกอบที่ 3 ทักษะมนุษยสัมพันธ์ มีความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู มี ลำดับต่อมา องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการทำงานเป็นทีม ลำดับต่อมา องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร และองค์ประกอบที่ 5 ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้ $Soft\ Skill = 0.897***DTTP + 0.857***CS + 0.924***IS + 0.868***TS + 0.796***ITS$ 2) การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลพบว่าโมเดลมีความกลมกลื่น $\chi^2 = 704.751$; $df = 362$; Relative Chi-Square = 1.946; $p\text{-value} = 0.000$; RMSEA = 0.044; SRMR = 0.037; GFI = 0.990; NFI = 0.944; TLI = 0.966; CFI = 0.972

คำสำคัญ : การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, ทักษะที่จำเป็น, นักศึกษา, คณะครุศาสตร์

Research Title : Confirmatory Factor Analysis of Skills Necessary for Living and
Working of Faculty of Education Students, Chiang Rai Rajabhat
University

Author : Mr.Yuthasin Chumanee and Mr.Kittisak Newvarat

Faculty : Faculty of Education Chiang rai Rajabhat University

Fiscal Year : 2023

Year of Research : May 2023 to May 2024

Abstrat

This research aims to study the components of essential soft skills for students in the Faculty of Education at Chiang Rai Rajabhat University. The objective is to create a model and verify the consistency of these essential soft skill components among students in the Faculty of Education at Chiang Rai Rajabhat University. The sample group consists of all students from 15 different programs within the Faculty of Education in the academic year 2023, selected through stratified random sampling. The results showed that: 1) Confirmatory factor analysis revealed that all five components had positive factor loadings ranging from 0.796 to 0.924. When ranked by importance, interpersonal skills ranked first, followed by development of teacher professional practice, teamwork skills, communication skills, and information technology skills. The predictive equation in standardized scores is as follows: Soft Skill=0.897***DTPP+0.857***CS+0.924***IS+0.868***TS+0.796***ITS. 2) Model fit indices indicated a good fit of the model ($\chi^2=704.751$; $df=362$; Relative Chi-Square=1.946; p -value=0.005; RMSEA=0.044; SRMR=0.037; GFI=0.990; NFI=0.944; TLI=0.966; CFI=0.972).

Keywords : Confirmatory Factor Analysis; Essential Skills; Student; Faculty of
Education

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	i
บทคัดย่อ.....	ii
Abstract.....	iii
สารบัญ.....	iv
สารบัญตาราง.....	vii
สารบัญภาพ.....	x
บทที่	
1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	3
ขอบเขตของโครงการ.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	6
กรอบการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ทักษะทางสังคมและการเสริมสร้างทักษะทางสังคม.....	8
ทักษะทางสังคมกับวิชาชีพครู.....	20
แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม.....	47
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	ขั้นที่ 1 ขั้นการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 86
	ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย..... 88
	ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย..... 90
	ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 92
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
	การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของแบบสอบถามทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย..... 98
	การวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 99
	การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย..... 116
	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย..... 132

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	139
อภิปรายผล.....	141
ข้อเสนอแนะ.....	142
บรรณานุกรม.....	144
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	149
ประวัติผู้วิจัย.....	153

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	สรุปองค์ประกอบ นิยาม และตัวชี้วัดของทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับ วิชาชีพครูยุคใหม่..... 43
2	วิเคราะห์ทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูยุคใหม่ กับการจัดการ เรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม..... 46
3	การแสดงผลของการใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม และแนวคิด เกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในแต่ละขั้นตอน..... 75
4	องค์ประกอบทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย..... 90
5	แสดงสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีและสาขาวิชา ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย..... 91
6	จำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศของนักศึกษา (จำนวน 485 คน)..... 98
7	จำนวนและร้อยละจำแนกตามชั้นปีของนักศึกษาที่กำลังศึกษา (จำนวน 485 คน) 98
8	จำนวนและร้อยละจำแนกตามความคิดเห็นที่มีต่อทักษะความพร้อมในการ ทำงานในอนาคตของนักศึกษา (จำนวน 485 คน)..... 99
9	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย..... 100
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย ด้านการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP..... 105
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS..... 107
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS..... 108

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS.....	109
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : ITS.....	110
15	ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.....	111
16	ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.....	114
17	ค่า Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) และ Bartlett's test of sphericity.....	115
18	แสดงค่าสถิติในการประเมินความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์	116
19	แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP.....	117
20	แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP.....	119
21	แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS.....	120
22	แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS.....	122
23	แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS).....	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS	125
25	แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS.....	126
26	แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS.....	128
27	แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : TS.....	129
28	แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill).....	131
29	แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.....	132
30	แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.....	133
31	แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.....	136

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบการวิจัย.....	6
2 The Zone of Proximal Development.....	52
3 A Social Constructivist Model of the Teaching-Learning Process.....	61
4 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ขั้นตอนการเรียนรู้การสอนตาม แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เชิงสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม.....	74
5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่ จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.....	85
6 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP(Ectr1).....	118
7 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS(Fctr2)	121
8 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS(Fctr3).....	124
9 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS(Fctr4).....	127
10 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : ITS(Fctr5).....	130
11 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อ การใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.....	135

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายเป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา โดยมีปรัชญา คือ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และดำเนินการภายใต้พันธกิจ 6 ประการ คือ 1) ผลิตบัณฑิตตามคุณภาพบัณฑิตระดับอุดมศึกษา มีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ ของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ประเทศชาติและประชาคมอาเซียน 2) มุ่งสร้างองค์ความรู้สู่ความเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นบนฐานของการวิจัย รับผิดชอบต่อสังคม 3) ให้โอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ 4) ยกระดับการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพหรือสูงกว่า 5) ประสานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาตามภารกิจหลักเพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางของเครือข่ายการพัฒนาในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 6) สร้างความสำนึกรักท้องถิ่นและประเทศ ส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนาศึกษาวิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศด้วยการพลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า โดยมีแนวทางส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศให้มีศักยภาพและมีสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีความความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับตัวเข้ากับกระแสการพัฒนาที่ปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเท่าทัน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2564) นโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เน้นการสร้างและพัฒนากำลังคนระดับสูง (Brain Power) เพิ่มพูนองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรม การเสริมสร้างทักษะความรู้ใหม่ผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีจำนวนทั้งหมด 13 คณะ 1 วิทยาลัย โดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้เปิดสอนหลักสูตรทางการศึกษารวม 3 หลักสูตร ได้แก่ ระดับปริญญาตรี 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) และระดับบัณฑิตศึกษา 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) มีนักศึกษาทั้งหมด 1,807 คน ซึ่งได้กำหนดปรัชญาประจำคณะ คือ ยกระดับคุณภาพการศึกษา สู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และดำเนินการภายใต้พันธกิจ 5 ประการ ได้แก่ 1) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครู กรอบมาตรฐาน

ระดับอุดมศึกษา มีคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นคนเก่ง คนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้เท่าทันเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลง 2) พัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย งานสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น และภูมิภาคอย่างยั่งยืน 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และบริการวิชาการที่หลากหลายแก่ท้องถิ่น ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ยกระดับคุณภาพชีวิตและคุณภาพทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน 4) สืบสาน ส่งเสริม ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 5) พัฒนาคณะครุศาสตร์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุข มีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและมีธรรมาภิบาล โดยการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตให้มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองของประเทศที่มีศักยภาพเพื่อรองรับในตลาดแรงงาน และเส้นทางอาชีพในอนาคต ด้วยการเป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการแข่งขันทั้งตลาดแรงงานในประเทศและต่างประเทศได้ มีทักษะจำเป็นต่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 (Soft Skills) เนื่องจากในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมาสถานประกอบการและผู้ใช้บัณฑิตในยุคใหม่ ต่างมีความต้องการทักษะการทำงานเพิ่มขึ้น ซึ่งทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยฯ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2565-2569) ได้กำหนดเป้าหมายของการผลิตและพัฒนาครู ไว้ในเป้าหมายที่ 2 คือ บัณฑิตครูของมหาวิทยาลัย เป็นผู้ที่มีความคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นคนเก่ง คนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้เท่าทันเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลง นั่นคือ คณะครุศาสตร์ต้องมีการผลิตครูให้สอดคล้องกับการเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมี soft skill ชโลธร โชติศิริติเวช (2559) กล่าวว่า ครูในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมี soft skill เพราะ Soft Skills จะเป็นตัวที่บ่งบอกถึงความเป็นครูมืออาชีพหรือการเป็นครูที่มีคุณภาพ และยังเป็นตัวที่สะท้อนถึงจิตวิญญาณของครูอย่างแท้จริง ทั้งนี้ Soft Skills ยังมีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงความสุขในการทำงานอีกด้วย อีกทั้ง สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ(2565) ยังได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการสอนไว้ในหนังสือ ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน Soft Skill สำหรับผู้เรียน : ผลการศึกษาและแนวทางพัฒนา ไว้ดีกว่าให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการและนอกกระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) อันเป็นการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ของประเทศอีกด้วยการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะ มีความรู้ความสามารถอย่างรอบด้าน รวมทั้งมีทักษะชีวิตที่ดี ปรับตัวได้ทุกครั้งเมื่อพบอุปสรรค การจัดการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการให้จัดการศึกษา เพื่อบรรลุตามเป้าหมายของชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา

ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการนำเอาประสบการณ์มาสังสมจนเกิดเป็นกระบวนการทัศน์ หรือความเชื่อ ค่านิยมใหม่ๆ คือการเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความคิดเชิงกระบวนการทัศน์ที่ชัดเจน โดยส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งทักษะที่สำคัญของมนุษย์เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม การแก้ปัญหาอย่างผู้เชี่ยวชาญ การสื่อสาร และความร่วมมือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลอย่างรวดเร็ว ทักษะด้านความเป็นนานาชาติ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะด้านสังคม และทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งเป้าหมายคือต้องมีการพัฒนาผู้เรียนให้มี soft skill ดังนั้นคณะครุศาสตร์จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้นักศึกษาครูให้มี Soft Skills เนื่องจากหากสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพครูแล้วจำเป็นต้องมีทักษะรอบด้าน

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีทักษะ soft skill ในระดับใด มีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะ soft skill ด้านใดบ้าง มากน้อยเพียงใด และแนวทางใดที่จะสามารถส่งเสริมให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พัฒนาทักษะ Soft skills ให้นักศึกษาเป็นบุคลากรครูที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยงานวิจัยเรื่องนี้จะเกิดประโยชน์หลายประการเช่น ให้ทราบถึงระดับทักษะ Soft Skills ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อีกทั้งยังเป็นสารสนเทศสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เห็นถึงการดำเนินงานตามเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1856 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2566)

ขอบเขตเนื้อหา

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่การมุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งประกอบด้วย ทักษะต่างๆ ดังนี้

- 1) การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP
- 2) การสื่อสาร (Communication skill) : CS
- 3) มนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS
- 4) การทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS
- 5) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : ITS

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานระหว่างเดือนพฤษภาคม 2566 ถึงเดือนพฤษภาคม 2567 เป็นระยะเวลา 12 เดือน

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ระดับนัยสำคัญ .05

2. ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประกอบด้วย (1) การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (2) การสื่อสาร (3) มนุษยสัมพันธ์ (4) การทำงานเป็นทีม และ (5) เทคโนโลยีสารสนเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) หมายถึง ความสามารถเฉพาะของบุคคลในการใช้ทักษะต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งด้านอารมณ์และสังคมเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นช่วยในการพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน ซึ่งหากได้รับการพัฒนาจะส่งผลให้บุคคลนั้นทำงานภายในองค์กรได้อย่างมีความสุขและประสบผลสำเร็จ อีกทั้งยังมีส่วนในการช่วยส่งเสริมให้การทำงานในองค์กรมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ทักษะที่สำคัญ

1. การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice)
2. การสื่อสาร (Communication skill)
3. มนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill)
4. การทำงานเป็นทีม (Teamwork skill)
5. เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill)

การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) หมายถึง พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแผนการสอนที่สามารถใช้ได้จริงในชั้นเรียนรวมถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์มีการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมถึงการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนให้มีความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนางานหรือกิจกรรมมีการพัฒนาตนเองและติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างต่อเนื่อง

การสื่อสาร (Communication skill) หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารที่มีหลากหลายช่องทางมีความสามารถในการสื่อสารที่ลดความขัดแย้งและความสามารถในการเจรจาต่อรองการถ่ายทอดเรื่องราวที่เหมาะสมการตั้งคำถามและการแสดงท่าทีที่เหมาะสมในการสนทนา รวมถึงสามารถการสรุปประเด็นต่างๆ ที่สำคัญในการสนทนาได้เป็นอย่างดี

มนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) หมายถึง ความสามารถในการสร้างเครือข่ายที่ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานมีการพัฒนาเครือข่ายตามสาขาวิชาชีพสามารถจูงใจเพื่อนร่วมงานในการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีรวมถึงเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครองและนักเรียนและมีความคิดริเริ่มใหม่ๆ อยู่อย่างเสมอ

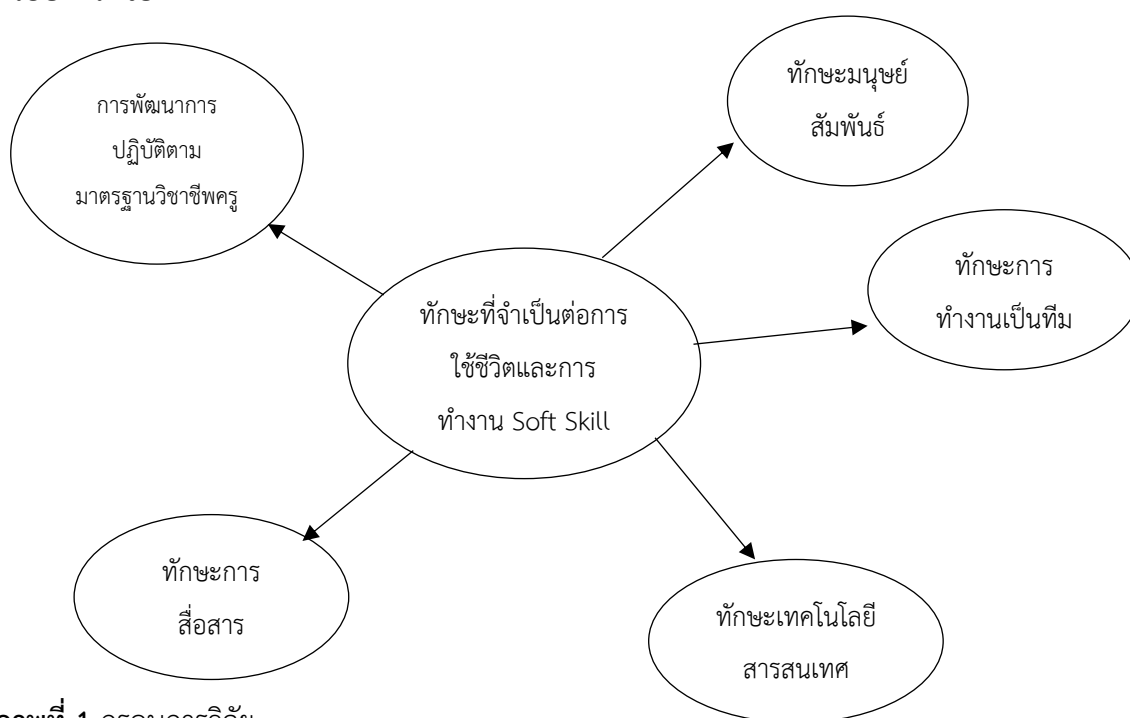
การทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) หมายถึง การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระมีการยอมรับผลจากการทำงานร่วมกันและมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาและสร้างสื่อต่างๆที่ใช้สนับสนุนการทำงานความสามารถในการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้แพลตฟอร์มต่างๆที่ช่วยในการทำงานรวมถึงความรู้เรื่องกฎระเบียบและความปลอดภัยทางไซเบอร์ที่สามารถนำมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ประโยชน์ในการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัย คณบดี ประธานสาขา ได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอน การบริหารงาน เพื่อพัฒนาตัวผู้เรียนให้มีความพร้อมในการทำงานและการใช้ชีวิตในอนาคตได้เป็นอย่างดีต่อไป

กรอบการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร งานวิจัยและเว็บไซต์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสรุปได้ตามประเด็นต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice)
 - 2) การสื่อสาร (Communication skill)
 - 3) มนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill)
 - 4) การทำงานเป็นทีม (Teamwork skill)
 - 5) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill)
-
1. ทักษะทางสังคมและการเสริมสร้างทักษะทางสังคม
 - 1.1 ความหมายของทักษะทางสังคม
 - 1.2 ความสำคัญของทักษะทางสังคม
 - 1.3 องค์ประกอบของทักษะทางสังคม
 - 1.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม
 - 1.5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคม
 - 1.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาและเสริมสร้าง ทักษะทางสังคม
 2. ทักษะทางสังคมกับวิชาชีพครู
 - 2.1 ความสำคัญของทักษะทางสังคมกับวิชาชีพครู
 - 2.2 ทักษะสังคมสำหรับวิชาชีพครู
 - 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมกับวิชาชีพครู
 - 2.4 ทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครู

3. แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.1 สารสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.1.1 สมมติฐานและความเชื่อของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.1.2 จุดเน้นของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.1.2.1 พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (The Zone of Proximal Development: ZPD)

3.1.2.2 การเสริมต่อศักยภาพ (Scaffolding)

3.1.2.3 ตัวสื่อกลาง (Mediation)

3.1.2.4 บริบททางสังคม (Social Context)

3.2 ความสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.3 การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.3.1 หลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.3.2 สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.3.3 รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนตาม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.3.4 การเรียนการสอนทางวิชาชีพครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมกับการเรียนการสอน

4. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพครู

5. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

1. ทักษะทางสังคมและการเสริมสร้างทักษะทางสังคม

1.1 ความหมายของทักษะทางสังคม

การดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นสังคมในระดับใดก็ตาม ทักษะทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญ ที่ควรคำนึงถึง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของทักษะทางสังคมจากนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสามารถวิเคราะห์ความหมายทักษะได้ 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ทักษะทางสังคมในฐานะที่เป็นความสามารถ โดยมีความหมายของทักษะทางสังคม คือ ความสามารถที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สร้างความร่วมมือร่วมใจ มีความเอื้ออาทรสร้างการยอมรับ สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และปรับตัว

ตลอดจนเข้าใจหรือปฏิบัติตนในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเชิงบวก (Kavale et al. 1997 Cited in Westwood, 2003: 91; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551, ระบบออนไลน์; อุมพร ตรังคสมบัติ, 2544 : 22-23; อุษณีย์ โพธิ์สุข, 2542: 132)

ประเด็นที่สอง ทักษะทางสังคมในฐานะที่เป็นลักษณะทางจิตใจ ซึ่งเป็นลักษณะที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม โดยมีความหมายของทักษะทางสังคม คือ จิตลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อความกับบุคคลอื่น โดยผู้ที่มีทักษะทางสังคมสูงจะสื่อความได้ดีและชัดเจน ส่วนผู้ที่มีทักษะทางสังคมต่ำจะสื่อความไม่ดีและไม่ชัดเจน (Riggio, 1986: 649 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ เวียงพระปรก, 2546: 11)

ประเด็นที่สาม ทักษะทางสังคมในฐานะที่เป็นพฤติกรรม โดยมีความหมายของทักษะทางสังคมคือ พฤติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เป็นพื้นฐานที่ใช้ในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (McGuire & Priestley, 1981: 6; Westwood, 2003: 91)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมายของทักษะทางสังคม สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถ พฤติกรรมและจิตลักษณะที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกันในสังคม โดยมีเป้าหมายในการสร้างความสัมพันธ์อันดีหรือทางบวกกับผู้อื่น เช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็นต้น รวมไปถึงการสร้างความเข้าใจเพื่อลดหรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น การจัดการกับความขัดแย้ง การประนีประนอม เป็นต้น

1.2 ความสำคัญของทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคมได้มีเป้าหมายในการสร้างความสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน โดยทักษะทางสังคมคือความฉลาดทางสังคมอย่างหนึ่ง (Social Quotient: SQ) ซึ่งถือได้ว่าเป็น 1 ใน 3 ของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ อันเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานในยุคปัจจุบัน (กมล แสงทองศรีกมล, 2550: 96) และทักษะทางสังคมเป็นทักษะเสริม (Soft Skills) หรือ ทักษะของบุคคล (Personal Skills) หรือ ทักษะประยุกต์ (Applied Skills) ที่สำคัญมากนอกเหนือไปจากทักษะหลัก (Hard Skills) ซึ่งทักษะหลักนี้เป็นความสามารถในกระบวนการและการจัดการทางเทคนิคที่สัมพันธ์กับธุรกิจหลักขององค์กร เช่น มาตรฐานความปลอดภัย ระบบจัดการการเงิน อันเป็นรูปแบบที่สังเกตได้ง่าย ส่วนทักษะเสริมหรือทักษะของบุคคลหรือทักษะประยุกต์นั้นสังเกตได้ค่อนข้างยาก เช่น การสื่อสาร การนำเสนอ การบริหารเวลา การบริหารทีมงาน การบริหารตนเอง การจัดการอารมณ์ตนเอง

การจูงใจและหวานล่อม การแก้ปัญหา การตัดสินใจ เป็นต้น แต่ถือเป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับการดำเนินชีวิตในโลกของการทำงานในศตวรรษที่ 21 (Dennis E. Coates, 2006: 1; Gewertz, 2007: 25) ทั้งนี้ ทักษะทางสังคม เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อมนุษย์ มีความสำคัญกับทุกเพศทุกวัย เพราะมนุษย์ไม่สามารถอยู่ได้ตามลำพัง ต้องมีเพื่อน มีกลุ่มสังคม เพื่อติดต่อสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกัน ตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยผู้ใหญ่ โดยวัยเด็กสามารถที่ต้องการการพึ่งพา การเรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิต วัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนฝูงคนรอบข้าง วัยผู้ใหญ่ที่เริ่มสร้างครอบครัวและต้องการความสำเร็จในหน้าที่การงาน (สุขุมาล เกษมสุข, 2535: 10; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551, ระบบออนไลน์)

สุขุมาล เกษมสุข (2535: 10-11) ได้แบ่งความสำคัญของทักษะทางสังคมไว้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญทางด้านส่วนบุคคล

ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข บุคคลต้องมีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถสื่อความเข้าใจ ทำงานร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาได้โดยสันติวิธีเมื่อเกิดความขัดแย้ง รู้จักคิดและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตนเอง และสังคมได้ สามารถปรับตัวได้ทุกสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่จะช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและมั่นคง

2. ความสำคัญทางด้านสังคม

สังคมมีความสุข มีความเจริญมั่นคง เพราะบุคคลมีทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รู้จักเสียสละ ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสันติ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะทางสังคม สรุปได้ว่าทักษะทางสังคม ได้มีความสำคัญในการดำรงชีวิตสำหรับมนุษย์ทุกคนทุกเพศทุกวัย เนื่องจากไม่มีใครสามารถอยู่บนโลกนี้ได้อย่างลำพัง โดยต้องมีการพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ทักษะทางสังคมยังมีความสำคัญต่อทุกอาชีพการทำงานเพื่อนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้ที่มีทักษะทางสังคมจะเป็นผู้ที่มีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และสังคมก็จะมีความสุข

1.3 องค์ประกอบของทักษะทางสังคม

องค์ประกอบของทักษะทางสังคมสามารถจัดแบ่งได้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะทางสังคมจากนักวิชาการ ซึ่งได้มีการจัดแบ่งองค์ประกอบของทักษะทางสังคมที่เป็นลักษณะหรือความสามารถที่ควรพัฒนา และสอดคล้องกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

วารี ธีระจิตร (2530 : 88 - 89) ได้แบ่งทักษะทางสังคมออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ได้ดังนี้

1. ทักษะทางด้านคุณธรรม ทักษะทางสังคมด้านคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็ก ๆ คือ

1.1 ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน รู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

1.2 ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

1.3 รู้จักเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำประโยชน์ต่อสังคม / โรงเรียน

1.4 มีความสามัคคี มีเหตุผล รู้จักแพ้ รู้จักชนะ

1.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น ใฝ่รู้อยู่เสมอ

2. ทักษะทางด้านความสามารถ

2.1 การรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2.2 รู้จักอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ที่ดีงามของธรรมชาติ และของ

ท้องถิ่น

2.3 การรู้จักแก้ปัญหา

2.4 การรู้จักติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ความสามารถในการหาเลี้ยงชีพ ดำรงชีพของตนเอง และครอบครัว

2.6 การจัดการปัญหาของเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นพิษต่อสังคม

2.7 การรู้ค่าของเวลา รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.8 การรู้จักและปฏิบัติตนได้ตามกฎเกณฑ์ของสถานที่ตนอยู่

อรพรรณ พรสีมา (2539: 66 - 67) ได้กล่าวถึง ทักษะทางสังคมในด้านต่างๆ ที่ควรได้รับการพัฒนา ดังนี้

1. ทักษะการติดต่อสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ประกอบด้วย การสื่อสารที่ถูกต้องและเที่ยงตรง การใช้เสียงค่อยๆ การใช้ภาษาสุภาพ และเหมาะสมกับโอกาส การแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็น การแยกแยะและสรุปความคิดเห็นของผู้อื่น การเชื่อมโยงความรู้สึกเก่า

ความรู้สึกลึกใหม่ การตั้งคำถามและตอบคำถาม การวิจารณ์ ความคิดเห็นโดยไม่วิจารณ์เจ้าของความคิด การให้กำลังใจในการทำงานร่วมกันด้วยคำพูด หรือแสดงความสนใจ

2. ทักษะการอยู่ร่วมกัน และการทำงานเป็นกลุ่ม ได้แก่ การให้ความสำคัญ และเอาใจใส่ ต่อทุกคนเท่าเทียมกัน สามารถหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้ง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีน้ำใจและความ กระตือรือร้นในการช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักให้กำลังใจเพื่อนๆ การเป็นผู้นำที่ดี การชี้แนะการทำงานกลุ่ม การเป็นผู้ตามที่ดี

3. การรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ได้แก่ การทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จด้วยดี ดูแล เพื่อนๆ ให้ปฏิบัติตามหน้าที่ ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของผู้อื่น การรักษากฎระเบียบในการทำงานและการ รักษาเวลา

สุรศักดิ์ สุภารัตน์ (2540: 17) ได้สรุปถึงองค์ประกอบทางสังคมว่าประกอบด้วยทักษะดังนี้

1. ทักษะในการมีส่วนร่วมกันวางแผนงานกับผู้อื่น
2. ทักษะในการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นกลุ่ม
3. ทักษะในการมีส่วนร่วมในการอภิปรายเป็นกลุ่ม
4. ทักษะในการตอบสนองต่อคำถามอย่างมีมารยาท
5. ทักษะในการเป็นผู้นำในการอภิปราย
6. ทักษะของความรับผิดชอบ
7. ทักษะในการช่วยเหลือผู้อื่น
8. ทักษะของการเข้าใจบทบาทของตนเองและผู้อื่น
9. ทักษะในการใช้สิทธิและเสรีภาพในตนเองและกลุ่ม
10. ทักษะในการเคารพต่อวินัยในตนเองและกลุ่ม
11. ทักษะในการมีมารยาทในสังคม
12. ทักษะในการแก้ปัญหา

พัฒนา จันทนา (2545: 97-98) ได้สรุปองค์ประกอบของทักษะทางสังคมคือ ความสามารถต่างๆที่ทำให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคมตั้งแต่การใช้ชีวิตร่วมกัน การทำงานร่วมกัน และการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้แก่

1. การเคารพต่อระเบียบวินัยของตนเองและกลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 สามารถปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงของกลุ่มได้
 - 1.2 มีระเบียบวินัยในตนเอง
 - 1.3 เคารพต่อสิทธิของผู้อื่น
 - 1.4 รู้จักรักษาทรัพย์สินส่วนตัว

2. การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม ได้แก่
 - 2.1 วางแผนร่วมกันได้
 - 2.2 สื่อสารให้เข้าใจตรงกัน
 - 2.3 อดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
 - 2.4 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 2.5 ประเมินผลงานและวิธีการทำงานกลุ่มได้
3. การแสดงออกและการแก้ปัญหาในกลุ่ม ได้แก่
 - 3.1 กล้าแสดงความคิดเห็น
 - 3.2 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 3.3 กล้าแสดงออก
4. การมีมารยาททางสังคม ได้แก่
 - 4.1 มีมารยาทในการพูดและการฟัง
 - 4.2 รู้จักขออภัยเมื่อทำผิด
 - 4.3 รู้จักเกรงใจผู้อื่น
 - 4.4 รักษาเวลา
5. การแสดงความรับผิดชอบและมีลักษณะความเป็นผู้นำ ได้แก่
 - 5.1 มั่นใจในตนเอง สามารถแสดงบทบาทหรือกระทำตามหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม
 - 5.2 ตัดสินใจได้รวดเร็ว
 - 5.3 มีปฏิภาณไหวพริบ มีความคิดสร้างสรรค์
 - 5.4 ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยดี
6. การช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่
 - 6.1 เสียสละเพื่อความก้าวหน้าของงานและกลุ่ม
 - 6.2 ให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นได้รับความสำเร็จ
 - 6.3 ให้ความสะดวกในด้านต่างๆ

Riggio (1986: 649 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ เวียงพระปรก. 2546: 11) ได้แบ่งทักษะสังคมออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์กับบุคคลอื่นโดยไม่ใช้ถ้อยคำ โดยถือว่าการสื่อความหมายทางอารมณ์ รวมทั้งการแสดงทัศนคติ และการแสดงระหว่างบุคคลโดยไม่ใช้ถ้อยคำ

2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Emotional Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และแปลความหมายอารมณ์ของผู้อื่น โดยบุคคลนั้นไม่ใช่คำพูด

3. การควบคุมอารมณ์ (Emotion Control) หมายถึง ความสามารถในการสะกดกลืนอารมณ์ของตนเอง เมื่อการควบคุมอารมณ์นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น หรือการแสดงอารมณ์ที่ไม่ใช่ความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองออกมา

4. การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการแสดงถ้อยคำ หรือการสนทนากับบุคคลอื่นอย่างคล่องแคล่วและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจข้อความที่ผู้อื่นพูด มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับปทัสถานทางสังคม

6. การควบคุมทางสังคม (Social Control) หมายถึง ความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคม มีทักษะในการแสดงตน และการแนะนำผู้อื่น

นอกจากนี้ Goleman (1995: 6) ได้เสนอองค์ประกอบของทักษะทางสังคม ได้แก่

1. ความสามารถในการโน้มน้าว (Influence)
2. การสื่อความหมาย (Communication) ฟังและสื่อสารที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ
3. การจัดการกับความขัดแย้ง (Conflict Management) เจรจาต่อรอง เพื่อแก้ไขและยุติความขัดแย้งได้
4. มีความเป็นผู้นำ (Leadership) ผลักดันกลุ่มได้อย่างดี และถูกต้อง
5. การกระตุ้น ริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และสามารถบริหารความเปลี่ยนแปลงได้ (Change Catalyst)
6. การสร้างสายสัมพันธ์ (Building Bonds) รักษาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อความสัมพันธ์
7. การสร้างความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นทีม (Collaboration and Cooperation)
8. การทำงานเป็นทีม (Team Capabilities) ให้เกิดพลังกลุ่มเพื่อสู่เป้าหมาย

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะทางสังคม สรุปได้ว่าองค์ประกอบของทักษะทางสังคมนั้น สามารถจัดองค์ประกอบได้ 3 ด้านใหญ่ๆ คือ

ด้านความสามารถ คือ สิ่งที่เป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างราบรื่น เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา การทำงานเป็นกลุ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ เป็นต้น

ด้านคุณลักษณะ คือ สิ่งที่มีหรือเป็นลักษณะในตัวแต่ละบุคคล อันเป็นลักษณะที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างราบรื่น เช่น ความมั่นใจในตนเอง ความใฝ่รู้ มารยาททางสังคม บุคลิกภาพ ความกล้าแสดงออก เป็นต้น

ด้านคุณธรรม คือ สิ่งที่เป็นคุณงามความดีในจิตใจของแต่ละบุคคลที่ทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างราบรื่น เช่น ความเสียสละ การแบ่งปัน ความมีระเบียบวินัย ความอดทน อดกลั้น เป็นต้น ซึ่งทั้งสามด้านนี้มีความสัมพันธ์และเอื้อกันต่อการมีทักษะทางสังคม

1.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม

ในการเสริมสร้างทักษะสังคมสามารถทำได้โดยการจัดให้เด็กทำงานกันเป็น “กลุ่ม” เป็นวิธีการที่ดียิ่งๆที่จะช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคม เด็กจะมีการเรียนรู้ถึงการแก้ปัญหาจากการทำงานกลุ่ม การจัดให้มีกลุ่มหลาย ๆ ชนิด การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยให้ครูเป็นผู้แนะนำ จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการเล่นที่เหมาะสม และรู้จักยอมรับผลของการแข่งขันด้วย การเล่นของเด็กวัยนี้ยังไม่ค่อยกว้างขวางมากเท่าไร เด็กจะเริ่มเล่นอยู่ในกลุ่มมากขึ้น ลดการเล่นแบบต่างคนต่างเล่น เด็กจะเปลี่ยนแปลงวิธีการเล่นอยู่เสมอ มีการเอาแต่ใจตนเองบ้าง และต้องการเอาชนะบ้าง แต่เมื่อเด็กโตขึ้นเด็กจะเรียนรู้และสามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดีขึ้น การรวมกลุ่มนั้น มีอิทธิพลต่อเด็กมาก ทำให้เด็กได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐาน เช่น ได้รับคำยกย่อง ได้เป็นคนสำคัญของกลุ่ม ได้เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ อยากให้ผู้อื่นสนใจร่วมทำกิจกรรมกับตน และตนก็ได้มีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมของผู้อื่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กได้พัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ ความรู้สึกว่าตนมีเจ้าของและเป็นเจ้าของ จะเห็นได้ว่าการที่เด็กได้เข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มนั้น ทำให้เด็กได้รู้จักโลก รู้จักสังคม และชีวิตดีขึ้น พ่อ แม่ และผู้ปกครอง ควรมีส่วนสนับสนุนและให้โอกาสเด็ก คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ เด็กก็จะทำให้เด็กเจริญเติบโตขึ้นมีทักษะทางสังคมดีขึ้น (กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข, 2544: 34-35)

นอกจากนี้แนวทางการสร้างและพัฒนาทักษะทางสังคม มีแนวทางหลัก คือ การสร้างมิตรภาพ การเรียนรู้จักกิจกรรมและทำงานเป็นทีม รวมไปถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่นและชุมชน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551, ระบบออนไลน์) และในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในสถาบันการศึกษา ได้มี 2 รูปแบบ คือ การฝึกทักษะทางสังคมโดยบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งกิจกรรมที่จัดในการเรียนการสอนนั้นจะต้องให้นักเรียนเป็นผู้กระทำเองและกระทำร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นักเรียนจึงจะเกิดทักษะทางสังคม และในการฝึก

ทักษะทางสังคมโดยตรง เป็นการฝึกทักษะทางสังคมต่างหากแยกจากการเรียนการสอนเนื้อหาตาม วิชาปกติ บางทักษะอาจต้องมีการฝึกโดยเฉพาะ บางทักษะอาจไม่ต้องใช้วิธีการฝึกโดยเฉพาะ เพียงแต่ เป็นการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำร่วมกัน ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับ สภาพการดำเนินชีวิตของนักเรียน เหมาะกับความสนใจและความสามารถของนักเรียน (สุขุมาล เกษมสุข, 2535: 18-19)

จากการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม สามารถสรุปได้ว่า ทักษะสังคมเป็นสิ่งที่เสริมสร้างได้จากการใช้กลุ่มทางสังคมตั้งแต่สังคมระดับเล็กที่สุดคือครอบครัว สถาบันการศึกษาที่ส่งเสริมโดยการจัดกิจกรรมที่ได้มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการ เรียนรู้ที่จะสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น และเมื่อเกิดการยอมรับในกลุ่มแล้วก็จะสามารถดำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุข และในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในสถาบันการศึกษานั้นสามารถจัดได้โดย การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนตามปกติและสามารถสอนโดยตรงได้ ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบที่เป็นการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน เนื่องจากการบูรณาการทักษะ ทางสังคมเข้ากับวิชาเรียนนั้นเป็นการเสริมสร้างทักษะทางสังคมโดยไม่รู้ตัวและสามารถถ่ายทอดทักษะ ทางสังคมไปสู่สถานการณ์อื่นได้อย่างมีความหมาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เน้นแนวคิดการเสริมสร้าง ทักษะทางสังคมคือ การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม และการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน สถานการณ์อื่น

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม

ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมได้มีงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาและเสริมสร้าง ทักษะทางสังคม และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคม ทั้งใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ดังนี้

1.5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคม

ผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคม ดังนี้

อัจฉรา ไชยอุปถัมภ์ (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะทาง สังคมสำหรับนิสิตนักศึกษา โดยพบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะทางสังคมมี 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แนวคิดหรือหลักการในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนิสิตนักศึกษา มี พฤติกรรมบ่งชี้ทักษะทางสังคม 5 ด้าน คือ ด้านการใช้คำพูด (นิสิตนักศึกษากับนิสิตนักศึกษา) ด้าน การใช้คำพูด (นิสิตนักศึกษากับอาจารย์) ด้านการใช้ท่าทาง นิสิตนักศึกษากับนิสิตนักศึกษาและ

อาจารย์) ด้านการทำงานกลุ่ม และด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น โดยมีหลักสำคัญ 7 ประการในการดำเนินการศึกษาระดับปริญญาตรีของซิคเคอริงและแกมสัน คือ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตนักศึกษา ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในหมู่นิสิตนักศึกษา ส่งเสริม Active Learning นิสิตนักศึกษาทราบผลการเรียนรู้ทันที เน้นให้เวลาในการปฏิบัติ สื่อสารความคาดหวังให้นิสิตนักศึกษา เคารพในความแตกต่างทางสติปัญญา และพัฒนาทักษะทางสังคม โดยการมีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการจัดกิจกรรม/โครงการ

ส่วนที่ 2 แนวทางในการนำไปใช้เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา 7 ประการคือ นโยบายของสถาบันอุดมศึกษา หลักการและวัตถุประสงค์ เป้าหมายการพัฒนา หน่วยงานที่รับผิดชอบ ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาทักษะทางสังคม กิจกรรม/โครงการและการประเมินผล

ส่วน ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์ (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ โดยทักษะทางสังคม มี 3 ทักษะ คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบ พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ การจุดประกายความคิด การขยายความคิด การลงมือปฏิบัติ การนำเสนอผลงาน การสรุปและประเมินผล และการประยุกต์และนำความรู้ไปใช้ โดยเน้นให้นักเรียนได้สร้างความรู้ขึ้นเองและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ทั้งนี้มีประสิทธิผล คือคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านทักษะทางสังคม ความสามารถด้านความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคม สรุปได้ว่ารูปแบบเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคมได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกันนั้นเป็นแนวทางที่สามารถนำมาบูรณาการในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคมได้

1.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคม

ในการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคม ได้มีงานวิจัยที่ได้ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมีกิจกรรมการพัฒนาทักษะ

ทางสังคมที่หลากหลายทั้งการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสืบเสาะ การอภิปรายกลุ่ม และการสอดแทรกคุณธรรม ดังนี้

การใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาทักษะทางสังคม ดังงานวิจัยนคร กิจจรูญชัย (2549) ที่ได้ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโดยการเน้นกระบวนการที่ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน แล้วจัดให้มีการค้นคว้า ระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยน และช่วยกันตรวจงาน อย่างเป็นขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นปฐมนิเทศ ขั้นก่อนเขียน ขั้นการเขียนและขั้นหลังเขียน ซึ่งมีผลให้ระดับทักษะทางสังคมที่เป็นการช่วยเหลือในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม การสร้างปฏิสัมพันธ์ การมีมารยาททางสังคม การจัดการกับความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การอธิบายและแสดงความคิดเห็น และการควบคุมตนเอง รวมไปถึงความสามารถในการเขียนของนักเรียนสูงขึ้น และได้มีการพัฒนาทางสังคม โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกลวิธีการอ่าน ดังเช่นงานวิจัยของศรีนยา ชติยะ (2544) ที่ได้จัดกิจกรรมที่ใช้กลวิธีการอ่านและการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งทำให้ทักษะทางสังคม คือ การช่วยเหลือในการทำงาน การอธิบาย การแสดงความคิดเห็น การควบคุมตนเองและการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ รวมถึงคะแนนความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงขึ้น และในงานวิจัยของอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล (2552) ได้ใช้กิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือสำหรับเด็กปฐมวัยออกทิสติกที่让孩子们ได้เล่นร่วมกัน ซึ่งมีกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือขั้นนำ ขั้นทำกิจกรรม และขั้นสรุป ทั้งนี้ได้มีข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการแบ่งปัน และการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มของเด็กปฐมวัยออกทิสติกให้สูงขึ้น

การพัฒนาทักษะและเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่เป็นทักษะย่อยบางประการนั้นสามารถทำได้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการสืบเสาะแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มได้ ดังงานวิจัยของวิมลรัตน์ ลีหะสุนนท์ (2551) ที่ได้จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความสามารถในระดับต่างกัน คือความสามารถสูง ปานกลาง ต่ำและ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของจอยซ์ และเวล คือเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหา พิจารณาปัญหา วางแผน ลงมือปฏิบัติ รวบรวม/วิเคราะห์/เสนอผลงาน และทบทวน/เชื่อมโยงปัญหาใหม่ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ การสื่อความหมาย และการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงขึ้น

นอกจากนี้ การอภิปรายกลุ่มยังเป็นอีกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคมได้เช่นกัน ดังที่ กัลยา มหาวัน (2548) ที่ได้ใช้การอภิปรายกลุ่มในการส่งเสริมการเขียน การพูดภาษาอังกฤษ และทักษะทางสังคม คือการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม มารยาทในการพูดโต้ตอบ อภิปราย และซักถามได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยได้แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความคิดเห็นที่เหมือนกัน และต่างกัน แล้วร่วมกันทำงานโดยมีขั้นตอนคือ ขั้นนำ ขั้นกิจกรรม ขั้นอภิปราย และขั้นสรุปนำไปใช้ ซึ่งพบว่าหลังจากทดลองการเขียนการพูดภาษาอังกฤษและทักษะทางสังคมสูงขึ้น ทั้งนี้ยังสามารถใช้การอภิปรายในการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มา ดังที่ พิชญ์ ขำมา (2543) ได้ใช้แนวคิด คอนสตรัคติวิสต์ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมสำหรับเด็กวัยอนุบาลชั้นปีที่ 2 ด้านกลวิธีเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน การเจรจาโดยใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง ที่เน้นบทบาทของครูในการช่วยเหลือ ชี้แจง และกระตุ้นผู้เรียนภายใต้บรรยากาศของห้องเรียนที่มีความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งพบว่าภายหลังการทดลองคะแนนจริยธรรมทางสังคมทั้งสามด้านของเด็กสูงขึ้น

ในระดับอุดมศึกษาสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับนักศึกษาเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมเข้าสู่วิชาชีพต่างๆ ในอนาคต ดังเช่นงานวิจัยของวิภาวี ตลิ่งจิตร (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษาโดยการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ในวิชาคณิตศาสตร์ทั่วไป ซึ่งเป็นการสอดแทรกคุณธรรมทั้ง 8 ประการ โดยใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ทฤษฎีจิตสังคม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม ทฤษฎีแรงจูงใจ และแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม พบว่า การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษา ในด้านต่างๆ เฉลี่ยอยู่ในระดับ 3.87 จาก ค่าระดับคะแนน 5 อันประกอบไปด้วย ด้านความสามารถในการติดต่อสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับนักศึกษาด้วยการใช้ถ้อยคำและท่าทาง, ด้านความสามารถในการติดต่อสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ด้วยการใช้ถ้อยคำและท่าทาง, ด้านลักษณะส่วนบุคคลในการทำงานกลุ่ม และด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์หลังเรียนเพิ่มขึ้นในแต่ละเนื้อหาของแต่ละบทเรียนในรายวิชา

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคม โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ว่าการพัฒนาทางทักษะสังคมสามารถใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน ทั้งการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบกระบวนการสืบเสาะความรู้เป็นกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม โดยมีฐานของแนวคิดอื่น เช่น แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ทั้งนี้การพัฒนาและส่งเสริมทักษะทางสังคมสามารถใช้

การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมที่มีทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นฐาน ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคมนั้นได้เน้นการปฏิสัมพันธ์และมีกระบวนการทางสังคมร่วมกับผู้อื่นในบริบททางสังคมของผู้เรียน โดยเฉพาะในชั้นเรียน นอกจากได้พัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางสังคมแล้วยังส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ไปในทางที่ดีขึ้นด้วย

2. ทักษะทางสังคมกับวิชาชีพครู

2.1 ความสำคัญของทักษะทางสังคมกับวิชาชีพครู

อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งผู้ที่เป็นครูนั้นควรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุผลในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งของความสำเร็จของวิชาชีพครูคือ ทักษะทางสังคม เนื่องจากในการสอน ร้อยละ 50 นั้นเป็นเรื่องของความรู้ส่วนอีกร้อยละ 50 นั้นเป็นเรื่องของทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Gurinder, 2005, ระบบออนไลน์) ทั้งการติดต่อสื่อสาร อารมณ์ร่วม แรงจูงใจด้านบวก การตอบกลับ ภาษาทางกาย เป็นต้น ซึ่งครูนั่นจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในหน่วยงาน ผู้ปกครอง ชุมชนเพื่อร่วมมือกันทำงานให้เป็นไปอย่างราบรื่น

ในการจัดการชั้นเรียนนั้นทักษะทางสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญที่ครูสามารถนำไปใช้ได้ ในการส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน เนื่องจากครูมีหน้าที่ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติต่อกันด้วยดี ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง ครูมีหน้าที่ในการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น (วัฒนา ปุณณฤทธิ์, 2552, ระบบออนไลน์; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551: 94-95) และเมื่อครูมีสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์จะเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู มีการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครูควรจะมีการกระทำต่อผู้เรียนในลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งครูต้องสร้างบรรยากาศแห่งการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกันทั้งครูและนักเรียน (Jennings & Greenberg, 2009: 492)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะทางสังคมกับวิชาชีพครู สรุปได้ว่าทักษะทางสังคมมีความสำคัญต่อความสำเร็จทางวิชาชีพครู ทั้งบรรลุผลในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดการชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน

2.2 ทักษะสังคมสำหรับวิชาชีพครู

ได้มีทักษะเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของครูในยุคครูใหม่ ครูในยุคของความขัดแย้ง และครูในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงทักษะทางสังคมของครูที่มีต่อหน่วยงาน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน ดังนี้

ในงานวิจัยของเจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม และคณะ (2553) ที่ได้ศึกษาแนวโน้มคุณลักษณะของ ครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2562) พบว่าครูควรมีมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม มีความฉลาดด้านสังคม อันได้แก่ เป็นผู้ที่แต่งกายดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างความสัมพันธ์ด้วยการสบตา คู่มือความสุข มองโลกในแง่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการวางตัวดี มีบุคลิกภาพดี มีบทบาทที่แสดงออกในสังคมได้เหมาะสม ซึ่งสวนดุสิตโพล (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2553, ระบบออนไลน์) พบว่าครูในยุคของความขัดแย้ง ควรวางตัวให้เหมาะสมเป็นกลางไม่ขึ้น ไม่เอนเอียงและควรสอนหรือสอดแทรกเรื่องการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมที่ขัดแย้งและแตกต่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคม ส่วนทักษะทางสังคมของครูในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ควรคำนึงถึงจรรยาบรรณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอินเทอร์เน็ต หรือ Cyberspace ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้คนเข้ามาแลกเปลี่ยน สื่อสาร และทำกิจกรรมร่วมกัน ชุมชนใหญ่บ้างเล็กบ้างบนอินเทอร์เน็ตนั้น ก็ไม่ต่างจากสังคมบนโลกแห่งความเป็นจริง ที่จำเป็นต้องมีกฎกติกา (Codes of Conduct) เพื่อใช้เป็นกลไกสำหรับการกำกับดูแลพฤติกรรมและการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก (สำนักคอมพิวเตอร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552, ระบบออนไลน์) และในยุคที่การศึกษาไทยได้ก้าวเข้าสู่การรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน บทบาทของครูจึงมีความสำคัญในการส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีในประชาคมอาเซียน โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีและครูควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเฉพาะทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน การสร้างเครือข่าย การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข เนื่องจากกลุ่มคนนั้นมีความแตกต่างระหว่างกันทั้งภาษา สังคม วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ อันเป็นการเตรียมพร้อมในการรวมเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 (ASEAN Community 2015) ที่จะมีการเปิดเสรีทางการศึกษาในอาเซียน (จันทรา ตันติพงศานุรักษ์ ชยพร กระต่ายทอง, 2554; ประโยชน์ อุดมเดช, 2555)

ทักษะทางสังคมสำหรับครูในฐานะที่ได้มีความเกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในหน่วยงาน ผู้ปกครองและชุมชน ครูจึงต้องมีการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม ทั้งนี้สำนักงานเลขาธิการ ศรศ. (2549: 38) ได้มีมาตรฐานที่ครูควรร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งในการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์นั้นคือ การตระหนักถึง

ความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ส่วนความร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์นั้นเป็นการตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

ส่วนทักษะทางสังคมสำหรับครูในฐานะการเป็นผู้สอน ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนโดยตรงนั้น ทั้งนี้จากงานวิจัย เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม และคณะ(2553) ที่กล่าวถึงครูในทศวรรษหน้านั้นบทบาทของครูจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ (Coach) นักเรียน เป็นผู้ที่จะร่วมเรียนรู้กับนักเรียนและให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นครูจึงต้องใช้ทักษะทางสังคมเพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกัน

จากการศึกษาทักษะสังคมสำหรับวิชาชีพครูในยุคใหม่ ยุคของความขัดแย้ง หรือยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และยุคของประชาคมอาเซียนนั้น ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูในอนาคตจะต้องพัฒนาและเสริมสร้างทางทักษะทางสังคมเพื่อเตรียมพร้อมและเผชิญความเปลี่ยนแปลงนี้ทั้งในฐานะที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงาน ผู้ปกครอง ชุมชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักเรียนนั้นจะนำไปสู่ความสำเร็จทางวิชาชีพและความก้าวหน้าในวงการศึกษา

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมกับวิชาชีพครู

ได้มีงานวิจัยของ Dinsmore & Wenger (2006) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมสัมพันธภาพของนักศึกษาครู จากเพื่อนร่วมงานสู่ชุมชน พบว่านักศึกษาครูมีสัมพันธภาพส่วนใหญ่จะเป็นไปในทางบวกในด้าน สัมพันธภาพในประสบการณ์ภาคสนาม สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน และสัมพันธภาพกับผู้สอน ทั้งนี้ในการจัดโปรแกรมสำหรับนักศึกษาครูนั้น ควรพิจารณาถึงการจัดให้มีประสบการณ์ภาคสนาม โอกาสในการเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานหรือกับครูผู้สอนอันมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ซึ่งทางคณะนั้นควรจัดให้ความช่วยเหลือ ดังนั้นสถาบันทางวิชาชีพครูจำเป็นต้องสร้างสภาพการเรียนรู้ในโปรแกรมการเตรียมนักศึกษาครูที่มีรูปแบบอันเข้มแข็งให้เกิดขึ้นระหว่างครูและผู้เรียน เพื่อนักศึกษาจะได้้นำการเรียนรู้สัมพันธภาพเหล่านี้ไปใช้ในโรงเรียนต่อไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทักษะสังคมสำหรับวิชาชีพครู สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมสำหรับวิชาชีพครู อันเป็นครูในยุคใหม่นั้นต้องให้ความสำคัญของทักษะทางสังคมที่ตอบสนองกับความเป็นครูพันธุ์ใหม่ ครูในยุคของความขัดแย้ง และครูในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อให้เป็นครูที่มีทักษะทางสังคมอย่างรู้เท่าทันและสามารถปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ในการเตรียมพร้อมในทักษะทางสังคมของนักศึกษาเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครูนั้นควรเน้นให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้เรียนรู้จากประสบการณ์ภาคสนามที่ได้มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน

2.4 ทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครู

การศึกษาทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูที่ได้จากการศึกษาเอกสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาจากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูยุคใหม่จากอาจารย์คณะครุศาสตร์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาวิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มภาคเหนือตอนบน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เลือกทักษะทางสังคมใน 3 ด้านเป็นอันดับแรก ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรับผิดชอบ และจิตอาสา

ทั้งนี้จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะทางสังคมที่เป็นของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีหลายขั้นตอนนั้น และในขั้นของการตัดสินใจถือเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะการตัดสินใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น ที่จะต้องพิจารณาให้รอบคอบคำนึงถึงผลดีผลเสียและปัจจัยเกื้อกูลต่างๆ (สมเดช มุงเมือง, 2545: 297) และในฐานะที่เป็นวิชาชีพที่ต้องใช้กระบวนการทางปัญญาเพื่อช่วยในการปฏิสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความราบรื่นในการทำงานและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรได้มีการมุ่งศึกษาในทักษะทางสังคมด้านความสามารถที่มุ่งศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับการตัดสินใจร่วมกัน โดยเน้นการมีวิจารณญาณเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่าทักษะทางสังคมสำหรับวิชาชีพครู ทั้ง 3 ด้านนั้น ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครู ดังนี้

ด้านความสามารถ ได้แก่ การตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณ

ด้านคุณลักษณะ ได้แก่ ความรับผิดชอบ

ด้านคุณธรรม ได้แก่ จิตอาสา

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร บทความ เว็บไซต์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรับผิดชอบ และจิตอาสาเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครู ดังนี้

2.4.1 การตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณ

2.4.1.1 ความหมายของการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณ

การตัดสินใจเป็นการแสวงหาทางเลือกจากหลายแนวทาง และในการตัดสินใจนั้นควรใช้เหตุผล มีการไตร่ตรองอย่างถูกต้อง ปราศจากอคติ ดังนั้นการตัดสินใจจึงควรมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะในการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันที่มีแนวทางหรือทางเลือกหลายรูปแบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัย และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำว่า “การตัดสินใจ” โดยสามารถวิเคราะห์ความหมายของการตัดสินใจได้ 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก คือ การเลือกปฏิบัติหรือดำเนินการในทางที่เห็นว่าดีที่สุดจากทางเลือกมากกว่าหนึ่งทาง เพื่อให้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการเลือกนั้นได้มีการชั่งใจบนฐานของหลักการหรือแนวคิดต่างๆ (สมคิด บางโม, 2548: 175; ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์, 2540: 187; Rath, L.E., Wassermann, S., Jonas, A. and Rothstein, A.M., 1967: 272)

ประเด็นที่สอง คือ กระบวนการเลือกในการพิจารณาทางเลือกจากหลายทาง โดยการรวบรวม และประเมินข้อมูลตามลำดับขั้นตอน (McWorter, K.T., 1988: 122; Patterson, 1980:107; นที จิตสง่าง, ออนไลน์)

จากความหมายของการตัดสินใจข้างต้น สรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางที่ดีที่สุดหรือกระบวนการในการพิจารณาทางเลือกที่มีมากกว่าหนึ่งทางอย่างรอบคอบให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยเป็นการเลือกที่มีอยู่บนฐานของแนวคิด หลักการต่างๆ

ในสังคมปัจจุบันที่มีรูปแบบของทางเลือกที่หลากหลายนั้นในการตัดสินใจในทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง บุคคลที่ตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ นั้นควรตัดสินใจอย่างไตร่ตรองรอบคอบเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด และในการทำงานร่วมกับผู้อื่นการตัดสินใจนั้นควรใช้วิจารณญาณของผู้ตัดสินใจ ทั้งนี้ยิ่งข้อมูลมีน้อยจะต้องใช้วิจารณญาณมาก (สมเดช มุ่งเมือง, 2545: 298) ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเน้นการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณอันเป็นความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับ

ผู้อื่นในสังคมได้อย่างราบรื่นที่ควรเสริมสร้างสำหรับวิชาชีพครู ทั้งนี้คำว่า “วิจารณ์ญาณ” นั้น ในพจนานุกรมเพื่อการศึกษา พุทธศาสน์ (พระธรรมกิตติวงศ์, 2548) ได้ให้ความหมายวิจารณ์ญาณว่าเป็นปัญญาที่สามารถรู้หรือให้เหตุผลที่ถูกต้อง ซึ่งมีใช้เป็นเรื่องของทักษะและการคาดเดา

โดยสรุปความหมายของ การตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณ์ญาณ ว่าหมายถึง การที่กลุ่มบุคคลได้ร่วมกันเลือกทางที่ดีที่สุด หรือมีกระบวนการหรือขั้นตอนในการพิจารณาทางเลือกที่มีมากกว่าหนึ่งทางโดยอาศัยการคิดวิจารณ์ญาณของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ที่ได้ใช้ปัญญาอย่างไตร่ตรองรอบคอบ มีการใช้เหตุผลตามแนวคิด หลักการให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้

2.4.1.2 ความสำคัญของการตัดสินใจร่วมกันอย่างวิจารณ์ญาณ

การตัดสินใจนั้นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และมีความซับซ้อน (วิฑูรย์ ตันศิริคงคล, 2542: 8) การตัดสินใจเป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะว่าผลจากการตัดสินใจย่อมกระทบต่อการดำเนินการในขั้นต่อไป ดังนั้นการตัดสินใจ โดยเฉพาะในการตัดสินใจร่วมกัน เนื่องจากการตัดสินใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น จะต้องพิจารณาให้รอบคอบคำนึงถึงผลดีผลเสียและปัจจัยเกี่ยวเนื่องต่างๆ (สมเดช มุงเมือง, 2545: 297)

ทั้งนี้อาชีพครูถือเป็นอาชีพขั้นสูงหรือวิชาชีพที่ใช้วิธีการทางปัญญา (Intellectual Techniques) กล่าวคือ วิชาชีพครูที่ได้มีการสอนอันเป็นงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางปัญญามากกว่างานอย่างอื่น และงานของครูทุกระดับถือได้ว่าเป็นพื้นฐานสำหรับการเตรียมบุคคลที่จะออกไปประกอบวิชาชีพอื่นๆ ทุกอาชีพ (ยนต์ ชุมจิต, 2550: 31) ซึ่งลักษณะของความเป็นครูที่ดีนั้นควรมีความสุขุมรอบคอบในการตัดสินใจหรือมีการคิดตัดสินใจอย่างมีข้อมูล (สุทัศน์ จอกสธิตย์, 2547; กานต์ อัมพานนท์, 2553:76) โดยเฉพาะในการติดต่อสื่อสารหรือการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีต้องการตัดสินใจร่วมกัน ดังนั้นครูควรการตัดสินใจร่วมกันได้อย่างมีเหตุผลหรือตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณ์ญาณ

สรุปได้ว่าการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณ์ญาณมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคน ซึ่งต้องเผชิญเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่มนุษย์เราสามารถประสบปัญหาได้ตลอดเวลาและเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ต้องอาศัยการคิดตัดสินใจอย่างไตร่ตรองและรอบคอบ ซึ่งผู้ที่มีความสามารถในการตัดสินใจร่วมกันอย่าง

มีวิจารณญาณนั้นก็จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น และส่งเสริมความสามารถอื่นๆ รวมถึงเกิดการเรียนรู้ที่ดีด้วย ทั้งนี้ในวิชาชีพครูนั้น การตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณถือเป็นสิ่งที่ผู้เป็นครูพึงมีเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานรวมถึงความราบรื่นในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นผู้ที่ประกอบอาชีพครูนั้นจะต้องได้รับการเสริมสร้างการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณ

2.4.1.3 องค์ประกอบของการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณ

จากความหมายของการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณข้างต้นจะพบว่าในการตัดสินใจนั้นสามารถดำเนินการเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต่างๆ ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัย และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งวิฑูรย์ ตันศิริคงคล (2542: 11-37) ได้เสนอองค์ประกอบในการตัดสินใจว่ามี 3 ส่วน โดยสรุปมีดังนี้

ส่วนแรก คือ การกำหนดประเด็นของปัญหา หรือเป้าหมายในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง ตรงประเด็น

ส่วนที่สอง คือ การกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจ ซึ่งเกณฑ์ในการตัดสินใจนั้นมีผลต่อทางเลือก

ส่วนที่สาม คือ การพิจารณาและวินิจฉัยทางเลือก การหาทางเลือกนั้นต้องเริ่มต้นด้วยคำถามว่า “อย่างไร” และใช้เวลาในการหาทางเลือกอย่างเหมาะสมตามเป้าหมายและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

วรพจน์ บุษราคัมวดี (2551: 113-114) ได้เสนอองค์ประกอบของการตัดสินใจที่ต้องพิจารณามี 4 ประการคือ

1. ผู้ทำการตัดสินใจ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเพราะการตัดสินใจจะดีหรือไม่ขึ้นกับ บุคคล ผู้ตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ตัดสินใจจำเป็นต้องมีข้อมูล มีเหตุผล มีค่านิยมที่ถูกต้องสอดคล้อง แต่ในบางครั้งถ้าผู้ทำการตัดสินใจขาดข้อมูลที่ถูกต้องขาดเหตุผล และมีค่านิยมที่มาสอดคล้องแล้วจะทำให้ผลของการตัดสินใจไม่ดีพอได้

2. ประเด็นปัญหาที่ต้องตัดสินใจ เป็นองค์ประกอบที่สองที่ต้องให้ความสำคัญ ปัญหาที่ต้องตัดสินใจนั้นจำแนกได้หลายประการ เมื่อกำหนดปัญหาได้ชัดว่าเป็น ปัญหาเรื่องอะไรก็สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง

3. ทางเลือกต่าง ๆ ที่บรรลุเป้าหมายได้ เป็นองค์ประกอบที่สามที่ต้องคำนึง ซึ่งต้องค้นหาทางเลือกที่ดีกว่าอยู่เสมอและสร้างทางเลือกให้มากกว่า 2 ทางเลือก

4. สภาพการณ์ที่ทำการตัดสินใจ ในการตัดสินใจจำเป็นต้องคำนึงถึง สภาพการณ์ที่ทำการ ตัดสินใจเป็นแบบใด ซึ่งมี 3 ประการ ได้แก่ สภาพการณ์ที่แน่นอน สภาพการณ์ที่เสี่ยง และสภาพการณ์ที่ไม่แน่นอน

ทั้งนี้ในการตัดสินใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น สมเดช มุงเมือง (2545: 298) ได้เสนอแนวคิดที่ควรคำนึงถึง โดยสรุปมีดังนี้

1. การมีข้อมูลที่มีคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นจริงสามารถตรวจสอบ ยืนยันได้ และมีหลักฐานประกอบ เป็นข้อมูลที่มีจำนวนมากพอต่อการตัดสินใจ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ ทันต่อเวลาและสถานการณ์

2. การมีเกณฑ์ที่ดีในการวิเคราะห์

3. การใช้วิจารณญาณของผู้ตัดสินใจ ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ในเรื่องที่ทำการตัดสินใจ ประสบการณ์และความสามารถในการคาดคะเนและเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเจตคติต่อการเสี่ยง

4. สาเหตุของความผิดพลาดในการตัดสินใจ ที่อาจเป็นปัจจัยเกี่ยวกับข้อมูล ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ตัดสินใจ และปัจจัยเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร

จากการศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจนั้นผู้วิจัยได้พบว่าการตัดสินใจนั้นถือเป็นการ กระบวนการที่มีขั้นตอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซึ่งจะนำไปสู่ องค์ประกอบของการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งนี้ได้มีแนวคิดจากทางธุรกิจ การจัดการ และทางจิตวิทยาได้เสนอไว้ดังนี้

ชนงกรณ์ กุณทลบุตร (2547: 50-52) ได้เสนอกระบวนการตัดสินใจ โดยสรุปมีดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา สำหรับขั้นตอนแรกของการตัดสินใจจะเป็นการกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาให้เกิดความชัดเจนก่อน

2. การกำหนดทางเลือกต่างๆ ที่จะใช้แก้ปัญหา การกลั่นกรองข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องข้อกับปัญหาทั้งหมด แล้วนำมากำหนดเป็นทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหาลงทางเลือกที่กำหนดในขั้นตอนนี้อาจมีหลายทางเลือก

3. การประเมินผลทางเลือกต่างๆ ที่ได้กำหนด หลังจากวิเคราะห์ปัญหา ทำการกำหนด ทางเลือกต่างๆ ที่จะใช้แก้ปัญหา จากนั้นจึงทำการประเมินผลทางเลือกต่างๆ ซึ่งเป็นแนวทางการนำปัญหาไปสู่การแก้ไข ในขั้นตอนนี้ผู้ตัดสินใจจะวิเคราะห์และประเมินว่าทางเลือกใดสามารถแก้ไขปัญหามาได้ดีที่สุด ทางเลือกใดควรจะดำเนินการก่อนและหลัง มีการใช้กระบวนการชั่งน้ำหนักเพื่อพิจารณาถึง ผลดีและผลเสียในแต่ละทางเลือกด้วย นอกจากนี้จะต้องพิจารณาด้วยว่าการตัดสินใจในทางเลือกหนึ่ง ย่อมส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่นๆ ตามมาได้ ดังนั้นควรวิเคราะห์และประเมินทางเลือกอย่างรอบคอบ

4. การตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุด เป็นการนำเอาทางเลือกต่างๆ มาเปรียบเทียบกับว่าทางเลือกใดจะเหมาะสมและเป็นไปได้มากกว่ากัน

5. ดำเนินการตามทางเลือกที่ตัดสินใจ เป็นการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดและมีความเหมาะสมมากที่สุด จากนั้นจึงนำผลการตัดสินใจสู่การปฏิบัติและประเมินผลต่อไป

6. ประเมินผลที่เกิดจากทางเลือกนั้นๆ การประเมินผลเป็นการพิจารณาคุณค่าของผลงาน

กระบวนการตัดสินใจที่มีเหตุผลหรือมีวิจารณ์ญาณที่ยอมรับกันทั่วโลกมี 6 ขั้นตอน (วิฑูรย์ ตันศิริคงคล, 2542: 4-6) โดยสรุปมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้คำจำกัดความประเด็นของปัญหา

ขั้นที่ 2 กำหนดเกณฑ์หรือปัจจัยในการตัดสินใจที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม

ขั้นที่ 3 วิจัยเปรียบเทียบเกณฑ์หรือปัจจัยในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 4 กำหนดทางเลือก

ขั้นที่ 5 วิจัยเปรียบเทียบหรือจัดอันดับทางเลือกต่างๆ ภายใต้เกณฑ์ในการตัดสินใจแต่ละเกณฑ์

ขั้นที่ 6 คำนวณหาทางเลือกที่ดีที่สุด โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญเป็นเกณฑ์

นอกจากนี้ Dinklage, Lillian (Fish, Barbara, 2006, ออนไลน์; ศุวิมล เสริมสุข, 2551, ออนไลน์) ได้เสนอกลยุทธ์ในการตัดสินใจที่ใช้การวางแผนอย่างรอบคอบ ว่าประกอบด้วย 7 ขั้นตอน โดยสรุปมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุได้ถึงสิ่งที่ต้องตัดสินใจ บุคคลต้องตระหนักว่าเขาต้องตัดสินใจก่อน กระบวนการคิดหาแนวทางจึงเกิดตามมา

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลที่มีประโยชน์ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ซึ่งผู้ตัดสินใจต้องรู้ข้อมูลว่า ข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเรื่องนั้น แหล่งข้อมูลมาจากไหน และจะได้รับข้อมูลนั้นมาได้อย่างไร เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ระบุทางเลือก โดยใช้ข้อมูลในข้อที่ 2 ถ้าทางเลือกมีไม่มาก อาจต้องใช้ดุลยพินิจพิจารณาทางเลือกอื่นประกอบ

ขั้นที่ 4 พิจารณาประเมินทางเลือกแต่ละด้าน ทั้งผลดี ผลเสีย แล้วนำผลดีผลเสียมาพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมกว่า

ขั้นที่ 5 ตัดสินใจเลือก นำข้อพิจารณาที่มีมาจัดลำดับทางเลือก

ขั้นที่ 6 ดำเนินการตามที่ตัดสินใจเลือก

ขั้นที่ 7 ทบทวนการตัดสินใจและผลที่ได้รับ เมื่อกระทำการตัดสินใจไปแล้ว หากการตัดสินใจไม่ได้ผลอย่างที่ต้องการอาจปฏิบัติตามทางเลือกอันดับต่อไป

Plunkett and Attner (1994:162 อ้างถึงใน กุลชลี ไชยนันตา, 2539:135-139) ได้เสนอลำดับขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเป็น 7 ขั้นตอน โดยสรุปดังนี้

1. การระบุปัญหา (Define the problem) เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะการระบุปัญหาได้ถูกต้องหรือไม่ ย่อมมีผลต่อการดำเนินการในขั้นต่อ ๆ ไปของกระบวนการตัดสินใจ

2. การระบุข้อจำกัดของปัจจัย (Identify limiting factors) เมื่อสามารถระบุปัญหาได้ถูกต้องแล้ว ควรพิจารณาถึงข้อจำกัดต่าง ๆ

3. การพัฒนาทางเลือก (Develop potential alternatives) ควรเป็นทางเลือกที่มีศักยภาพและมีความเป็นไปได้ ในการแก้ปัญหาให้น้อยลงหรือให้ประโยชน์สูงสุด ข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลเหล่านั้นเมื่อผนวกรวมกับสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์ของตนเองจะช่วยให้สามารถพัฒนาทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การวิเคราะห์ทางเลือก (Analyze the alternatives) เมื่อนำเอาข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกมาเปรียบเทียบกับกันอย่างรอบคอบ และควรวิเคราะห์ทางเลือกว่าผลที่ตามมาเป็นเช่นไร

5. การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Select the best alternative) ควรมีการเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเดียว ทางเลือกที่ดีที่สุดควรมีผลเสียต่อเนื่องในภายหลังน้อยที่สุด และให้ผลประโยชน์มากที่สุด

6. การนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ (Implement the decision) ควรมีการนำผลการตัดสินใจนั้นไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

7. การสร้างระบบควบคุมและประเมินผล (Establish a control and evaluation system) ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจ ได้แก่ การสร้างระบบการควบคุมและการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่

สรุปได้ว่าการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบที่เป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่เป็น 2 ส่วนที่สำคัญ คือ ส่วนที่วิเคราะห์ปัญหา และส่วนที่เป็น การตัดสินใจ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ผสมผสานองค์ประกอบของการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณที่เน้นลักษณะที่บุคคลพึงมีเพื่อให้ได้องค์ประกอบของการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณในมิติที่เป็นลักษณะเฉพาะและมิติที่เป็นกระบวนการ ดังนั้นจึงผู้วิจัยจึงขอเสนอองค์ประกอบของการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นปัญหาร่วมกัน เป็นการที่สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันระบุประเด็นหรือปัญหาได้อย่างชัดเจน

2. การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ทางเลือกร่วมกัน เป็นการที่สมาชิกในกลุ่มได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในการรวบรวมข้อมูลหาทางเลือกที่น่าเชื่อถือ และมีการวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อจำกัดของแต่ละทางเลือก

3. การประเมินทางเลือกร่วมกัน เป็นเป็นการที่สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันตัดสินใจเลือกที่ดีที่สุด จากการพิจารณาอย่างมีเหตุผล การเปรียบเทียบข้อดีข้อจำกัด รวมถึงพิจารณาความเหมาะสมและผลที่ตามมา

2.4.1.4 การเรียนการสอนที่เสริมสร้างและพัฒนากการตัดสินใจร่วมกันอย่างมี วิจารณญาณ

การตัดสินใจที่มีเหตุผลหรือมีวิจารณญาณนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการตัดสินใจไม่ใช่ผลของการตัดสินใจ (วิฑูรย์ ตันศิริคงคล, 2542: 9) ฉะนั้นการเสริมสร้างและพัฒนากการตัดสินใจอย่างมี วิจารณญาณนั้นควรเน้นพัฒนากระบวนการตัดสินใจเช่นกัน ซึ่งในการพัฒนากการตัดสินใจนั้นควรคำนึงถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน แรงกระตุ้น และความมีเหตุมีผล (McWhorter, K.T., 1988: 122-124)

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการและพลเรือน (ออนไลน์) ได้เสนอวิธีการฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่ผู้วิจัยสามารถนำมาเสริมสร้างและพัฒนากการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณอันสอดคล้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมคือ

การใช้วิธีอภิปรายกลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มนั้นสมาชิกได้เสนอความคิดเห็นและเหตุผลร่วมกัน ได้มีการถกเถียง ได้อภิปราย ซึ่งเป็นการพัฒนาการใช้เหตุผลของตนเองในการตัดสินใจให้สูงขึ้นได้

การใช้ตัวแบบ ที่ได้มีการเลียนแบบหรือเทียบเคียง โดยอาศัยตัวแบบที่มีความสามารถ และมีความเหมาะสมเพียงพอ และในสถานการณ์บางอย่างก็จะส่งเสริมการเลียนแบบได้มาก โดยเฉพาะสถานการณ์ที่ความตึงเครียด หรือขัดแย้ง

การสวมบทบาท หรือการแสดงบทบาท ที่ได้เอาตัวเองไปอยู่อีกบทบาทหนึ่ง ซึ่งจะต้องปรับตนเองให้สอดคล้องกับบทบาทนั้น โดยเป็นการฝึกการตัดสินใจที่ให้แสดงบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งช่วยให้ได้รับรู้การตัดสินใจ การคิดเหตุผล และความรู้สึกของผู้อื่นได้ ทั้งนี้ผลที่ได้จากการกระทำนั้นทำให้บุคคลเปลี่ยนความรู้ความคิดที่มีแต่เดิมเปลี่ยนวิธีการและหลักการตัดสินใจให้ดีขึ้นสูงขึ้น

นอกจากนี้ได้มีงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคนิคสcaffold ในการฝึกทักษะการตัดสินใจของ โชติกา ช่วยเมือง (2540) ที่ได้ฝึกทักษะการตัดสินใจ โดยใช้เทคนิคสcaffold (Scaffolding) อันได้แก่ การสาธิต การใช้คำถามนำ การนำเสนอผลย้อนกลับ และการจัดกลุ่ม ทั้งกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเรียน กลุ่มย่อยและเป็นคู่ในการจัดกิจกรรมให้กับนักศึกษา ซึ่งพบว่านักศึกษาสามารถตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนเสริมสร้างและพัฒนาการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ว่าสามารถจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างและพัฒนาการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณโดยการพัฒนาทางปัญญาที่เน้นการพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีรอบคอบและมีเหตุผล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การเสริมสร้างและพัฒนาการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม อันเป็นแนวคิดที่ได้เน้นการสร้างความรู้ โดยการปฏิสัมพันธ์กันเป็นกลุ่ม ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจร่วมกันกันจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่มีความขัดแย้งหรือมีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน อีกทั้งควรมีการเสริมต่อศักยภาพผู้เรียน โดยการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ มีการสาธิต มีการใช้คำถาม มีการเสนอผลย้อนกลับและมีการจัดกลุ่ม โดยมีสื่อกลางที่ช่วยในการพัฒนาและเสริมสร้างให้มีการตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณที่เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาเช่น การใช้คำถาม หรือ การมีบุคคลที่เป็นตัวแบบ รวมถึงสถานการณ์ต่างๆ ทั้งนี้ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมตัดสินใจอย่างมีเหตุผลกับเพื่อนผู้เรียนในบริบททางการเรียนที่เป็นกลุ่ม

2.4.2 ความรับผิดชอบ

2.4.2.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่บุคคลทุกคนควรมี อันเป็นคุณลักษณะสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัย และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำว่า “ความรับผิดชอบ” โดยสามารถวิเคราะห์ความหมายของความรับผิดชอบได้ 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก คือ การปฏิบัติตามหน้าที่หรือกิจกรรมใดๆ ที่ทำเป็นประจำหรือเป็นสิ่งที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ ตั้งใจ และเพียรพยายามตามความสามารถของตนเองให้บรรลุตามเป้าหมาย (โณทัย อุตมบุญญานุภาพ และคณะ, 2547: 120; กรมวิชาการ, 2542: 8; Good, 1973: 498; Gordon, 1963: 3)

ประเด็นที่สอง คือ การยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือกิจกรรมของตนเอง ทั้งผลดีและผลเสีย (โณทัย อุตมบุญญานุภาพ และคณะ, 2547: 120; กรมวิชาการ, 2542: 8)

ประเด็นที่สาม คือ ความมุ่งมั่น ในงานที่ทำแม้มีอุปสรรค หรือมีการปรับปรุงในหน้าที่หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ดียิ่งขึ้น (กรมวิชาการ, 2542: 8; Gordon, 1963: 3)

จากความหมายของความรับผิดชอบข้างต้น สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่หรือกิจกรรมที่ทำประจำหรือที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ พยายามตามความสามารถของตนเองให้ดีที่สุด รวมทั้งยอมรับผลจากการปฏิบัติหน้าที่กิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งผลดีและผลเสีย และมีความมุ่งมั่นแม้มีอุปสรรคหรือมีการปรับปรุงในหน้าที่หรือกิจกรรมนั้นให้ดียิ่งขึ้น (โณทัย อุตมบุญญานุภาพ และคณะ, 2547: 120; กรมวิชาการ, 2542: 8; Good, 1973: 498; Gordon, 1963: 3)

2.4.2.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองอย่างหนึ่ง นอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อและความเกรงใจ เนื่องจากความรับผิดชอบเป็นลักษณะนิสัยของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต การเป็นคนมีความรับผิดชอบนี้เป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่นสงบสุข นอกจากนี้ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอีกด้วย เพราะถ้าบุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบจะส่งผลดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539: 28)

1. คนที่มีความรับผิดชอบย่อมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมาย ทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบเป็นที่นับถือได้รับการยกย่องสรรเสริญและเป็น
คุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและ
หลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
4. ทำให้เกิดความก้าวหน้า ความสงบสุข และความเรียบร้อยในสังคม
5. ไม่เป็นต้นเหตุแห่งความเสื่อมและความเสียหายต่อส่วนรวม

บุคคลที่มีความรับผิดชอบนั้นจะเป็นบุคคลที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ (ทิตินา แคมมณี และคณะ, 2546: 3) ดังนั้นบุคคลใดที่มีความรับผิดชอบนั้นจะก่อประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม ทั้งในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

ในวิชาชีพครูได้มีงานวิจัยของนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ โดยพบว่าในวิชาชีพครูนั้นความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ ซึ่งครูจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมาย (นงลักษณ์ ต.วิเชียร, 2546; สุทัศน์ จอกสถิตย์, 2547; สุชาติ กรเพชรปानी, 2548; นงนุช บุญตาปวน, 2548) หน้าที่และความรับผิดชอบของครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการประกอบวิชาชีพครูและการดำรงเป็นครูของครูแต่ละคน ซึ่งครูต้องมีหน้าที่และรับผิดชอบมากมายกว้างขวางยิ่ง ทั้งงานสอนที่เป็นการเผชิญกับระหว่างครูกับศิษย์ และการสัมผัสกับบุคคลภายนอกโรงเรียน (คำหมาน คนไค, 2543:11-13) ทั้งนี้ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2554: 140) ได้สรุปว่าครูมีหน้าที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติคือ สอนศิษย์ เน้นแนวการศึกษา ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า อบรมคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ตรงต่อเวลา ส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่น เอื้ออาทรต่อชุมชน แสวงหาข้อมูลเพื่อการพัฒนา เป็นตัวอย่างที่ดีต่อศิษย์ ดังนั้นไม่เพียงแต่ผู้เป็นครูจะต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองแล้วยังต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งตัวอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ ทางคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นครูที่มีความรับผิดชอบก็ถือเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้เรียนเช่นกัน

สรุปได้ว่าความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่พึงมี โดยเฉพาะการที่มนุษย์เราต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ทั้งนี้ความรับผิดชอบถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ที่เป็นครูในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนและเพื่อให้ประสบความสำเร็จในวิชาชีพในการปฏิบัติบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น ดังนั้นผู้ที่จะเป็นจะประกอบอาชีพครูในควรได้รับการเสริมสร้างความรับผิดชอบเพื่อการเป็นครูที่มีคุณภาพ

2.4.2.3 องค์ประกอบของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบสามารถสรุปได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม (กรมวิชาการ, 2544: 181; จุริรัตน์ นันทยทวิกุล; 2538: 5) ซึ่งในแต่ละประเภทรูปแบบนั้นจะมีองค์ประกอบโดยสรุป ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ดังนี้

1.1 ความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง ได้แก่ การรู้บทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเอง รู้จักรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตรายโรคภัยไข้เจ็บ ร่างกายแข็งแรง ขจัดปัญหาที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ ควบคุมจิตใจไม่ให้เป็นทาสของกิเลส

1.2 ความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียน ได้แก่ มีความขยัน อดทน เข้าห้องเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามเวลาที่กำหนด เมื่อมีปัญหาการเรียนก็ปรึกษากับครูอาจารย์

1.3 ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความเอาใจใส่ อดทน ขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อ ให้งานสำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันท่วงทีตามกำหนดเวลา ตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงงานของตนเองให้ดีขึ้น

1.4 ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ได้แก่ การยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งที่ดีและไม่ดี ไม่ปิดความรับผิดชอบให้ผู้อื่น และพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2. ความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม ดังนี้

2.1 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่ การช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระงานต่างๆ ในบ้าน ตลอดจนประหยัดค่าใช้จ่าย และช่วยแก้ปัญหาตามความสามารถของตนเอง

2.2 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้แก่ การช่วยตักเตือน แนะนำ เมื่อเพื่อนทำผิดและช่วยเหลือเพื่อนตามความถูกต้องเหมาะสม ให้อภัยและไม่เอาเปรียบเพื่อน

2.3 ความรับผิดชอบต่อสถาบันการศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ รักษาผลประโยชน์ชื่อเสียง และรักษาความสะอาดสถาบันการศึกษา

2.4 ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างความเจริญ ตลอดจนแก้ปัญหาต่างๆ ให้ชุมชน และสังคมตามความเหมาะสมและความสามารถของตน

ทั้งนี้ได้นักการศึกษาได้เสนอลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของผู้ที่มีความรับผิดชอบ โดย จูรีรัตน์ นันทยทวิกุล (2538) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนได้ดังนี้

1. มีความเอาใจใส่ถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง โดยมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้ประกอบกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจทำอย่างสม่ำเสมอ มีจุดหมายปลายทาง มีใจจดจ่อ มีสมาธิเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย ติดตามงาน ไม่ละเลยทอดทิ้ง หรือหลีกเลี่ยง และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดการบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบอยู่
2. มีความละเอียดรอบคอบ รู้จักใคร่ครวญในงานที่ทำ เพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ รู้จักคิดก่อนทำว่างานนั้นจะมีผลดีผลเสียอย่างไรบ้าง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น และหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้าและเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจทานว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง
3. มีความขยันหมั่นเพียร พยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ไม่ชอบอยู่เฉยหรือว่างงาน ริเริ่มงานแสวงหางานใหม่ๆ อยู่เสมอ
4. มีความอดทน สามารถทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้นานๆ จนทำให้สำเร็จได้โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคใดๆ มีร่างกายแข็งแรงมีจิตใจเข้มแข็ง ควบคุมตนเองได้ดีเมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อนหรือเกียจคร้าน
5. มีความตรงต่อเวลา
6. การยอมรับผลกระทำของตนเอง ไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม
7. การปรับปรุงงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น มีการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีก็ต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ดังนี้

1. มีวินัยในตนเอง
2. มีความกระตือรือร้น
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. มีความขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น

อังคณา บุญสีสด (2551) ได้สรุปถึงความรับผิดชอบของนักเรียนโดยแบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้

1. ความรับผิดชอบด้านการทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2. ความรับผิดชอบด้านการยึดมั่นกฎเกณฑ์
3. ความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม
4. ความรับผิดชอบด้านตรงต่อเวลา

ในวิชาชีพครู ได้มีงานวิจัยของสุทัศน์ จอกสสิต (2547) ที่ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับความรับผิดชอบของครู มีดังนี้

1. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
2. ตรวจสอบและให้คำแนะนำแก้ไขการบ้านของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
3. สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
4. กระตือรือร้นในการทำงานและปรารถนาให้งานบรรลุผลสำเร็จสูง
5. ทำงานละเอียดรอบคอบและตรงเวลา
6. อบรมสั่งสอนฝึกฝนศิษย์อย่างเต็มความสามารถ
7. ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานกิจการต่างๆ ของสถานศึกษา

สรุปได้ว่าเมื่อบุคคลใดมีองค์ประกอบข้างต้น บุคคลนั้นก็จะมีเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งองค์ประกอบของความรับผิดชอบนั้นมีหลายประการ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งได้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน โดยความรับผิดชอบต่อตนเองถือเป็นพื้นฐานของการนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและ ต่อสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมองค์ประกอบของความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นและสังคมเข้าด้วยกัน และพิจารณาองค์ประกอบของความรับผิดชอบที่สำคัญและจำเป็นสำหรับวิชาชีพครู โดยนำไปเสริมสร้างให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่่อมุ่งสู่การเป็นครูที่มีคุณภาพ ดังนี้

1. ความเพียรพยายาม หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่น มีการพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายให้ดีขึ้น เมื่อการปฏิบัติงานประสบปัญหา มีความพยายามในการแก้ไขปรับปรุง ไม่ย่อท้อ
2. ความตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันตามกำหนดเวลา และมาตามเวลาในการนัดหมาย
3. ความตั้งใจปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถมีการติดตามเอาใจใส่ กระตือรือร้นเพื่อให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย
4. การมีส่วนร่วมกับสังคม หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือมีการช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ อันเป็นการพัฒนา แก้ปัญหาสถานบันหรือสังคมตามความสามารถของตน

2.4.2.4 การเรียนการสอนที่เสริมสร้างและพัฒนาความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่สามารถฝึกได้ โดยเน้นให้มีการฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็กตั้งแต่วัยเป็นเด็กเล็ก เริ่มจากการให้ทำงานง่ายๆ เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละคน ซึ่งต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เมื่อมอบหมายให้ทำแล้วก็ควรปล่อยให้ทำด้วยตนเองอย่างเต็มที่ มีประสบการณ์ทำงานด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง ไม่ปิดความรับผิดชอบให้ผู้อื่น ให้ทำงานเสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน โดยไม่ละทิ้งงานที่ได้ทำไว้ แล้วผู้ใหญ่เป็นแต่เพียงผู้ให้คำแนะนำ เมื่อเขาเกิดปัญหาเท่านั้น ในการฝึกควรมีความยืดหยุ่นและให้ความไว้วางใจผู้เรียน โดยให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกในด้านความรับผิดชอบเพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี และได้รับสิ่งที่ดีจากต้นแบบ (กรมวิชาการ, 2544: 183; กรมวิชาการ, 2543: 51) ซึ่งการที่ผู้ใหญ่เป็นต้นแบบที่ดีถือเป็นยุทธวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาความรับผิดชอบให้ประสบผลสำเร็จได้ (สุวิมล ว่องวานิช และคณะ, 2549)

ทั้งนี้ในการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความรับผิดชอบสามารถใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การเรียนแบบร่วมมือ การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การสอนโดยการอภิปรายปัญหา เป็นต้น (กรมวิชาการ, 2543: 54) นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม (คะเนิงนิจ พุ่มพวง, 2546) หรือการทำงานเป็นหมู่คณะที่ให้แต่ละมีส่วนร่วมในกลุ่ม และมีหน้าที่ตามทีกลุ่มมอบหมาย เพื่อให้งานสำเร็จจากความรับผิดชอบของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549) ที่เสนอถึงยุทธวิธีที่ทำให้การพัฒนาคุณลักษณะด้าน ความรับผิดชอบประสบความสำเร็จคือ การใช้กระบวนการกลุ่ม และควรปลูกฝังให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นนิสัย (กรมวิชาการ, 2544: 183) และในการเสริมสร้างและพัฒนาความรับผิดชอบนั้นควรเน้นบริบททางสังคมเนื่องจากความรับผิดชอบสามารถเรียนรู้ได้จากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอนฝึกปรือจากบุคคลแวดล้อม อันเป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม

สรุปได้ว่าการเสริมสร้างและพัฒนาความรับผิดชอบได้เน้นบทบาทของผู้ใหญ่ที่จะคอยส่งเสริม ช่วยเหลือและเน้นการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กโดยเฉพาะกิจกรรมที่ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมถึงการมีแบบอย่างที่ดี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การเสริมสร้างและพัฒนาจิตอาสาที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ที่เน้นการมอบหมายงานตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และในการจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้สอนต้องเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา มีทัศนคติที่ดีและความยืดหยุ่น เน้นตัวสื่อกลางที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน และ

เน้นกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มที่ได้มีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รวมถึงมีการเรียนรู้จากบริบทแวดล้อมในชั้นเรียนและในโรงเรียน

2.4.3 จิตอาสา

2.4.3.1 ความหมายของจิตอาสา

จิตอาสาเป็นสิ่งที่สำคัญในสังคมในยุคปัจจุบัน อันเป็นสิ่งที่ควรเสริมสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเยาวชนยุคใหม่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัย และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำว่า “จิตอาสา” โดยสามารถวิเคราะห์ความหมายของจิตอาสาได้ 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก คือ จิตหรือความสำนึกที่พร้อมในการสละเวลา แรงกาย แรงใจ และสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน (เตือนใจ ดีเทศน์, 2554: ระบบออนไลน์; วีรชัย โกแวร์, 2554: ระบบออนไลน์; พระไพศาล วิสาโล, 2553: 1; กรรณิกา มาโน, 2553: 7)

ประเด็นที่สอง คือ จิตที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี เป็นจิตที่เปี่ยมด้วยบุญ (พระไพศาล วิสาโล, 2553: 1)

จากความหมายของจิตอาสาข้างต้น สรุปได้ว่า จิตอาสา หมายถึง จิต ความสำนึก หรือการกระทำที่ได้สละเวลา แรงกาย แรงใจ สติปัญญาเพื่อช่วยเหลือหรือสร้างประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขกับการเป็นผู้ให้ (เตือนใจ ดีเทศน์, 2554: ระบบออนไลน์; วีรชัย โกแวร์, 2554: ระบบออนไลน์; พระไพศาล วิสาโล, 2553: 1; กรรณิกา มาโน, 2553: 7)

2.4.3.2 ความสำคัญของจิตอาสา

ผู้ที่มีจิตอาสาหรือผู้มีจิตแห่งการให้ความดีงามทั้งปวงแก่เพื่อนมนุษย์ โดยเต็มใจ สมัยใจ อิ่มใจ ซาบซึ้งใจ ปิติสุข มีคุณค่าและพัฒนาจิตวิญญาณให้สูงขึ้น เป็นความสมัครใจ เต็มใจ ตั้งใจทำ และเสียสละทั้งแรงกายและแรงใจหรือทรัพย์สินในการทำกิจกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทนและมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น การรู้จักการให้ เราก็จะรับด้วยในเวลาเดียวกัน หนึ่งในสิ่งที่เราได้รับคือความสุข ยิ่งการให้นั้นเต็มไปด้วยความปรารถนาดี ความสุขและความภาคภูมิใจก็ยิ่งทับทวี รวมทั้งยังเป็นการทำให้ชีวิตมีพลังในการสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ให้กับสังคม นอกจากนี้ ผู้ที่มีจิตใจเป็นผู้ให้ยังช่วยลด “อัตรตา” หรือความเป็นตัวเป็นตนของตนเองลง (พระไพศาล วิสาโล, 2550; 2553)

การมีจิตอาสาหรือการเป็นอาสาสมัคร ล้วนแต่ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางบวก ซึ่งการมีจิตอาสาที่ต้องการจะช่วยเหลือผู้อื่นมีในทุกวิชาชีพ สามารถทำได้ตลอดเวลา และในวิชาชีพครูนั้นจิตอาสาถือเป็นสิ่งที่สำคัญ ดังที่สุทัศน์ จอกสธิตย์ (2547) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู พบว่า ครูควรให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและนักเรียนด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับสุภาณี ลิ้มประวัติ (2545) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูในยุคปฏิรูปการศึกษาตามทฤษฎีของครูและผู้เรียนโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูควรมีความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังสามารถ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจิตอาสาเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงมีในฐานะที่ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ผู้ที่มีจิตอาสาก็จะมีแต่ความสุข และเป็นผู้ที่นำความสุขไปเผื่อแผ่ผู้อื่นเช่นกัน ซึ่งในการประกอบวิชาชีพครู จิตอาสาถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้จะเป็นครูพึงมีเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมและประกอบวิชาชีพได้อย่างราบรื่น

2.4.3.3 องค์ประกอบของจิตอาสา

จากการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตอาสาจากงานวิจัยของณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) และกรมวิชาการ (2542) สรุปได้ว่าองค์ประกอบจิตอาสา มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นการให้หรือแบ่งปันที่ไม่หวังผลตอบแทน โดยการช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การให้บริการและอำนวยความสะดวก การมีน้ำใจเอื้ออาทรแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2. การเสียสละต่อสังคม เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเงินเวลา และร่างกาย เพื่อผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ

3. ความมุ่งมั่นพัฒนา เป็นความตั้งใจแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น โดยการให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ชุมชน มีการคิดริเริ่มเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม ชุมชน ตลอดจนร่วมพัฒนากิจกรรม มีการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชนอย่างสร้างสรรค์และหลากหลายเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ในงานวิจัยของณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ได้ศึกษาตัวชี้วัดจิตอาสาของ 3 องค์ประกอบข้างต้น โดยแต่ละองค์ประกอบมีตัวชี้วัด ดังนี้

1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ
 - 1.1 การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น
 - 1.2 การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น
 - 1.3 การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น
2. ด้านการเสียสละต่อสังคม ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ
 - 2.1 การสละเงิน แรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคม
 - 2.2 การสละเวลา และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม
3. ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ
 - 3.1 การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม
 - 3.2 การร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย

นอกจากนี้ ชาย โพธิ์สีตา (2540: 14-15 อ้างถึงใน บรรชร กล้าหาญ, 2552: 11-12) ได้เสนอองค์ประกอบของจิตสาธารณะที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่สอดคล้องกับจิตอาสา ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
2. ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
2. การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง
2. การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรมนั้น

จากองค์ประกอบของจิตอาสาที่ข้างต้นมีความสอดคล้องกัน ซึ่งสรุปได้ว่ามีองค์ประกอบ คือ การช่วยเหลือผู้อื่น ความเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้แบ่ง องค์ประกอบของจิตอาสาสำหรับวิชาชีพครู ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง การมีน้ำใจในการให้ แบ่งปัน แนะนำหรืออำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน
2. ความเสียสละ หมายถึง การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การสละเวลา เงินหรือแรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคม รวมถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
3. ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง ความตั้งใจมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์สังคมให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สนใจในปัญหาและต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการรับอาสาในการร่วมพัฒนา ส่งเสริมสังคมให้น่าอยู่

2.4.3.4 การเรียนการสอนที่เสริมสร้างและพัฒนาจิตอาสา

ในการพัฒนาเสริมสร้างและพัฒนาจิตอาสา สามารถใช้กิจกรรมช่วยเหลือสังคมต่างๆ ได้ ดังงานวิจัยของบรรชร กล้าหาญ (2552) ที่ได้จัดกิจกรรมพัฒนาจิตอาสาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดวัน Big Cleaning day เพื่อพัฒนาวิทยาลัยในกิจกรรม 5 ส กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมโดยการร่วมทำความสะอาดแหล่งน้ำชุมชนท้องผาย การร่วมกลุ่มจัดกิจกรรมระดมทรัพยากรเพื่อบริจาคเสื้อผ้า เครื่องกันหนาวแก่ชุมชนในพื้นที่ห่างไกล การรวมกลุ่มกับนักเรียนโรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคมทำกิจกรรมอาสาพัฒนาสังคมโดยการจัดทำฝายแม้ว กิจกรรมที่ช่วยน้องร่วมสร้างความพอเพียง ณ โรงเรียนเทศบาล 1 ห่งฟ้าบด อ.สันป่าตอง และการจัดกิจกรรมวันเด็ก ซึ่งการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ นักศึกษาเป็นผู้ร่วมออกแบบวางแผน ดำเนินกิจกรรมและระดมทรัพยากรเพื่อการดำเนินงาน จนสามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จและขยายเครือข่ายสมาชิกจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ใช้กระบวนการค่ายอาสาในการสร้างคนดี มีจิตอาสา (มนตรี ประทุม, 2554: ระบบออนไลน์) ทั้งนี้กิจกรรมที่พัฒนาและเสริมสร้างจิตอาสาควรเป็นกิจกรรมกลุ่ม และอาศัยการแนะนำ และชี้แนะงานวิจัยของ ปรีประภา สาริบุตร (2553) ที่ได้พัฒนาจิตสำนึกสาธารณะให้มีจิตอาสาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมกลุ่มและการชี้แนะ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนานักเรียนได้ นอกจากนี้การให้ผู้เรียนได้ไปฝึกปฏิบัติงานกับบริบทสังคมต่างๆ ดังงานวิจัยของจิตติมา อัครธิตพงศ์ (2553) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาภาคปกติ สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมุ่งพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาโดยการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ทั้งนี้ในการสร้างจิตอาสานั้นได้มีงานวิจัยของวราพร วันไชยธนวงศ์ ประกายแก้ว ธนสุวรรณ และวรรณนา พิพัฒน์ธนวงศ์ (2551) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการสร้างจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาล โดยพบว่ากระบวนการสร้างจิตอาสา มี 4 ประเด็น ดังนี้

1. ปลุกฝังให้ตระหนักถึงความสำคัญของจิตอาสา
2. การเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกายจิตใจ ด้านความรู้ และการติดต่อสื่อสาร
3. การสร้างความเชื่อมั่นในตน
4. การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ในการเสริมสร้างและพัฒนาจิตอาสาควรพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสา ซึ่งจากงานวิจัยของณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียน คือ ปัจจัยด้านสังคม/ชุมชน ครอบครัว เพื่อน สื่อมวลชน โรงเรียน/ครู และปัจจัยด้านนักเรียน และจากงานวิจัยของ ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร, วิมล เหมือนคิด และชญญา ลีศัตร์พ่าย (2553) พบว่าปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทุกตัวได้แก่ แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา เจตคติต่อจิตอาสา และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีจิตอาสานั้นครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นด้วยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา (จิราภรณ์ ศิริเทวี, 2550: 9)

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาจิตอาสานั้นสามารถใช้กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับสังคม รวมถึงคำนึงถึงปัจจัยภายในที่เป็นการเรียนรู้ของตัวผู้เรียนและปัจจัยภายนอกที่เป็นสังคมรอบตัวผู้เรียน ทั้งนี้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การเสริมสร้างและพัฒนาจิตอาสาที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของอาจารย์ที่จะต้องสร้างความตระหนัก กระตุ้นแรงจูงใจ สร้างความเชื่อมั่นให้นักศึกษา และให้การส่งเสริม/สนับสนุนนักศึกษาในการมีส่วนร่วมช่วยเหลือหรือทำกิจกรรมเป็นกลุ่มกับสังคม รวมถึงการใช้ตัวสื่อกลางที่เป็นภาษาและสัญลักษณ์ต่างๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครู อันได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรับผิดชอบและจิตอาสา ผู้วิจัยได้สรุปตารางแสดงองค์ประกอบ นิยามและตัวชี้วัดของทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูยุคใหม่ในตาราง 1 และได้วิเคราะห์ทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมใน ตาราง 2

ตารางที่ 1 สรุปลองค์ประกอบ นิยาม และตัวชี้วัดของทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูยุคใหม่

ทักษะทางสังคม และองค์ประกอบ	นิยาม	ตัวชี้วัด
1. การตัดสินใจร่วมกัน อย่างมีวิจารณญาณ	การที่กลุ่มบุคคลได้ร่วมกันเลือกทางที่ดีที่สุด หรือมีกระบวนการหรือขั้นตอนในการพิจารณาทางเลือกที่มีมากกว่าหนึ่งทางโดยอาศัยการคิดวิจารณ์ของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ที่ได้ใช้ปัญญาอย่างไตร่ตรอง รอบคอบ มีการใช้เหตุผลตามแนวคิดหลักการให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้	
1.1 การกำหนดประเด็น ปัญหาร่วมกัน	การที่สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันระบุประเด็น หรือปัญหาได้อย่างชัดเจน	1. ความสามารถในการระบุความชัดเจนในประเด็นหรือปัญหาของกลุ่ม
1.2 การรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ทางเลือก ร่วมกัน	การที่สมาชิกในกลุ่มได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในการรวบรวมข้อมูลหาทางเลือกที่น่าเชื่อถือ และมีการวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อจำกัดของแต่ละทางเลือก	1. ความมีเหตุผลของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2. ความสามารถในการวิเคราะห์ทางเลือกของกลุ่ม
1.3 การประเมินทางเลือก ร่วมกัน	เป็นการที่สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันตัดสินใจเลือกที่ดีที่สุด จากการพิจารณาอย่างมีเหตุผล การเปรียบเทียบข้อดีข้อจำกัด รวมถึงพิจารณาความเหมาะสมและผลที่ตามมา	1. ความสามารถในการร่วมมือกันสรุปตัดสินใจข้อมูลอย่างมีเหตุผล 2. ความชัดเจนของผลที่ตามมาจากการเลือกของกลุ่ม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ทักษะทางสังคม และองค์ประกอบ	นิยาม	ตัวชี้วัด
2. ความรับผิดชอบ	การปฏิบัติหน้าที่หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ ตามความสามารถของตนเองให้ดีที่สุด รวมทั้งยอมรับผลจากการปฏิบัติหน้าที่ และมีความมุ่งมั่นและมีการปรับปรุงในหน้าที่นั้นให้ดียิ่งขึ้น	
2.1 ความเพียรพยายาม	การปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่น มีการพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายให้ดีขึ้น เมื่อการปฏิบัติงานประสบปัญหา มีความพยายามในการแก้ไขปรับปรุง ไม่ย่อท้อ	1. ความพยายามในการพัฒนางาน 2. การปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดในการทำงาน
2.2 ความตรงต่อเวลา	การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ ให้เสร็จตามกำหนดเวลา	1. พฤติกรรมการรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน 2. พฤติกรรมการรักษาเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม
2.3 ความตั้งใจปฏิบัติงาน	การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ มีการติดตามเอาใจใส่ กระตือรือร้นเพื่อให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย	1. พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย 2. พฤติกรรมการติดตามงานที่ได้รับมอบหมาย 3. ผลของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
2.4 การมีส่วนร่วมกับสังคม	การมีส่วนร่วมหรือมีการช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ อันเป็นการพัฒนา แก้ปัญหาสถาบันหรือสังคมตามความสามารถของตน	1. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางความคิด 2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ทักษะทางสังคม และองค์ประกอบ	นิยาม	ตัวชี้วัด
3. จิตอาสา	การกระทำที่ได้ใช้เวลา แรงกาย แรงใจ สติปัญญาเพื่อช่วยเหลือหรือสร้างประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขกับการเป็นผู้ให้	
3.1 การช่วยเหลือผู้อื่น	การมีน้ำใจในการให้ แบ่งปัน แนะนำหรืออำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน	1. พฤติกรรมในการแบ่งปันสิ่งของ 2. พฤติกรรมในการให้คำแนะนำ 3. พฤติกรรมในการบริการและอำนวยความสะดวก ผู้อื่น
3.2 ความเสียสละ	การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การสละเวลา เงินหรือแรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคม รวมถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	1. พฤติกรรมในการใช้เวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 2. พฤติกรรมการสละเงินและแรงกายเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม
3.3 ความมุ่งมั่นพัฒนา	ความตั้งใจมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์สังคมให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สนใจในปัญหาและต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการรับอาสาในการร่วมพัฒนาส่งเสริมสังคมให้น่าอยู่	1. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจเกี่ยวกับปัญหา ของผู้อื่นและสังคม 2. พฤติกรรมในการร่วมอาสาช่วยเหลือสังคม

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูยุคใหม่ กับการจัดการเรียนการสอนตาม
แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

ทักษะทางสังคม แนวคิดที่จำเป็นสำหรับ คอนสตรัคติวิสต์ วิชาชีพครู เชิงสังคม	การตัดสินใจร่วมกัน	ความรับผิดชอบ	จิตอาสา
พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD)	- การมอบหมายงานให้ตัดสินใจในประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเหตุเป็นผล	- การมอบหมายงาน/ภารกิจต่างๆ จากงานที่ง่ายและสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล	- การมอบหมายงานให้ช่วยกันจัดกิจกรรมช่วยเหลือสังคม โดยเริ่มจากงานที่สามารถทำได้
การเสริมต่อศักยภาพ (Scaffolding)	- การกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ - การสาธิต - การใช้คำถามนำ - การนำเสนอผลย้อนกลับ - การจัดกลุ่ม (หลายรูปแบบ)	- การกระตุ้นและชมเชย - การจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม - ให้การแนะนำ ช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา	- การกระตุ้น - การสร้างความตระหนัก - การสร้างแรงจูงใจ - การสนับสนุน
ตัวสื่อกลาง (Mediation)	- คำถามที่กระตุ้นผู้เรียน - การใช้ตัวแบบ - การใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำ	- แบบอย่างที่ดีจากผู้สอน - แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน	- การใช้บทความหรือสื่อมัลติมีเดีย - การใช้กรณีศึกษาต่างๆ - บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ
บริบททางสังคม (Social context)	- บริบทของกระบวนการกลุ่มที่ได้มีการปฏิสัมพันธ์กันจากการอภิปราย การถกเถียง การอธิบาย เป็นต้น	- บริบทของกระบวนการกลุ่ม - บริบทของการมีส่วนร่วมกับสังคมในชั้นเรียนและโรงเรียน	- บริบทสภาพแวดล้อมของการช่วยเหลือแบ่งปัน - บริบทของการมีส่วนร่วมกับสังคมในชั้นเรียนและโรงเรียน

3. แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.1 สารสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism) เป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ซึ่งแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์นี้เป็นแนวคิดที่ปฏิเสธความเป็นจริงแบบดั้งเดิมของกลุ่มปฏิฐานนิยม (Positivists) สัจนิยมเชิงวิพากษ์ (Critical Realism) ของกลุ่มปฏิฐานนิยม ยุคหลัง (Post-positivists) และสัจนิยมเชิงประวัติศาสตร์ของกลุ่มทฤษฎีเชิงวิพากษ์ แต่ให้ความสำคัญกับสัมพัทธนิยม (Relativism) ตามแนวการสร้างความคิดที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มและบุคคล (Guba & Lincoln, 1994 Cited in Au, 1998: 299) แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ได้มีมิติที่หลากหลาย ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในมิติของการศึกษาที่เน้นการจัดการเรียนการสอน โดยในสายการศึกษาแล้วแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์นี้ถือเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ร่วมสมัย โดยมีบุคคลสำคัญที่เป็นรากฐานของแนวคิดนี้ คือ Piaget (1896-1980) นักจิตวิทยาชาวสวิส และ Vygotsky (1896-1934) นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ทั้งสองท่านนี้ได้เน้นมุมมองที่แตกต่างกัน

Piaget ได้ให้ความสำคัญกับพัฒนาการทางสติปัญญาและกล่าวถึงกลไกการสร้างความรู้ที่มีการปรับตัวผ่านทางการซึมซับ (Assimilation) และมีการปรับโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) อันเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อได้เกิดภาวะที่ขัดแย้ง ไม่สัมพันธ์ หรือไม่สมดุลขึ้น ทั้งนี้บุคคลจะพยายามปรับสภาวะให้อยู่ในภาวะสมดุล (Equilibrium) โดยมีการปรับโครงสร้างความรู้เดิมให้สอดคล้องกับความรู้ใหม่ (Fosnot, 1996: 18; ทิศนา แหมมณี, 2553: 90-91) ทั้งนี้ Piaget มีความเชื่อว่าทุกคนจะมีการพัฒนาทางสติปัญญาไปตามลำดับขั้น (Piaget, 1972: 1) ซึ่งทำให้ Piaget เป็นที่รู้จักในแนวคิด Cognitive Constructivism ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวตนของเรา กับสิ่งที่แวดล้อมตัวเรา เพื่อให้เกิดการสร้างความรู้หรือค้นพบความรู้ ที่เป็นโครงสร้างความรู้ ความคิดใหม่ (บุปผชาติ ทัพพิกรณ์, 2552: 12)

ส่วน Vygotsky เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยเป็นที่รู้จักกันว่าเป็นผู้บุกเบิกแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม จนบางที่เราเรียกว่าเป็น Vygotskian Constructivism ทั้งนี้ Vygotsky ได้ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ภาษา และวัฒนธรรมที่มีผลต่อการเรียนรู้ เน้นภาษาเป็นพื้นฐานหรือเครื่องมือที่สำคัญต่อการคิดของผู้เรียน เน้นบทบาทของการพูดกับตนเอง (Inner speech) ที่มีต่อการเรียนรู้ความคิดรวบยอด เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้ที่ชำนาญกว่าในการช่วยเหลือ แนะนำผู้เรียน

เพื่อให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้และแก้ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (Fosnot, 1996: 18; Oldfather, et al, 1999: 8-9; ทิศนา ขัมมณี, 2553: 91)

ถึงแม้ว่านักจิตวิทยาทั้งสองท่านนี้มีความเชื่อว่าการพัฒนาทางสติปัญญาจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่มีความหมาย แต่ทั้งสองมีความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ต่างกัน โดยที่ Piaget เชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในการค้นพบ เมื่อผู้สอนมีบทบาทจำกัด (Limited Role) แต่ Vygotsky เชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุดจะเกิดขึ้น เมื่อผู้สอนมีบทบาทในการเติมเต็ม (Active role) หรือ Significant ในกระบวนการเรียนรู้ (Fiore, ระบบออนไลน์; Ozer, 2004, ระบบออนไลน์) และถ้าเปรียบเทียบในระดับพัฒนาการและการเรียนรู้แล้ว Piaget จะเน้นระดับพัฒนาการตามวัยเป็นหลักโดยเป็นการเรียนรู้ตามพัฒนาการ มีการเรียนรู้จากตัวบุคคลไปสู่สังคม เรียนรู้จากภายในไปสู่ภายนอก และใช้ปฏิสัมพันธ์กับตนเอง (Intrapersonal) เป็นหลัก แต่ Vygotsky เน้นระดับพัฒนาการตามการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่นำพัฒนาการมีการเรียนรู้จากสังคมไปยังตัวบุคคล เรียนรู้จากภายนอกเข้าสู่ภายใน และมีใช้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นหลัก (Interpersonal) (Ozer, 2004, ระบบออนไลน์)

จากความแตกต่างและจุดเน้นข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดของ Vygotsky เป็นแนวคิดที่เน้นบทบาททางสังคมวัฒนธรรมและให้ความสำคัญกับบริบทที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันซึ่งก่อให้เกิดการสร้างความรู้ขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก Vygotsky ได้เติบโตในช่วงของความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญ เช่น ยุคปฏิวัติรัสเซีย ยุคที่ทฤษฎีมาร์กซิสต์เฟื่องฟู ที่ได้มีการร่วมมือกันของปัจเจกชนจนได้พบความสำเร็จและถือว่าความสำเร็จของปัจเจกชนมาจากความสำเร็จของวัฒนธรรมของสังคม จากฐานคิดนี้ Vygotsky จึงสามารถพัฒนาความคิดเรื่องต้นแบบของพัฒนาการมนุษย์ จนเกิดวิธีการเข้าถึงที่อธิบายว่าเป็นวัฒนธรรมสังคม (Socio-culture Approach) ซึ่งก็คือ พัฒนาการของปัจเจกชนเป็นผลพวงมาจากวัฒนธรรมของพวกเขา พัฒนาการในที่นี้คือพัฒนาการทางปัญญา ที่เป็น ความคิด ภาษา กระบวนการให้เหตุผล ซึ่งความสามารถนี้พัฒนาผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่นๆ ดังนั้น พัฒนาการนี้จึงเป็นเหมือนตัวแทนความรู้ของวัฒนธรรมที่ร่วมแบ่งปันกัน (ศิริรักษ์ ศิวารมย์, 2551: 38)

ฐานคิดและความเชื่อของ Vygotsky ได้มีบทบาทสำคัญต่อแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม เป็นอย่างมาก โดยในเวลาต่อมาได้มีการนำหนังสือของ Vygotsky มาแปลเป็นภาษาอังกฤษ และมีการปรับปรุงหนังสือของ Vygotsky โดย Kozulin จึงทำให้มีผู้นิยมนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541: 61) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้

ศึกษาเกี่ยวกับสาระสำคัญแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เป็นแนวคิดหลักจาก Vygotsky และนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมี 2 ประเด็นหลักคือ สมมติฐานและความเชื่อของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม และจุดเน้นของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.1.1 สมมติฐานและความเชื่อของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมได้มีฐานของแนวคิดจาก Vygotsky เป็นสำคัญ ซึ่ง Vygotsky ได้เสนอกรอบแนวคิดที่เป็นหลักการพื้นฐาน (The Vygotskian Framework) (Bodrova & Leong, 2007: 9-14) อันนำไปสู่แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม โดยสรุปดังนี้

1. ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ (Construction of Knowledge) ซึ่งในการสร้างความรู้นั้นได้มีอิทธิพลจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งในการสร้างความรู้จากการปฏิสัมพันธ์นั้นได้เป็นไปตามพัฒนาการทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่ง Vygotsky (1978: 57) กล่าวว่าพัฒนาการทางวัฒนธรรม มีหน้าที่ 2 ชั้น คือ ว่าชั้นแรกเริ่มที่ระดับสังคมระหว่างเด็ก (Interpsychological) และต่อมาจะเกิดขึ้นภายในตัวเด็กเอง (Intrapsychological)

2. พัฒนาการไม่สามารถแยกออกจากบริบททางสังคม (Development Cannot be Separated from its Social Context) ซึ่งได้นั้นถึงบริบททางสังคมมากกว่าทัศนคติและความเชื่อ เนื่องจากทัศนคติและความเชื่อแค่ทำให้เราคิดอะไรหรือคิดอย่างไรเท่านั้น แต่บริบททางสังคมสามารถสร้างกระบวนการทางปัญญาได้ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการ ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาการของเด็กจะต่างกัน เมื่อบริบททางสังคมต่างกันด้วย

3. การเรียนรู้นำไปสู่พัฒนาการได้ (Learning Can Lead Development) กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการมีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน รวมถึงมีอิทธิพลระหว่างกัน ซึ่งถึงแม้ว่านักทฤษฎีต่างๆ จะเชื่อว่าวุฒิภาวะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการที่สามารถเรียนรู้ได้ ซึ่ง Vygotsky ก็เชื่อเช่นนั้นแต่ก็เชื่ออีกว่าพัฒนาการมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วย

4. ภาษาแสดงถึงบทบาทหลักของพัฒนาการทางความคิด (Language Plays a Central Role in Mental Development) ภาษาเป็นกลไกสำหรับการคิดและเป็นเครื่องมือทางความคิด ซึ่งช่วยในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์แล้วทำให้สร้างกระบวนการคิด โดยกระบวนการจากประสบการณ์ภายนอกนี้จะได้ถูกปรับเปลี่ยนเข้าสู่ความเข้าใจภายในตนเอง ทั้งนี้ภาษามีบทบาทคือเป็นเครื่องมือพัฒนาการทางปัญญา และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคิด

Kim (2001, ระบบออนไลน์) ได้เสนอสมมติฐานของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมว่า อยู่บนฐานของ ความเป็นจริง (Reality) ความรู้ (Knowledge) และการเรียนรู้ (Learning) ดังนี้

1. ความเป็นจริง (Reality) แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเชื่อว่าความจริงได้ถูกสร้าง โดยผ่านกิจกรรมของมนุษย์ ซึ่งสมาชิกทางสังคมได้ร่วมกันเป็นการสร้างสิ่งต่างๆในโลกนี้ขึ้น (Kukla, 2000 Cited in: Kim, 2001) และความจริงนี้ไม่สามารถค้นพบได้ ถ้าสังคมไม่ได้สร้างขึ้นมา

2. ความรู้ (Knowledge) แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเชื่อว่าความรู้เป็นผลผลิต ของมนุษย์และถูกสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม (Ernest, 1999; Gredler, 1997; Prat & Floden, 1994 Cited in Kim, 2001, ระบบออนไลน์) ซึ่งแต่ละบุคคลได้สร้างความหมายผ่านการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกันและระหว่างสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่

3. การเรียนรู้ (Learning) แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเชื่อว่าการเรียนรู้คล้ายกับ เป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งการเรียนรู้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในแต่ละบุคคลและไม่สามารถพัฒนา พฤติกรรมในตัวบุคคลได้ แต่จะเกิดการเรียนรู้ได้จากอิทธิพลภายนอก (External Forces) (McMahon, 1997 Cited in Kim, 2001, ระบบออนไลน์) ทั้งนี้การเรียนรู้อย่างมีความหมายได้ เกิดขึ้นเมื่อแต่ละบุคคลนั้นได้ร่วมกันทำกิจกรรมทางสังคม

จากการศึกษาเกี่ยวกับสมมติฐานและความเชื่อของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สรุปได้ว่าแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมได้มีการสร้างความรู้ความจริงมาจากการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกัน ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับสังคมวัฒนธรรม และนำไปสู่การพัฒนาภายในบุคคลที่เป็น การปฏิสัมพันธ์ภายในตนเอง ทั้งนี้สื่อกลางในบริบททางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการเรียนรู้และ พัฒนาการ

3.1.2 จุดเน้นของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมได้มีฐานจาก Vygotsky และจากการสานต่อของ นักวิชาการจำนวนมาก จากการศึกษาแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ผู้วิจัยขอเสนอจุดเน้นสำคัญ ของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีต่อการเรียนการสอนใน 4 ประเด็น คือ พื้นที่รอยต่อของ พัฒนาการ (The Zone of Proximal Development: ZPD) การเสริมต่อศักยภาพ (Scaffolding) ตัวสื่อกลาง (Mediation) และบริบททางสังคม (Social Context)

3.1.2.1 พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (The Zone of Proximal Development: ZPD)

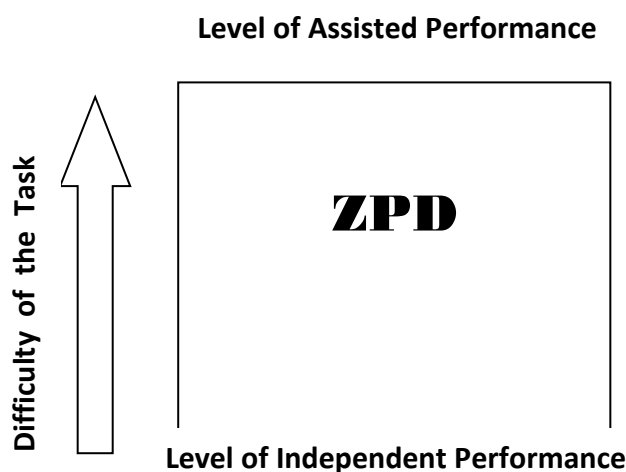
The Zone of Proximal Development (ZPD) หรือ The Zone of Proximal Growth มีผู้แปลไว้หลายอย่าง เช่น “พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ” “โซนของการพัฒนาใกล้เคียง” “พื้นที่

สำหรับการแก้ปัญหา” “พัฒนาการทางศักยภาพ” หรือ “ขอบเขตของการเรียนรู้” เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ” ZPD เป็นแนวคิดของ Vygotsky ที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเน้นการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อมีพัฒนาการที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้ Vygotsky ได้นิยาม ZPD ว่าเป็น

“It is the distance between the actual development level as determined by independent problem solving and the level of potential development as determined through problem solving under adult guidance or in collaboration with more capable peers”

(Vygotsky, 1978: 86)

ทั้งนี้ Vygotsky ได้เสนอว่าเราจะทราบ ZPD ของเด็กได้จากการใช้ปัญหาที่เด็กไม่สามารถแก้ได้โดยลำพัง แต่จะแก้ปัญหานั้นได้ถ้าได้รับความช่วยเหลือ ZPD มีลักษณะที่เป็นการทำหน้าที่หรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งในปัจจุบันที่ยังไม่มีความพร้อมหรือความสามารถจะทำได้ แต่อยู่ในกระบวนการที่จะทำให้มีความพร้อมที่จะสามารถทำหน้าที่หรือทำงานได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต เป็นกระบวนการที่ยังอยู่ในขั้นการแรกเริ่ม (Embryonic State) ขณะทำหน้าที่หรือทำงาน ซึ่ง Vygotsky ได้เปรียบว่าเป็นดอกตูม (Buds) หรือ ดอกไม้ (Flowers) ของพัฒนาการมากกว่าที่จะเป็นผล (Fruits) ของพัฒนาการ (Vygotsky, 1978: 86) ทั้งนี้ ZPD ได้มีระดับของพัฒนาการที่เกี่ยวข้อง โดย Vygotsky (1978) ได้เสนอว่ามีระดับพัฒนาการที่เป็นจริง (Actual Development Level) และระดับพัฒนาการตามศักยภาพที่เป็นไปได้ (Potential Development Level) ซึ่งในเวลาต่อมา Bodrova & Leong (2007) ได้เสนอว่าเป็นระดับความสำเร็จที่ทำได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ (Level of Independent Performance) และระดับความสำเร็จที่ผ่านการช่วยเหลือ (Level of Assisted Performance) ซึ่งสรุปได้ว่าในระดับพัฒนาการที่เป็นจริง หรือระดับความสำเร็จอย่างอิสระนั้นเป็นระดับพัฒนาการที่ผู้เรียน รู้หรือสามารถทำได้ตามลำพังด้วยปัญญาของตนเอง แต่ถ้าเราให้งานที่ยากขึ้น ระดับของพัฒนาการก็จะสูงขึ้น เป็นระดับพัฒนาการตามศักยภาพที่เป็นไปได้ หรือระดับความสำเร็จที่ผ่านการช่วยเหลือ ซึ่งเป็นระดับความสามารถของผู้เรียนที่มีระดับพัฒนาการในการเรียนรู้ภายใต้การช่วยเหลือ แนะนำจากการใช้ปฏิสัมพันธ์ (Vygotsky, 1978: 85-86; Bodrova & Leong, 2007: 40-41) ดังรูปภาพที่ 1 ทั้งนี้ Bodrova & Leong (2007: 40) ได้เสนออีกว่า ZPD คือ ความแตกต่างสำหรับผู้เรียนที่ต่างกันด้วย ดังนั้น ZPD ของผู้เรียนแต่ละคนก็จะต่างกัน และ ZPD จะไม่คงที่ โดยมีความเป็นพลวัตกันอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 2 The Zone of Proximal Development

(ที่มา: ดัดแปลงจาก Bodrova & Leong, 2007: 41)

จากแนวคิด ZPD นี้ Vygotsky จึงมีความเชื่อว่าการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ในเวลาต่อมาได้มีนักการศึกษาเสนอแนวคิด “Scaffolding” ที่มีฐานคิดจากลักษณะของ Assisted Learning

3.1.2.2 การเสริมต่อศักยภาพ (Scaffolding)

“Scaffolding” ได้รับการเผยแพร่และขยายความ โดย Bruner ซึ่งสามารถแปลได้ว่า “การเสริมต่อการเรียนรู้” “หลักการของการนั่งร้าน” “การเสริมศักยภาพ” “หน่วยกัฏยทางการเรียนรู้” หรือ “ฐานความช่วยเหลือ” เป็นต้น ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “การเสริมต่อศักยภาพ” ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความหมายของ Scaffolding ว่าเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ของผู้ที่มีความสามารถมากกว่าในการให้การช่วยเหลือผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า เช่นการช่วยเหลือผู้เรียนโดยผู้สอนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาหรือสามารถทำงานที่ยากนั้นได้ด้วยตนเอง (Eggen & Kauchak, 1997: 56; Wood, et al, 1976 : 98, ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์, 2549 :37) ซึ่งหมายถึงว่าการ Scaffolding นั้นอยู่ใน ZPD โดยผู้เรียนจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือต่างๆ ซึ่งพอที่จะทำงานหรือแก้ปัญหาได้ แล้วปรับการสร้างความรู้ขึ้นภายในตนเอง (Internalization) จนเป็นความรู้ความเข้าใจใหม่ของตนเอง (Raymond, 2000: 176) ซึ่งกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจภายในตนเองถือว่ามีผลต่อการสร้างความรู้ของแต่ละบุคคลที่เป็นการสร้างความหมายใหม่ขึ้นมาจากภายใน (Internal Reconstruction) จากการกระทำที่เกิดขึ้นภายนอก (External Operation) อันเป็นการ

สร้างความหมายใหม่ขึ้นมาจากการคิดที่มาจากสังคม (Vygotsky, 1978: 56-57) โดยการใช้ประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง แล้วสร้างความเข้าใจให้กับตนเอง ดังนั้น การ Scaffolding ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

Scaffolding เป็นทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก หรือการจัดกระทำที่เป็นช่วยเหลือ แนะนำ หรือเทคนิควิธีการ โดย Wood, Bruner & Ross (1976: 9) ได้เสนอการ Scaffolding ไว้ 6 ประการ คือ

1. สร้างความสนใจของผู้เรียน โดยการกระตุ้น ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความสมัครใจ
2. ลดระดับความเป็นอิสระในการเรียนรู้เพื่อให้มีการจัดการได้ โดยให้มีกฎเกณฑ์บางอย่าง เช่น การสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะ
3. กำหนดทิศทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อไปสู่เป้าหมาย
4. กำหนดลักษณะที่สำคัญในสิ่งที่เรียนให้ชัดเจน เช่น การเน้นเสียงในเนื้อหาที่สำคัญ
5. ควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียนที่แสดงออกมา เช่น เมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ ผู้สอนต้องยอมรับและไม่เพิกเฉย
6. การให้แบบอย่างหรือสาธิตในการแก้ปัญหาของผู้เรียน

หลักการข้างต้นนี้สามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอน แต่ทั้งนี้ในการ Scaffolding ที่เกิดขึ้นใน ZPD นี้จะต้องอาศัยผู้ที่เชี่ยวชาญหรือสิ่งที่ช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อนำไปสู่ระดับพัฒนาการศักยภาพที่คาดหวังได้ ซึ่งก็คือ The More Knowledgeable Other (MKO) ที่เป็นผู้ที่มีระดับความรู้ความเข้าใจและความสามารถที่สูงกว่าผู้เรียนเกี่ยวกับงาน กระบวนการ หรือความคิดรวบยอด ซึ่งปกติการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนมักจะเป็นผู้สอน ผู้ฝึกสอน หรือผู้ที่มีอายุมากกว่า แต่ยักรวมไปถึงเพื่อน ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่าได้ ทั้งนี้หลักสำคัญของ MKO คือ คนนั้นหรือสิ่งนั้นต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ มากกว่าผู้เรียน (McLeod, S.A., 2007, ระบบออนไลน์)

3.1.2.3 ตัวสื่อกลาง (Mediation)

ในการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยตัวสื่อกลาง (Mediation) เพื่อช่วยในการสร้างความรู้ โดยหน้าที่ของสิ่งที่เป็นตัวสื่อกลางนี้ (Mediators Function) จะคล้ายกับการ Scaffolding (Bodrova & Leong, 2007 : 57) ซึ่ง Vygotsky ได้กล่าวถึงตัวสื่อกลางว่าเป็นที่สิ่งที่อยู่ตรงกลางระหว่างสถานการณ์สิ่งแวดล้อม กับการโต้ตอบกับสถานการณ์นั้น ซึ่งช่วยในกระบวนการทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ ความสนใจ ความจำ เช่นเดียวกับพฤติกรรมทางสังคมด้วย (Bodrova & Leong, 2007: 51) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ ตัวสื่อกลางจาก Haenen, et al (2003: 251) และ Kozulin (2003: 17) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าตัวสื่อกลางมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวสื่อกลางที่เป็นมนุษย์ อัน

ได้แก่ เพื่อน ผู้สอน ผู้ใหญ่ และกลุ่มตัวสื่อกลางที่เป็นสัญลักษณ์ อันได้แก่ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ต่างๆ หรือบริบททางกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม รวมถึงเครื่องมือสัญลักษณ์ที่เป็นตัวหนังสือ เครื่องหมายต่างๆ ซึ่งตัวสื่อกลางที่สำคัญมาก คือ ภาษา เนื่องจาก Vygotsky เชื่อว่ามีบทบาทสำคัญต่อการคิด ซึ่งการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นในการแลกเปลี่ยนแบ่งปันที่ได้พูดจากัน ภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาความคิด (Bodrova & Leong, 2007: 9-14) และเราสามารถพัฒนาภาษาผ่านการคิดได้เช่นกัน ทั้งนี้ในการใช้ตัวสื่อกลางสำหรับเด็กและผู้ใหญ่หรือเด็กโตนั้นจะใช้ตัวสื่อกลางที่มีความซับซ้อนหรือที่เป็นรูปธรรมต่างกัน คือ เด็กเล็กไม่สามารถใช้ตัวสื่อกลางที่ซับซ้อนเช่น แผนที่หรือแผนผังได้ ซึ่งจะเหมาะกับผู้ใหญ่หรือเด็กโตที่สามารถเข้าใจได้ดีและรวดเร็วกว่า (Bodrova & Leong, 2007: 51) ทั้งนี้ตัวสื่อกลางนั้นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนโดยตรงและทางอ้อม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในฐานะที่เป็นตัวสื่อกลาง ดังนี้

1. ภาษาที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ โดยเป็นการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน อาจารย์ , การใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับครูและนักเรียนในโรงเรียน และการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับวิทยากร
2. สัญลักษณ์ในสื่อวัสดุต่างๆ โดยใช้ข้อความ แผนผัง รูปภาพ ในหนังสือ วารสาร งานวิจัย เว็บไซต์และการใช้ข้อความในการสื่อสารออนไลน์ เช่น E-mail

3.1.2.4 บริบททางสังคม (Social context)

ในความเห็นของ Vygotsky ที่ว่าพัฒนาการไม่สามารถที่จะแยกออกจากบริบททางสังคมได้ ดังนั้นบริบททางสังคมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาการของผู้เรียน ในความหมายของบริบททางสังคม (Social Context) มีความหมายคือ ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่อยู่รอบๆ ผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีอิทธิพลจากวัฒนธรรม (Bronfenbrenner, 1997 Cited in Bodrova & Leong, 2007: 10) และได้มีความสำคัญต่อกระบวนการของพัฒนาการผู้เรียน ซึ่ง Bodrova & Leong (2007: 10) ได้เสนอระดับของบริบททางสังคม คือ

1. The Immediate Interactive Level ที่ผู้เรียนแต่ละคนได้มีปฏิสัมพันธ์กันในเวลานั้น
2. The Structural Level เป็นระดับโครงสร้างทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน เช่น ครอบครัว และโรงเรียน
3. The General Cultural /Social Level ที่เป็นลักษณะของสังคมที่มีขนาดใหญ่ เช่น ภาษา ระบบตัวเลข และการใช้เทคโนโลยี

บริบททางสังคมข้างต้นนี้ได้มีอิทธิพลต่อรูปแบบการคิดของบุคคล ดังนั้นผู้เรียนที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กันในบริบทเหล่านี้ก็จะส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาการของผู้เรียน งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย

จึงใช้ทั้งบริบทในชั้นเรียนที่เป็นสังคมวัฒนธรรมของชั้นเรียน และบริบทของโรงเรียนที่เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมของโรงเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับสาระสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่ารากฐานของแนวคิดของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ได้มีจุดเริ่มจาก Vygotsky ที่เน้นการสร้างความรู้จากมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งมีมุมมองต่างจาก Piaget โดยทั้งสองท่านนี้ได้มีอิทธิพลต่อแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ จนได้มีการแบ่งเป็น 2 มุมมอง คือ แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญา (Cognitive Constructivism) และแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism) ซึ่งผู้วิจัยได้เน้นศึกษาข้อมูลจาก Vygotsky และนักวิชาการสายคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเป็นหลัก โดยมี 2 ประเด็นหลัก คือ สมมติฐานและความเชื่อของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม และจุดเน้นของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

ในประเด็นที่หนึ่ง Vygotsky ได้มีกรอบแนวคิดที่ว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ พัฒนาการไม่สามารถแยกออกจากบริบททางสังคม การเรียนรู้นำไปสู่พัฒนาการได้ และภาษาแสดงถึงบทบาทหลักของพัฒนาการทางความคิด ทั้งนี้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมได้สมมติฐานอยู่บนฐานของความเป็นจริง (Reality) ความรู้ (Knowledge) และการเรียนรู้ (Learning) ซึ่งในการสร้างความรู้ความจริงนั้นมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน อันเป็นปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับสังคมวัฒนธรรม แล้วนำไปสู่การพัฒนาภายในบุคคลที่เป็นการปฏิสัมพันธ์ภายในตนเอง โดยมีบริบททางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการ

ในประเด็นที่สอง เป็นจุดเน้นของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีต่อการเรียนการสอนใน 4 ประเด็น คือ พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (The Zone of Proximal Development: ZPD) แนวคิดสำคัญการเสริมต่อศักยภาพ (Scaffolding) ตัวสื่อกลาง (Mediation) และบริบททางสังคม (Social Context) ซึ่งจุดเน้นทั้งหมดนี้ได้มีความสัมพันธ์กันซึ่งมีอิทธิพลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน

การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้จุดเน้นของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม คือพื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (The Zone of Proximal Development: ZPD) แนวคิดสำคัญการเสริมต่อศักยภาพ (Scaffolding) ตัวสื่อกลาง (Mediation) และบริบททางสังคม (Social Context) นำมาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับวิชาชีพครู

3.2 ความสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมได้ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้นำความรู้ ในสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นจริงและนำไปสู่แรงบันดาลใจในอนาคต โดยเน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียน

ซึ่งตนเองจะได้สร้างประสบการณ์นั้นได้อย่างมีความหมาย โดยที่ไม่ได้บอกกว่าสิ่งที่จำได้เป็นคำตอบที่ถูกต้อง แต่แนวคิดนี้ได้มีความสำคัญในการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนที่มาจากความเข้าใจอย่างแท้จริง (McComack, 2007: 24) ทั้งนี้ McComack ได้เสนอถึงความสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมอีกว่าอันดับแรกคือผู้เรียนจะไม่ได้รับเพียงแค่ความรู้ ทักษะและทัศนคติ แต่ยังสามารถสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง ซึ่งการสร้างความคิดรวบยอดนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะทางสังคม อันดับสองแนวคิดนี้จัดวางให้ผู้เรียนคล้ายกับเป็นผู้ขับเคลื่อนในการเรียนรู้ อันดับสามแนวคิดนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งความรู้และทักษะเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเรียนรู้สังคมและอารมณ์ ซึ่งได้มีการแบ่งปันความช่วยเหลือกันและกัน โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง สุดท้ายแนวคิดนี้ได้เน้นบทบาทของภาษาและโดยเฉพาะการสื่อสาร ในการสร้างความหมาย

นอกจากนี้ แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมยังเป็นแนวคิดที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน โดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากความร่วมมือกันและปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม (Powell & Kalina, 2009: 243) โดยส่งเสริมการแก้ปัญหา (Harmelen, 1999; Snyder & McWilliam, 1999 Cited in Wright & Grenier, 2009) ทัศนคติ (Harmelen, 1999; McComack, 2007) การสื่อสาร (Powell & Kalina, 2009; Kim, 2001; McComack, 2007) ทักษะการทำงานเป็นทีม (Vygotsky, 1978) ความเป็นผู้นำ (Cook, 2008) การปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม (Kim, 2001) การคิดขั้นสูง (Vygotsky, 1978; Harmelen, 1999; Snyder & McWilliam, 1999 Cited in Wright & Grenier, 2009) และ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Harmelen, 1999; Snyder & McWilliam, 1999 Cited in Wright & Grenier, 2009; Jones & Brader-Araje, 2002)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สรุปได้ว่าแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาทั้งในส่วนของสติปัญญา อารมณ์ ทัศนคติ รวมไปถึงส่งเสริมองค์ประกอบต่างๆ ของทักษะทางสังคมไม่ว่าจะเป็น การสื่อสาร การแก้ปัญหา ความสามารถทางคิด การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่จะประกอบวิชาชีพต่อไปในอนาคต รวมถึงการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริง

3.3 การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมนั้นถือเป็นการสอนในบริบทที่มีความหมายต่อผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนได้ต่อรอง แลกเปลี่ยนระหว่างกันได้อย่างมีความหมาย มีการอภิปรายกัน มีการร่วมมือกัน และร่วมกิจกรรมที่มีคุณค่ามากกว่าการหาคำตอบที่ถูกต้อง (Wood, et al, 1995: 401-422) โดยแนวคิดนี้นำมาใช้ในการเรียนการสอนทั้งวิทยาศาสตร์

(Nakthong, 2007; Pongsophon, 2006; Berionni & Baldón, 2006) คณิตศาสตร์ (Wood, et al, 1995) รวมไปถึงทางวิชาชีพครู (Beck & Kosnik, 2006) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมจากนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศ ใน 4 ประเด็น คือ หลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม และการเรียนการสอนทางวิชาชีพครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

3.3.1 หลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

การนำแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้มีหลักการ 4 ประการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในพื้นที่ชั้นเรียนที่เรียกว่า “Vygotskian Classroom” (Maddux, et al, 1997, ระบบออนไลน์) ดังนี้

1. การเรียนรู้และการพัฒนา คือ สังคม ที่เป็นกิจกรรมการร่วมมือ (Collaborative Activity) ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่และระหว่างผู้เรียนนั้นเป็นระยะที่สำคัญ (Critical) ซึ่งสามารถใช้เทคโนโลยีช่วยในการติดต่อสื่อสารได้ และทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์ไม่ควรเป็นการส่งข้อมูลให้ทั้งหมด ผู้เรียนต้องสร้างความเข้าใจและความรู้ในความคิดของเขาเอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ได้รับการอำนวยความสะดวก(Facilitate) โดยการร่วมมือ (Collaboration) ดังนั้นต้องมีการสนับสนุนให้มีการแก้ปัญหาและตัดสินใจร่วมกันเพื่อส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

2. Zone of Proximal Development สามารถนำมาเป็นแนวทางการจัดหลักสูตรและ การวางแผนบทเรียน ในตัวผู้เรียนนั้นไม่สามารถรู้ในบางสิ่งหรือไม่รู้อะไรเลย ซึ่งผู้เรียนอาจได้รับประสบการณ์การเรียนรู้เป็นพิเศษนอกเหนือจากการรู้ในบางสิ่ง แต่จะมีความเชี่ยวชาญ (Master) ในงาน ถ้าได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เช่น การแนะนำอย่างรอบคอบ (Thoughtful Guidance) จากครู หรือการมีแหล่งข้อมูลจากเทคโนโลยีต่างๆ ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ครูควรช่วยผู้เรียนให้ผ่านปัญหาหรือความคิดที่ซับซ้อน โดยใช้ปัญหาที่ง่ายต่อการแก้ไขเพื่อนำไปสู่ ZPD แล้วจึงพัฒนาความเข้าใจและซับซ้อน ZPD ในระดับที่สูงมากขึ้น ซึ่งสามารถใช้ปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นได้

ทั้งนี้ Ozer (2004, ระบบออนไลน์) เน้นว่าการช่วยเหลือผู้เรียนนั้นควรผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น ระหว่างครูกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนด้วยกัน และเป็นการช่วยเหลืออย่างมีพลวัตร โดยให้การแนะนำตามความจำเป็นของผู้เรียน แต่ไม่ใช่เป็นการบงการ (Dictate)

1. การเรียนรู้ในโรงเรียนควรเกิดขึ้นในบริบทที่มีความหมาย ซึ่งการขับเคลื่อนทางการศึกษาส่วนใหญ่ได้มีจุดเน้นของการให้ประสบการณ์การเรียนรู้ภายในบริบทที่มีความหมาย ซึ่งบริบทนั้นเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ ทั้งนี้จึงไม่ควรแยกบริบทของสภาพจริงจากการเรียนรู้ และให้ความรู้ที่ผู้เรียนได้พัฒนามาจากสภาพชีวิตจริง (Real World) (Ozer, 2004, ระบบออนไลน์)

2. เชื่อมโยงประสบการณ์นอกโรงเรียนและประสบการณ์ในโรงเรียนของผู้เรียนเข้าด้วยกัน การขับเคลื่อนทางการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนทางภาษาแบบองค์รวม (Whole Language Instruction) นั้นได้จัด “School Learning” ล้อมรอบวัฒนธรรมและประสบการณ์ของผู้เรียนที่พร้อมจะรู้และเข้าใจ เพื่อนำไปสู่พัฒนาการที่ดีของผู้เรียน ดังนั้น ในการเรียนการสอนควรใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนที่มีอยู่ในโรงเรียนและกับท้องถิ่น ชุมชน หรือโลก เชื่อมโยงสัมพันธ์เข้าด้วยกันอันเป็นสื่อกลางหนึ่งทีนำไปสู่การสร้างความรู้ของผู้เรียนได้

ทั้งนี้วีวรรธน์ จันทรเทพย์ (2550) ได้เสนอว่า การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมนั้น กิจกรรมและรูปแบบไม่จำเป็นต้องจัดเหมือนกัน อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม แต่ควรมีหลักสำคัญ 4 ประการข้างต้น และ Oldfather, et al (1999: 22) ได้เสนอลักษณะของชั้นเรียนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม มีดังนี้

1. เป้าหมายเบื้องต้นของชั้นเรียนคือการสร้างความหมายร่วมกัน
2. ผู้สอนให้ความสำคัญการรับรู้ เหตุผลและอารมณ์ของผู้เรียน
3. ทั้งผู้เรียนและผู้เรียนนั้นมีการเรียนรู้และมีการสอนระหว่างกัน
4. ในชั้นเรียนมีบรรยากาศของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
5. หลักสูตรได้ถูกต่อรองระหว่างผู้ที่มีส่วนร่วมทุกคน
6. หลักสูตรและเนื้อหาได้ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน
7. ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนทั้งทางกายภาพ อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการจัดการเรียนการสอน
8. การประเมินผลขึ้นอยู่กับความก้าวหน้าของแต่ละคน โดยไม่ใช่เป็นการประเมินจากเกณฑ์มาตรฐานเท่านั้น

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนได้ในทุกวันโดยขึ้นอยู่กับการวางแผนที่เหมาะสมของครู โดยเน้นบริบททางสังคม ซึ่งการเรียนรู้สามารถจัดทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการได้ โดยจะได้เกิดการเรียนรู้รอบตัวทั้งที่บ้าน ในชั้นเรียน ที่ทำงาน หรือใน

ชุมชน (Beard, 2008, ระบบออนไลน์) ทั้งนี้ครูจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมและแนะนำในกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นผู้นำหรือเผด็จการ ซึ่งจะมีส่วนร่วมกับผู้เรียนในการ อำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างความหมายและมีประสบการณ์ร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน มีการส่งเสริมการเรียนรู้จากการใช้คำถามและการให้คำแนะนำ โดยใช้บริบททางสังคมของผู้เรียน การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ และการพัฒนาทางภาษาด้วย (Powell & Kalina, 2009: 247; Learning Theories Knowledgebase, 2011, ระบบออนไลน์; Fiore, ระบบออนไลน์) โดยมีการ ดำเนินการร่วมกันทั้งครูและผู้เรียน มีการแบ่งปันการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การใช้ภาษาในการสื่อสาร เป็นแบบสองทาง กล่าวคือ มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน มีการอภิปราย ซักถาม ในประเด็นที่ มีความขัดแย้งระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้เพื่อสรุปเป็นฉันทามติของกลุ่ม การสอนและการเรียนรู้เน้นที่กิจกรรมเชิงสาธารณะ เป้าหมาย ของการเรียนรู้ คือ ให้ผู้เรียนตีความทางเลือกได้หลากหลาย โดยทางเลือกนั้นต้องได้รับการยอมรับว่า เป็นการตกลงร่วมกันของกลุ่ม (วัชรภรณ์ แก้วดี, 2546: 134-135)

3.3.2 สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถเกื้อหนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่เพียงเป็นอาคารสถานที่ แต่ยังรวมถึงทุกสิ่งรอบตัว ทั้งที่เกิดตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น และบรรยากาศต่างๆ ที่ส่งผลถึงร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้ Zheng (2009, ระบบออนไลน์) ได้เสนอเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยกระบวนการปฏิสัมพันธ์ (Interactive Processes) อันได้แก่ การอภิปราย (Discussion) การต่อรอง (Negotiation) และการแลกเปลี่ยน (Sharing) รวมไปถึงการสนทนาปราศรัย (Converse) การใช้คำถาม (Question) การอธิบาย (Explain) (Fosnot, 1996: 20) ซึ่งในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้สิ่งที่สำคัญคือ ตัวสื่อกลาง (Mediation) ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จนก่อให้เกิดการเรียนรู้

ทั้งนี้ได้มีหลักการสำคัญในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Tryphon & Voneche, 1996: 161-162) ดังนี้

1. Multiple Zone of Proximal Development ชั้นเรียนจะต้องมีการสนับสนุนช่วยเหลือที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับ ZPD ที่ขับเคลื่อนพัฒนาการของผู้เรียน

2. Community of Discourse เป็นชุมชนวาทกรรมที่มีการสร้างวาทกรรมทางวิชาการอย่างสร้างสรรค์ ทั้งการอภิปราย การตั้งคำถาม และวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งในบางครั้งอาจมีกิจกรรม face-to-face ผ่านการใช้ตัวสื่อกลาง เช่น E-mail ซึ่งต่อมาผู้เรียนจะนำความรู้ที่นำมาแลกเปลี่ยนความหมาย ความเชื่อและกิจกรรมระหว่างกัน

3. Meaning is Negotiated ในความหมาย (Meaning) ของชุมชนวาทกรรมนั้น ได้ถูกต่อรอง และกลั่นกรอง โดยมีการโต้เถียง หาหลักฐาน และมีการพิสูจน์

4. Mutual Appropriation of ideas มีการจัดสรรแนวคิดรวมกัน โดยวาทกรรมแนวคิด ได้ถูกเติมเต็มจากผู้เชี่ยวชาญ ครู และผู้เรียน ทั้งนี้แนวคิดได้ขับเคลื่อนจากชุมชนและการจัดสรรจากสมาชิกของชุมชน

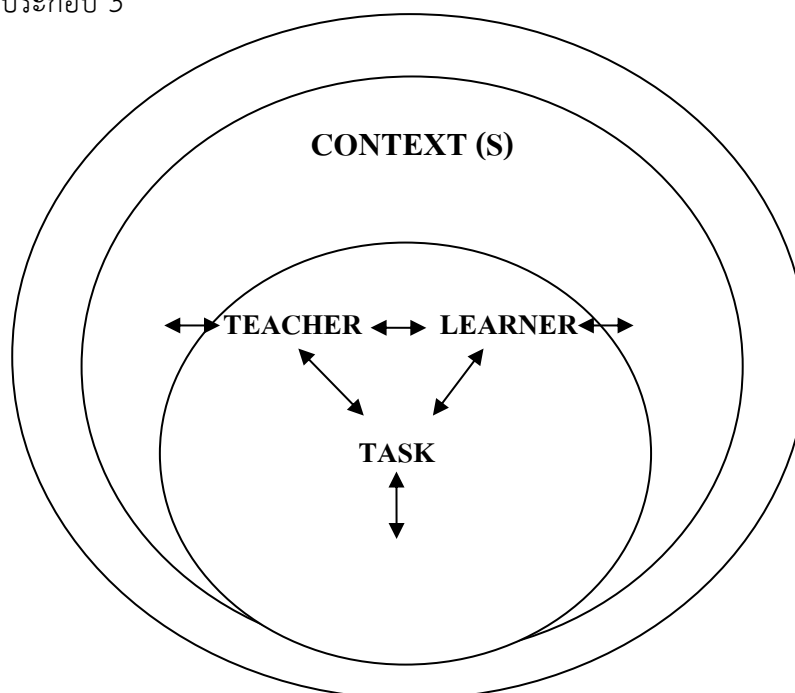
5. Common Knowledge and Distributed Expertise are Both Essential ในการสร้างพัฒนาการ ความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปและการจัดสรร (Distribution) จากผู้เชี่ยวชาญ นั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

ในแนวคิดของ Vygotsky ที่เน้นถึงบริบททางสังคม (Social Context) ว่าได้มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และเนื่องจากบริบททางสังคม คือ ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่อยู่รอบๆ ผู้เรียน และมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนั้น สภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียนรู้ก็ถือเป็นบริบททางสังคมหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการได้ตามเป้าหมาย ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม Brown et al (1989 Cited in FormaZione, et al, 2007, ระบบออนไลน์)ได้เน้นบริบทในการเรียนรู้ว่าควรเป็น การเรียนรู้ในสภาพจริงที่ผู้เรียนได้เป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมนั้น ซึ่งผู้เรียนจะได้ประยุกต์การเรียนรู้และสามารถนำมาใช้ได้ในวันวัฒนธรรมของตนเอง ทั้งนี้ได้มีมุมมองของบริบททางสังคมสำหรับการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม 2 มุมมอง (Gredler, 1997, ระบบออนไลน์; Wertch, 1991 Cited in Kim, 2001, ระบบออนไลน์) คือ มุมมองแรก พัฒนาการทางวัฒนธรรมเป็นมรดกสืบทอด ทั้งนี้ผู้เรียนถือได้ว่าเป็นสมาชิกที่สำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษา ระบบการใช้เหตุผล ระบบตัวเลข ทั้งหมดนี้ได้ถูกเรียนรู้โดยผ่านชีวิตประจำวันของผู้เรียน ส่วนอีกมุมมองนั้นเป็นธรรมชาติของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียนกับผู้เชี่ยวชาญ อันเป็นสมาชิกที่สำคัญของสังคม ซึ่งการปราศจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้เชี่ยวชาญจะทำให้เราไม่สามารถรับรู้ความหมายทางสังคมที่สำคัญเกี่ยวกับระบบสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการเรียนรู้

ดังนั้นสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของบริบททางสังคมของผู้เรียน โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาและในชั้นเรียนที่ผู้สอนจะต้องจัดสรรเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียนทั้งสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ระบบสัญลักษณ์ เช่น การใช้ภาษาในชั้นเรียน หรือบรรยากาศที่เป็นมิตรระหว่างผู้สอนและผู้เรียน รวมไปถึงในระดับชุมชนที่เกี่ยวข้อง

3.3.3 รูปแบบและวิธีการจัดเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

ในรูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม Williams & Burden (1997: 43-45) ได้เสนอว่าสิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ คือ ผู้สอน (Teachers) ผู้เรียน (Learners) งาน (Tasks) และบริบท (Contexts) โดยที่ ผู้สอนเป็นผู้ที่คัดเลือกงานอย่างไตร่ตรอง ผู้เรียนเป็นผู้ที่ตีความงานได้อย่างมีความหมาย ส่วนงานนั้นจะเป็นงานที่สัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งทั้งผู้สอน ผู้เรียน และงานจะมีความเป็นพลวัตต่อกัน และบริบทนั้นจะเป็นการสร้างบรรยากาศที่สำคัญ ทั้งที่เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางอารมณ์ สภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม เป็นต้น โดยทั้ง 4 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลระหว่างกัน ดังภาพประกอบ 3

ภาพที่ 3 A Social Constructivist Model of the Teaching-Learning Process

(ที่มา: ดัดแปลงจาก Williams & Burden, 1997: 43)

ส่วนวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมนั้นสามารถใช้วิธีการต่างๆ ทั้งนี้จะเป็นวิธีการที่เน้นในเรื่องของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของแต่ละคน โดยสามารถจัดการเรียนการสอนได้หลายแบบ (Linn & Burbules, 1993, ระบบออนไลน์) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Collaborative Learning) การเรียนรู้ที่การร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ทำให้ผู้เรียนตกผลึกและกลั่นกรองสิ่งที่สร้างขึ้นแทนความรู้ภายในสมอง ความรู้ภายในตัวบุคคลก็จะเกิดขึ้น ดังนั้นผู้เรียนควรได้ทำงานร่วมกันกับผู้เรียนคนอื่นด้วย (Linn & Burbules, 1993; Powell & Kalina, 2009; Kim, 2001; Jones & Brader-Araje, 2002; UCD Teaching and Learning, 2010)
2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Collaborative Learning) (Linn & Burbules, 1993; Kim, 2001; Jones & Brader-Araje, 2002; Zheng, 2009)
3. การเรียนรู้แบบติว (Tutored Learning) (Linn & Burbules, 1993)
4. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) (Fiore, ระบบออนไลน์; Kim, 2001)
5. การทำโครงการเป็นกลุ่ม ที่เน้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้น โดยเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออก (Powell & Kalina, 2009)
6. การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal Teaching) (UCD Teaching and Learning, 2010; Zheng, 2009; Tryphon & Voneche, 1996)
7. การเรียนรู้ตามสถานการณ์ (Situating Learning) (UCD Teaching and Learning, 2010)
8. การสอนแบบยึดหลักการ (Anchored Instruction) (UCD Teaching and Learning, 2010)
9. การเสริมต่อศักยภาพ (Scaffolding) (Zheng, 2009)
10. กิจกรรมเล่นตามบทบาท (Role-playing Activities) (Fiore, ระบบออนไลน์)
11. การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation) (Fiore, ระบบออนไลน์)
12. บทเรียนการแสวงหาความรู้บนเว็บ (Webquests) (Kim, 2001)

ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมยังสามารถใช้เทคนิคกลวิธีต่างๆ คือ Jigsaw (Fiore; Jones & Brader-Araje, 2002) และ Guided writing (Fiore, ระบบออนไลน์) หรือ TGT และ STAD (Jones & Brader-Araje, 2002 นอกจากนี้ Wood, et al (1995) ยังได้เสนอกลวิธีการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมว่าควรเป็นการสอนในบริบทที่มี

ความหมายสำหรับผู้เรียน คือ มีการต่อรองแลกเปลี่ยนความหมายระหว่างกัน มีการอภิปรายในชั้นเรียน มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มเล็ก (Small Group Work) (Jones & Brader-Araje, 2002) และเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่ามีความหมายมากกว่าการหาคำตอบที่ถูกต้อง และทั้งนี้ยังสามารถใช้การสื่อสารข้อมูลสารสนเทศโดยวิธีการทาง Electronic ในระยะไกลได้ด้วย (Telecommunication) (Fiore, ระบบออนไลน์)

นอกจากนี้ การเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมสามารถจัดเป็นโปรแกรมได้ดังที่ Sohel (2010, ระบบออนไลน์) ได้เสนอโปรแกรมการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ดังนี้

โปรแกรมที่หนึ่ง: Fostering a Community of Learners (FCL) อันเป็นโปรแกรมที่ส่งเสริมการคิดไตร่ตรองและการอภิปราย โดยการใช้ต้นแบบจากผู้ใหญ่ การให้เด็กสอนด้วยตนเอง และการปรึกษาผ่านทางออนไลน์

โปรแกรมที่สอง: School for Thought (SFT) ที่เน้นหลัก 3 ประการที่สำคัญ คือ Real-world problem, Problem-based และ Project-based activities ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอนจากเดิมที่เรียนจากครู ตำรา เท่านั้น

โปรแกรมที่สาม: Computer Supported Intentional Learning Environment (CSILE) ที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์

3.3.4 การเรียนการสอนทางวิชาชีพครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

การนำแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนทางวิชาชีพครูนั้น Beck & Kosnik (2006: 24) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ

1. การบูรณาการ (Integration) ที่ควรมีการเชื่อมโยงทั้งความรู้ ประสบการณ์ ทฤษฎี และการปฏิบัติ เข้าด้วยกัน และมีการเชื่อมโยงในหลายมิติที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ส่งเสริมและมีรูปแบบของการบูรณาการกันทั้งทางสติปัญญา สังคม อารมณ์ พฤติกรรม ความเชี่ยวชาญ และลักษณะส่วนบุคคล รวมไปถึงการบูรณาการความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับทุกมุมมอง

2. การสืบเสาะ (Inquiry) ในแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมนี้ต้องอาศัยการประเมินซ้ำและการวิพากษ์ ซึ่งจะไม่มีคำตอบที่ตายตัว จึงต้องมีการทดสอบและสร้างใหม่ ทั้งนี้ความรู้ได้เปิดให้กับแต่ละบุคคลและกลุ่มย่อยให้ได้สร้างและตีความ สิ่งเหล่านี้จำเป็นกับทางวิชาชีพครู ดังนั้น

การสืบเสาะ (Inquiry) จึงสำคัญกว่าการถ่ายทอดแบบดั้งเดิม ซึ่งอาจารย์สามารถช่วยให้นักศึกษาครูได้อย่างมาก แต่ต้องมีการอภิปรายอย่างต่อเนื่องและมีการเรียนรู้ร่วมกัน รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้คิดไตร่ตรอง เสนอข้อมูล และพัฒนาความคิดของตนเอง

3. ชุมชนแห่งการสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Community) ในแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมนี้ ขอบเขตของ “ชุมชน (Community)” มีหลายมิติ ไม่เพียงแต่การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน แต่ยังเกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางอารมณ์ การสนับสนุน การแบ่งปัน และการรวมเข้าด้วยกัน ซึ่งบางครั้งในทางการศึกษาได้เน้นอย่างกว้างๆ ว่าชุมชน เป็นการแบ่งปันความคิด การเรียนรู้ร่วมกัน หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ แต่ในแนวคิดของการสร้างความรู้ทางการศึกษา คือ การสนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีมิติของลักษณะส่วนบุคคลและอารมณ์ของผู้อื่น ทั้งนี้ นักศึกษาควรได้รับการส่งเสริมให้มีประสบการณ์ในการพัฒนาตนเอง ทั้งนวัตกรรมทางการสอน และลักษณะส่วนบุคคล

ทั้งนี้สามารถจัดการศึกษาได้โดยใช้ School-based research และ Self – study รวมถึงมีการจัดการเป็นกลุ่มและมีการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

การวิจัยในครั้งนี้ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับทักษะทางสังคมที่จำเป็นของครูยุคใหม่ ซึ่งได้ทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูยุคใหม่ คือ การตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณ ความรับผิดชอบและจิตอาสา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม แล้วพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอน สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 หลักการของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

เน้นการเสริมสร้างศักยภาพของตนเองจากการเรียนรู้ในสิ่งที่ยากขึ้น โดยมีการเสริมต่อศักยภาพหรือการช่วยเหลือสนับสนุนจากบุคคลที่เชี่ยวชาญกว่า โดยวิธีต่างๆ มีตัวสื่อกลางเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความรู้ของผู้เรียน โดยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนทั้งโดยตรงและทางอ้อม มีการเรียนรู้เน้นบริบททางสังคมวัฒนธรรมรอบตัวผู้เรียน โดยเฉพาะในสถานการณ์จริง และเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ดังนั้นการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย ชักถาม จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

ประเด็นที่ 2 สภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนตาม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือวิทยากร และการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ของโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย

ประเด็นที่ 3 รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนตาม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม เน้นกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ภายนอก จากสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากสื่อวัสดุ และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่น เช่น การอภิปราย ซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับอาจารย์/วิทยากร/บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ มีการเพิ่มศักยภาพผู้เรียนจากการเพิ่มความยากของงาน มีการกระตุ้นสนับสนุนและช่วยเหลือ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียน มีการเชื่อมโยงความรู้และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้ และมีการประเมินผลที่หลากหลาย

ประเด็นที่ 4 การเรียนการสอนทางวิชาชีพครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

เน้นองค์ประกอบหลักของการเรียนการสอนทางวิชาชีพครู แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม อันได้แก่ การบูรณาการ การสืบเสาะ และชุมชนของการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยเน้นให้เกิดทักษะทางสังคมระหว่างนักศึกษาด้วยกัน อาจารย์ ครูและนักเรียนในโรงเรียนเป็นหลัก

3.4 งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมกับการเรียนการสอน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมกับการเรียนการสอน นั้นได้มีงานวิจัยทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศที่ได้มีข้อค้นพบเกี่ยวกับการนำแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งที่เป็นกลวิธีทางการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม หรือกลวิธีการเรียนการสอนที่เป็นไปตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม เช่น แผนผังความคิด กรณศึกษา รวมถึงผลลัพธ์ทางการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

ทั้งนี้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีกลวิธีและผลลัพธ์ ดังงานวิจัยของ Nakthong (2007) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Teaching and Learning About Cells and Cell Processes in Grade 10 Using a Social Constructivist Approach พบว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Social Constructivist จากการพัฒนา Cells and Cell Processes Learning Unit (CCPLU) โดยมีกลวิธีคือ

1. Elicitation of student prior knowledge
2. Student active participation
3. Social interaction

ซึ่งการนำไปใช้นั้นได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะคิดเชิงบวก ทักษะทางวิทยาศาสตร์ และมุมมองทางธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของ Cells and Cell Processes Concept

ส่วน Huang (2009) ได้ศึกษาเรื่อง English Reading Base on Social Constructivist Approach โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและเสนอวิธีการสอนให้กับครู EFL ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามแนวคิด Social Constructivist ซึ่งมีกลวิธี คือ

1. Providing a context and purpose for reading
2. Modeling
3. Asking questions
4. Integrating the four macroskills (reading/speaking/listening/writing)
5. Creating awareness of the author behind the text

ทั้งนี้ Wilson (2003) ได้ศึกษา A Social Constructivist Approach to Teaching Reading: Turning the rhetoric into reality ที่ได้เสนอกลวิธีสำหรับ English Language Intensive Course for Overseas Students (ELICOS) reading classes เพิ่มเติมจาก Huang ใน 5 ประการข้างต้น คือ

1. Using peer-scaffolding
2. Setting your students free
3. Using macrotasks เช่น Web-based magazine, Write a script for a movie เป็นต้น

นอกจากนี้ Berionni & Baldón (2006) ได้ศึกษาเรื่อง Models of Social Constructivism, Laboratory Teaching and Concept Maps to Build Scientific Knowledge and Organize Concept Network Teaching Experiences in First Level Education In Italian Schools ที่ได้ใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเป็นแนวทางในการจัดการสอนและใช้แผนผังความคิด (Concept maps) เป็นเครื่องมือในการส่งเสริม จัดการและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้รับ โดยเน้นการจัดการสอนที่เน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเป็นตัวหลัก (Protagonist) และให้ผู้สอนเป็นตัวรองที่คอยจัดการ แนะนำและอำนวยความสะดวกในการกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นสิ่งต่อไปนี้

1. Designing the learning environment
2. Promoting and addressing knowledge processes
3. The role of language
4. Building a concept map

ซึ่งทำให้การเรียนการสอนนี้เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยได้มีการเชื่อมโยงแผนที่ความคิดของตนเองกับแผนที่ความคิดของกลุ่ม อันเป็นสื่อกลางที่ทำให้เกิดความสามารถทางอภิปัญญาเพราะได้ใช้การคิดและได้ไตร่ตรองความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมา

ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับการนำแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมไปใช้ในการจัดโปรแกรมและรูปแบบพัฒนาทางวิชาชีพครู ดังเช่น Wright & Grenier (2009) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ Examining Effective Teaching via a Social Constructivist Pedagogy "Case Study" ที่มุ่งอภิปรายเบื้องต้นในการใช้ Case study เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสอนตามแนวคิด Social Constructivist สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาพลศึกษา โดยใช้ Case คือ The unruly class ทั้งนี้ ได้มี Facilitation of the Case ที่ผู้สอนต้องเป็น ผู้อำนวยและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดจากการตั้งคำถามให้มีการอภิปรายกัน และผู้สอนจะเป็นผู้ที่ช่วยในการขยายคำถามให้ผู้เรียนได้ครุ่นคิดหาคำตอบอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยการสอนนี้ทำให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งผู้เรียนและผู้สอน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง อันเป็นการเตรียมนักศึกษาครูสาขาพลศึกษาในสถานการณ์ที่เป็นบทเรียนที่ได้เรียนรู้ร่วมกันได้เป็น ผู้ที่มีเหตุผลและมีแนวคิดที่หลากหลาย

นอกจากนี้ยังมีผลลัพธ์บางประการจากการนำแนวคิดไปใช้ในการเรียนการสอน Cooper, Basson & Schaap (2006) ได้ศึกษาเรื่อง A Training Programme based on the Principles of Social Constructivism and Focused on Developing People for the Future World of Work: An Evaluation โดยมีเป้าหมายในการประเมินโปรแกรมการฝึกอบรมที่ใช้หลักการของ social constructivism และเน้นการพัฒนาคนเพื่อไปทำงานในอนาคต โดยพบว่า โปรแกรมการ

อบรมนี้ได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัว และการยอมรับตนเอง และ Pongsophon (2006) ได้ศึกษาเรื่อง Enhancing Thai Students' Scientific Understanding of Evolution: A Social Constructivist Approach ซึ่งได้พัฒนา Evolution Learning Unit (ELU) ตามแนวคิด Social Constructivist และนำไปใช้พบว่าได้ส่งเสริมความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งนักเรียนสามารถประยุกต์รูปแบบที่ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ในการอธิบายเกี่ยวกับความผันแปรทางพันธุกรรม (Variation) และ กระบวนการเกิดสปีชีส์ใหม่ (Speciation) ได้

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมกับการเรียนการสอนสรุปได้ว่า แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมช่วยให้การเรียนการสอนเกิดพัฒนาการของผู้เรียนทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ อกิปัญญา คุณลักษณะและทัศนคติของผู้เรียน ทั้งนี้ การนำแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นได้มีกระบวนการและ กลวิธีทางการเรียน การสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และมีการใช้สื่อกลางจากเพื่อน ผู้สอน เทคโนโลยีต่างๆ อันเป็น การช่วยเหลือและเสริมสร้างการเรียนรู้ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมยังต้องคำนึงถึงบทบาทของผู้เรียนที่เป็นบุคคลสำคัญ และ ผู้สอนที่มีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะ หรือส่งเสริมผู้เรียน ซึ่งในส่วนของการ นำไปใช้จัดการเรียนการสอนในวิชาชีพครูนั้นสามารถส่งเสริมการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้น บทบาทที่สำคัญของผู้เรียนให้มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันทั้งระหว่างผู้เรียนเองและกับผู้สอน

4. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพครู

ในระดับอุดมศึกษาได้มีการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนเพื่อมุ่งไปสู่วิชาชีพต่างๆ โดยมีมาตรฐานและหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และหน่วยงาน เฉพาะวิชาชีพนั้นๆ ทั้งนี้ในวิชาชีพครูได้มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปตามมาตรฐานและ หลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และคุรุสภา โดยตามมาตรฐาน หลักสูตรของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549: 38-39) ในระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ได้มีโครงสร้างของหลักสูตร คือมีจำนวนหน่วยกิตรวมแล้วไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต อันประกอบด้วย

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
หมวดวิชาชีพครู	ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต
หมวดวิชาเฉพาะด้าน	ไม่น้อยกว่า 74 หน่วยกิต
หมวดเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

โดยในหมวดวิชาชีพครู ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์ 3 ด้าน คือ ความรู้วิชาชีพครู ประสบการณ์วิชาชีพครู และสมรรถนะ ซึ่งสถาบันผลิตบัณฑิตครูจะต้องจัดให้เป็นไปตามโครงสร้างข้างต้น อันรวมไปถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผลิตบัณฑิตครูทุกแห่งด้วย

ในส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนบนทั้ง 4 มหาวิทยาลัยตามการแบ่งกลุ่มของสหลัณนาเดิม อันได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ของสกอ. และคุรุสภา โดยในหมวดของวิชาชีพครูนั้นได้จัดแบ่งเป็น กลุ่มวิชาบังคับ กลุ่มวิชาเลือก และกลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งถ้าพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรแล้วในกลุ่มวิชาที่เน้นภาคทฤษฎีเป็นหลัก โดยเฉพาะในกลุ่มวิชาบังคับ และกลุ่มวิชาเลือกนั้นเป็นกลุ่มวิชาที่สำคัญที่เป็นความรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทางวิชาชีพครูต่อไป และในส่วนของการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการนำไปใช้ในอนาคตทางวิชาชีพครู ควรมีการผสมผสานทั้งความรู้ทางทฤษฎีและมีการ ลงมือปฏิบัติเพื่อเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของสถาบันผลิตครูควรมุ่งเน้นอยู่ที่การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยวิธีการที่หลากหลายและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนั้นสถาบันผลิตครูจะต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ภายในสถาบัน โดยคณาจารย์ต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งมวลที่จัดจะต้องเน้นให้นักศึกษาได้คิดอย่างอิสระ และกล้าแสดงความคิดของตน รวมทั้งรู้จักการประสานความคิดระหว่างกันให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คณาจารย์จะต้องสามารถชี้แนะวิธีการเรียนรู้ เครื่องมือการเรียนรู้ และแหล่งวิทยาการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน การจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ในสังคมยุคใหม่ จะต้องไม่แบ่งขาดตัดตอนกันระหว่างกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน กับวิถีชีวิตของชุมชน หากจะต้องให้เป็นการเสริมและสนองตอบซึ่งกันและกัน หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนจะต้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และปัญหาความต้องการในวิถีชีวิตของคนในชุมชน ในขณะเดียวกันจะต้องตระหนักเสมอว่า สภาพแวดล้อมของชุมชนไม่ได้ว่างเปล่าในเรื่องของความรู้และวิทยาการ โดยแท้จริงแล้ว ชุมชนคือแหล่งของกระบวนการเรียนรู้ และภูมิปัญญา

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้นักศึกษาจะต้องบูรณาการอย่างเหมาะสมระหว่าง ศาสตร์สากลและสภาพความเป็นจริงในสังคมและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาได้เผชิญกับ สถานการณ์ที่เป็นปัญหาต่าง ๆ และร่วมมือกันแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการมองประเด็นอย่าง รอบด้าน อันจะส่งผลให้นักศึกษาได้ขยายโลกทัศน์และสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบในฐานะที่เป็นส่วน หนึ่งของสังคม การผลิตครู ยุคใหม่จะต้องให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้สัมผัสกับการ เป็นครูในโรงเรียนให้มากที่สุด เพื่อสั่งสมประสบการณ์จากสถานการณ์ที่เป็นจริง และหล่อหลอมความ เป็นครูที่รักและศรัทธาในวิชาชีพ(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546: 23)

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพข้างต้นมีความสอดคล้องกับรูปแบบการ จัดการเรียนการสอนของอุดมศึกษา โดยหนึ่งในหลายรูปแบบนั้นสามารถนำมาปรับใช้กับการเรียน การสอนทาง วิชาชีพครู โดยมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ทักษะชีวิตและทักษะสังคม คือ การเรียนรู้แบบ สรรคนิยม (Constructivism) ที่มีความเชื่อพื้นฐานว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดย การอาศัยประสบการณ์ แห่งชีวิตที่ได้รับเพื่อค้นหาความจริง และเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการ จัดการเรียนการสอนทาง วิชาชีพครูข้างต้น การเรียนรู้แบบสรรคนิยมในกลุ่มที่เน้นการสร้างความรู้ โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Constructivism or Socially Oriented Constructivist Theories) จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญที่เหมาะสมกับการนำมาพัฒนาการเรียนการสอนทางวิชาชีพครู โดย แนวคิดนี้ได้เน้นว่า ความรู้ คือ ผลผลิตทางสังคม โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นสองประการ คือ 1) ความรู้ ต้องสัมพันธ์กับชุมชน 2) ปัจจัยทางวัฒนธรรมสังคมและประวัติศาสตร์มีผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งครูจึงมี บทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548: 81) และ ยังเป็นแนวคิดที่ถูกนำมาใช้ในการปฏิรูปทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง (Beck & Kosnik, 2006: 1)

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพครู สรุปได้ว่า การ จัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพครูควรจัดให้สอดคล้องกับมาตรฐานและหลักเกณฑ์ของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และคุรุสภา ซึ่งรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะต้อง สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อวิชาชีพครู มีการบูรณาการศาสตร์ทางวิชาการและประสบการณ์ที่ เป็นสถานการณ์จริงให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้ใกล้ชิดกับโรงเรียน อันเป็นลักษณะการจัดการเรียนการ สอนที่สอดคล้องกับแนวคิดคอน สตักติวิสต์เชิงสังคมซึ่งเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการ สอนทางวิชาชีพครูโดยสามารถพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ทักษะชีวิตและทักษะสังคมได้

5. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนและนำไปสู่เป้าหมายของการเรียนการสอนนั้น ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Model) คือแบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี/หลักการเรียนรู้หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ ทั้งนี้สามารถมองได้ 2 ลักษณะใหญ่ คือ ลักษณะแรกมองรูปแบบการสอนว่าเป็นกิจกรรมหรือวิธีการสอน ส่วนแนวที่สองมองรูปแบบการสอนกว้างกว่าคือเป็นโครงสร้างที่แสดงถึงองค์ประกอบต่างๆในการสอนที่จะนำมาใช้ร่วมกัน ทั้งนี้โดยทั่วไปรูปแบบการเรียนการสอน มักประกอบด้วย ทฤษฎี/หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือและกระบวนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะอันจะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายเฉพาะที่รูปแบบนั้นกำหนด ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแบบแผนหรือแบบอย่างในการจัดและดำเนินการสอนอื่นๆ ที่มีจุดมุ่งเฉพาะเดียวกันได้ (ทิตินา แชมมณี, 2553: 477; บุญชม ศรีสะอาด, 2541: 140)

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจึงเื้อตามวัตถุประสงค์เฉพาะของการเรียนการสอน แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่ได้พัฒนาผู้เรียนด้านอื่น ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนในแต่ละรูปแบบนั้นจึงจุดเน้นในด้านที่ต่างกันแต่ด้านอื่นก็ยังคงอยู่ (ทิตินา แชมมณี, 2553: 224) ทั้งนี้จากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่นำไปใช้พัฒนาโดยทั่วไปนั้น สามารถจัดรูปแบบการเรียนการสอนโดยเน้นพัฒนาตามลักษณะของวัตถุประสงค์ 5 หมวด คือ รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย ด้านทักษะพิสัย ด้านทักษะกระบวนการ และด้านบูรณาการ (ทิตินา แชมมณี, 2553: 224) นอกจากนี้ Joyce and Weil (1996: 12-21) ได้เสนอรูปแบบการเรียนการสอน 4 กลุ่ม คือ รูปแบบที่เน้นระบบพฤติกรรม (Behavioral Systems Models) รูปแบบที่เน้นกระบวนการสารสนเทศ (Information Processing Models) รูปแบบที่เน้นตัวบุคคล (Personal Models) และรูปแบบที่เน้นทางสังคม (Social Models) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแต่ละรูปแบบก็จะมีจุดเน้นที่เฉพาะต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน

ในส่วนของงานวิจัยครั้งนี้ที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะทางสังคมนั้นผู้วิจัยจะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ทั้งในด้านคุณลักษณะ ความสามารถ และคุณธรรม โดยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน โดยได้ศึกษาขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอนจากนักวิชาการต่างๆ ซึ่งบุญชม ศรีสะอาด (2541: 147-148) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการสอน 2 ขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง การพัฒนารูปแบบความคิด โดยการสร้างรูปแบบขึ้นมาจากทฤษฎี แนวความคิด หลักการต่างๆ แล้วพิจารณาถึงขั้นตอน การดำเนินการ องค์ประกอบ กิจกรรม ทั้งนี้ควรมีทฤษฎี หรือแนวความคิดหรือผลวิจัยที่ยืนยันในผลขององค์ประกอบหรือกิจกรรมดังกล่าว

ขั้นที่สอง การทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบความคิด โดยทดสอบประสิทธิภาพ ภายหลังจากเขียนรูปแบบแล้ว และมีการทดลองใช้สอน ตรวจสอบดูผลที่เกิดขึ้น อาจปรับปรุง องค์ประกอบหรือกิจกรรมที่มีปัญหา ซึ่งทำให้รูปแบบการสอนสมบูรณ์ขึ้น

ส่วนทศนา แคมมณี (2533: 218) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน โดยสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง การศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสอน สิ่งที่ต้องการเป็น การศึกษา วิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญที่นำมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นที่สอง กำหนดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียน การสอนที่สำคัญและจำเป็นต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นที่สาม ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน อันเป็นการหาข้อมูล เชิงประจักษ์ว่าแบบแผนที่พัฒนาอย่างมีระบบนั้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพจริง

ขั้นที่สี่ การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นให้ดียิ่งขึ้น โดยนำสิ่งที่ได้ จากการทดลองใช้มาแก้ไขปรับปรุง

จากการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนข้างต้น สามารถสรุป ได้ว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน มี 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ

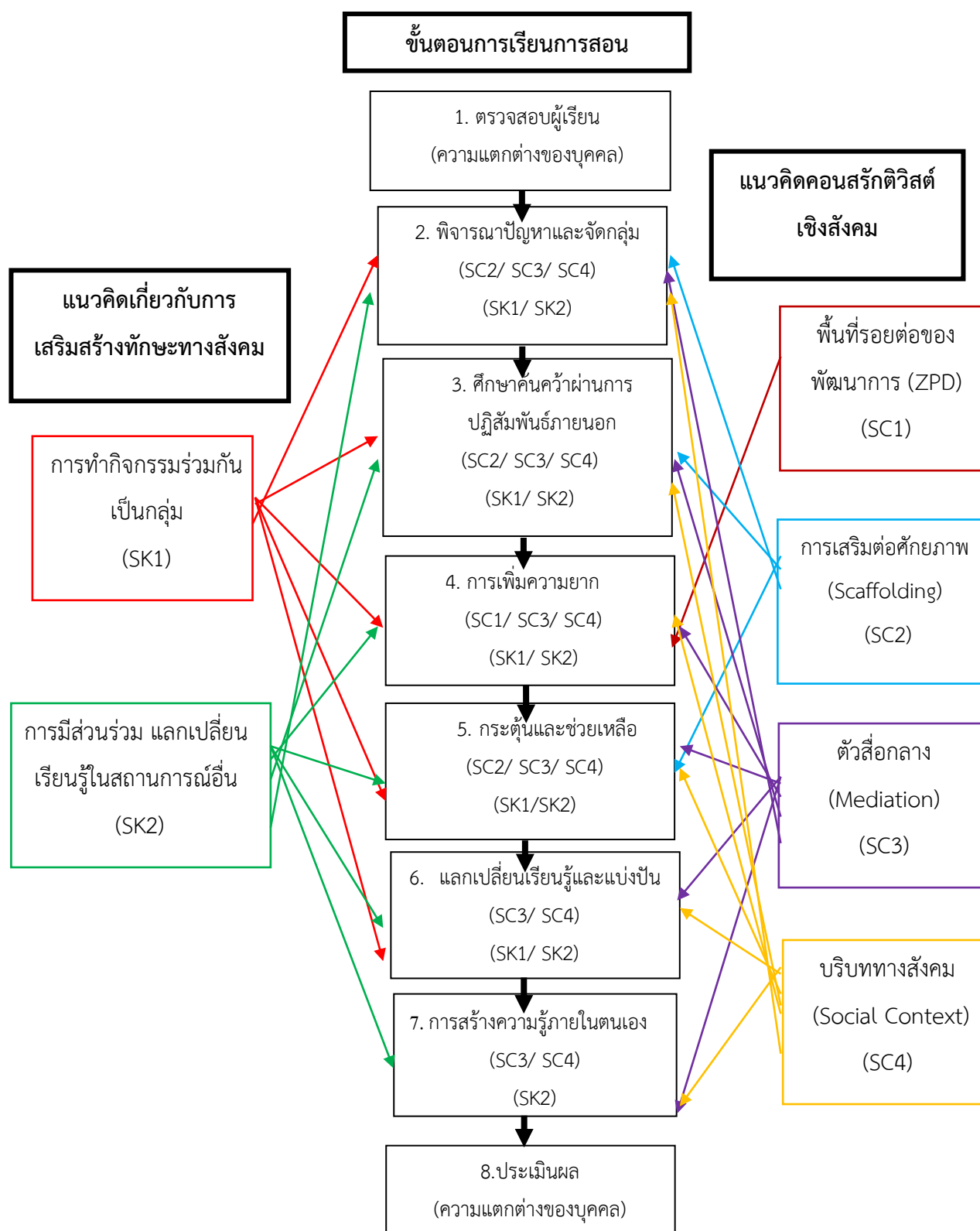
ขั้นที่หนึ่ง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ รวมถึงแนวทางการนำไปใช้

ขั้นที่สอง การตรวจสอบประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก การตรวจสอบประสิทธิภาพเชิงทฤษฎี คือเป็นการนำรูปแบบไปตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อ พิจารณาประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้ และส่วนที่สอง การตรวจสอบประสิทธิภาพเชิงปฏิบัติ คือ เป็น การนำรูปแบบไปทดลองใช้แล้วตรวจสอบประสิทธิภาพที่เกิดขึ้น

ขั้นที่สาม การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การปรับปรุง รูปแบบการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้ และการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนจากผลของการ นำไปใช้ เพื่อให้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับวิชาชีพครู ในเบื้องต้นได้เริ่มจากการศึกษาแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมและการเสริมสร้างทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้าน คือ การตัดสินใจร่วมกันอย่างมีวิจารณญาณ ความรับผิดชอบ และจิตอาสา จากเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัยและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์มาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนโดยมีประเด็น คือ แนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนการเรียนการสอน การประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน บทบาทของอาจารย์และนักศึกษา คำแนะนำการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ (รูปแบบการเรียนการสอนแสดงในบทที่ 4 หน้า 112-124)

โดยในขั้นตอนของการเรียนการสอนผู้วิจัยได้เสนอความสัมพันธ์ขั้นตอนการเรียนการสอน แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ดังภาพประกอบ 4 และทำการวิเคราะห์เหตุผลของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมและแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในแต่ละขั้นตอนการเรียนการสอน ในตาราง 3

ภาพที่ 4 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ขั้นตอนการเรียนรู้ตาม แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม

ตารางที่ 3 การแสดงผลของการใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	แนวคิดหลัก	เหตุผล	แนวคิดหลัก	เหตุผล
1 ตรวจสอบผู้เรียน	แนวคิด: ความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวคิด Social Constructivism ได้ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล (โดยเฉพาะVygotsky) ทั้งนี้แนวคิดที่ว่าแต่ละคนจะมีศักยภาพหรือความสามารถที่ต่างกัน การตรวจสอบความเข้าใจผู้เรียนจึงทำให้ได้ทราบถึงระดับศักยภาพที่เป็นจริงของผู้เรียน เพื่อที่จะทำการพัฒนาและช่วยเหลือต่อไปได้อย่างเหมาะสม			
2 พิจารณาปัญหา และจัดกลุ่ม	การเสริมต่อ ศักยภาพ (Scaffolding) (SC2)	ปัญหาหรือประเด็นที่ผู้เรียนหรือผู้สอนเสนอ ต้องได้มีกลวิธีหรือมีการกระตุ้นให้เกิดความ น่าสนใจ และในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าใจหรือมีปัญหา ในการทำกิจกรรมต้องได้รับการช่วยเหลือ	การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม (SK1)	การร่วมกิจกรรมกันเป็นกลุ่มเป็นการ เรียนรู้การอยู่ร่วมกันภายในกลุ่ม โดยการจ้ด กลุ่มได้ใช้ฉันทามติในการกำหนดบทบาท ของแต่ละคน ได้มีการแสดงออกทั้งความคิด และพฤติกรรมระหว่างกัน อันเป็นการ เสริมสร้างทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้เป็น อย่างดี

หมายเหตุ

SC = Social Constructivism

SK = Social Skill

ZPD = Zone of Proximal Development

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	แนวคิดหลัก	เหตุผล	แนวคิดหลัก	เหตุผล
2 พิจารณาปัญหา และจัดกลุ่ม (ต่อ)	ตัวสื่อกลาง (Mediation) (SC3)	สื่อกลางโดยเฉพาะการใช้ภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญในการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การเลือกปัญหาหรือประเด็นที่สนใจ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดกลุ่ม อันมีการสื่อสารระหว่างกันในการพิจารณาบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนแต่ละคน	การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในสถานการณ์อื่น (SK2)	การพิจารณาปัญหาหรือประเด็นต่างๆ ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างกันในชั้นเรียน ทั้งกับเพื่อนผู้เรียนระหว่างกลุ่ม และผู้สอน
	บริบททางสังคม (Social Context) (SC4)	ได้มีการจัดกลุ่มในบริบทของการปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีการใช้วัฒนธรรมของแต่ละคนในการปฏิบัติต่อกัน ซึ่งบริบทดังกล่าวจะส่งผลต่อกระบวนการเกิดพัฒนาการทางทักษะทางสังคมของผู้เรียน		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	แนวคิดหลัก	เหตุผล	แนวคิดหลัก	เหตุผล
3 ศึกษาค้นคว้าผ่าน การปฏิสัมพันธ์ ภายนอก	การเสริมต่อ ศักยภาพ (Scaffolding) (SC2)	ในการศึกษาค้นคว้าผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นโดยใช้กลวิธีต่างๆ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าใจหรือมีปัญหาในการศึกษาค้นคว้า ผู้สอนต้องเข้าไปช่วยเหลือในเวลาที่เหมาะสม (โดยการพิจารณาความก้าวหน้าของการศึกษา และการขอรับคำปรึกษาของผู้เรียน) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ต้องมีการสะท้อนผลของการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะ	การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม (SK1)	การศึกษาค้นคว้าร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยแต่ละคนได้แสดงบทบาทของตนเอง ได้แสดงออกทางความคิดและการปฏิบัติระหว่างกัน และได้มีการช่วยเหลือ อันเป็นการส่งเสริมถึงทักษะทางสังคมของผู้เรียน
	ตัวสื่อกลาง (Mediation) (SC3)	การใช้ภาษา การใช้ข้อความ สัญลักษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ถือเป็นสื่อกลางที่ช่วยในการศึกษาค้นคว้าทั้งหนังสือ เว็บไซต์ และโดยเฉพาะกับตัวบุคคลที่เป็นเพื่อน ผู้สอน หรือผู้เชี่ยวชาญ อันเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ที่เป็นการเสริมสร้างทักษะทางสังคมและมีการสร้างความรู้ด้วยตนเองขึ้น	การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในสถานการณ์อื่น (SK2)	ไม่เพียงแต่มีการร่วมกันศึกษาค้นคว้าในกลุ่ม ยังมีการศึกษาเรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งมีการซักถาม หรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	แนวคิดหลัก	เหตุผล	แนวคิดหลัก	เหตุผล
3 ศึกษาค้นคว้า ผ่านการ ปฏิสัมพันธ์ ภายนอก (ต่อ)	บริบททางสังคม (Social Context) (SC4)	วัฒนธรรมของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้เรียนหรือผู้สอน และบริบทของสังคมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นสังคม วัฒนธรรมของแหล่งสารสนเทศ หรือโรงเรียน จะส่งผลต่อพัฒนาการทางทักษะทางสังคมของผู้เรียน		
4 การเพิ่ม ความยาก	พื้นที่รอยต่อของ พัฒนาการ (ZPD) (SC1)	เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจนได้ข้อค้นพบตามเป้าหมาย ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมทำการพิจารณาต่อรองกันถึงสิ่งที่ผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้หรือการให้งานที่มีความยากขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาให้มีระดับศักยภาพที่สูงขึ้น หรือเข้าสู่ระดับพัฒนาการตามศักยภาพที่เป็นไปได้	การทำกิจกรรม ร่วมกันเป็นกลุ่ม (SK1)	การพิจารณาต่อรองร่วมกันภายในกลุ่มเกี่ยวกับสิ่งที่กลุ่มยังไม่สามารถทำได้หรือการให้งานที่มีความยากขึ้น โดยมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เป็นการเสริมสร้างการใช้เหตุและผล

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	ประเด็น	เหตุผล	ประเด็น	เหตุผล
4 การเพิ่มความยาก (ต่อ)	ตัวสื่อกลาง (Mediation) (SC3)	การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในฐานะที่เป็นตัวสื่อกลางในการพิจารณาต่อรองระหว่างกันทั้งภายในกลุ่มและกับผู้สอน โดยจะช่วยให้เกิดการไตร่ตรอง และพัฒนาใช้ภาษาแสดงเหตุผลของผู้เรียน	การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในสถานการณ์อื่น (SK2)	การพิจารณาต่อรองกันเป็นการเรียนรู้ระหว่างกันและการมีส่วนร่วมในการแสดงทางความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน และกับผู้สอน ซึ่งเป็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีเหตุและผล
	บริบททางสังคม (Social Context) (SC4)	วัฒนธรรมและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้เรียนและกับผู้สอนเป็นบริบทสำคัญในการพิจารณาต่อรองการปรับระดับความยากของงาน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการของทักษะทางสังคมของผู้เรียน		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	ประเด็น	เหตุผล	ประเด็น	เหตุผล
5 กระตุ้นและ ช่วยเหลือ	การเสริมต่อ ศักยภาพ (Scaffolding) (SC2)	การเสริมต่อศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ระดับศักยภาพที่เป็นไปได้ถือเป็นการกระตุ้นและช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่มีศักยภาพหรือความสามารถเพียงพอ ซึ่งเมื่อกลุ่มผู้เรียนได้ปรับระดับความยากตามที่ได้พิจารณาต่อรองกันแล้ว ผู้สอนอาจต้องมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและมีความกระตือรือร้น และในระยะแรกจะอาศัยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีความสามารถมากกว่าในการช่วยเหลือและเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้แล้วก็ค่อยลดความช่วยเหลือ โดยการเสริมต่อศักยภาพนี้จะทำให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองและมีพัฒนาการของทักษะทางสังคม	การทำกิจกรรม ร่วมกันเป็นกลุ่ม (SK1)	การร่วมกันดำเนินกิจกรรมในงานที่ ยากขึ้นผู้เรียนจะต้องมีกระตุ้นและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันตามบทบาทของตนเอง รวมไปถึง ถึงการร่วมมือร่วมใจในกลุ่มเพื่อสามารถ ทำงานที่ยากขึ้นได้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	ประเด็น	เหตุผล	ประเด็น	เหตุผล
5 กระตุ้นและ ช่วยเหลือ (ต่อ)	ตัวสื่อกลาง (Mediation) (SC3)	ตัวสื่อกลางมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและช่วยเหลือ โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์ที่มีเครื่องมือคือ ภาษา และมีการใช้ข้อความ สัญลักษณ์จากสื่อต่างๆ ในการสร้างความรู้ ซึ่งตัวสื่อกลางที่ใช้ภาษาในการพูดสื่อสารถือเป็นสิ่งที่เสริมสร้างทักษะทางสังคมที่มีความหมาย	การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในสถานการณ์อื่น (SK2)	การทำงานที่ยากขึ้นจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือระหว่างกัน และมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิดและการปฏิบัติทั้งกับเพื่อนผู้เรียน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
	บริบททางสังคม (Social Context) (SC4)	ในบริบทที่เป็นวัฒนธรรมของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผู้เรียน ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรม ทั้งในและนอกชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียน		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	ประเด็น	เหตุผล	ประเด็น	เหตุผล
6 แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และ แบ่งปัน	ตัวสื่อกลาง (Mediation) (SC3)	การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม เช่น การนำเสนอ การอภิปราย ต้องมีการสื่อสารโดยใช้ภาษาหรือข้อความ สัญลักษณ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ทั้งในระดับกลุ่มตนเองและระหว่างกลุ่ม ซึ่งเป็นการพัฒนาถึงทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้	การทำกิจกรรม ร่วมกันเป็นกลุ่ม (SK1)	ผู้เรียนภายในกลุ่มได้มีการพิจารณาตกลงในการกำหนดบทบาทของแต่ละคนในการแสดงข้อค้นพบหรือผลงานโดยใช้ฉันทามติของกลุ่ม
	บริบททางสังคม (Social Context) (SC4)	วัฒนธรรมของการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้เรียนและระหว่างกลุ่ม หรือการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องในการแบ่งปันหรือนำเสนอข้อค้นพบหรือผลงาน	การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในสถานการณ์อื่น (SK2)	ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้การปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม รวมถึงได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมไปกับเพื่อน ผู้สอนและผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	ประเด็น	เหตุผล	ประเด็น	เหตุผล
7 การสร้างความรู้ ภายในตนเอง	ตัวสื่อกลาง (Mediation) (SC3)	ผู้เรียนใช้ภาษาในพูดและการใช้สัญลักษณ์ ข้อความในการเขียนเกี่ยวกับการวิพากษ์หรือวิจารณ์ข้อ ค้นพบหรือผลงานของตนเองและของเพื่อน และใช้ในการ แสดงถึงการประยุกต์ความรู้ อันเป็นการแสดงถึงการ เชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิมกับความรู้ที่ได้รับใหม่และ เชื่อมโยงความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้	การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในสถานการณ์อื่น (SK2)	ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการ แสดงออกทางความคิดที่ได้เชื่อมโยงความรู้ เดิมและความรู้ใหม่ให้กับเพื่อน และอาจารย์
	บริบททางสังคม (Social Context) (SC4)	การที่ผู้เรียนได้ใช้การแสดงออกทางความคิดด้วย การเขียน หรือวาจาในบริบทสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น ใน ชั้นเรียน หรือผ่านทาง E-mail		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม		แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	
	ประเด็น	เหตุผล	ประเด็น	เหตุผล
8 ประเมินผล	แนวคิด: ความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนแต่ละคนจะมีศักยภาพหรือความสามารถที่ต่างกัน การประเมินผลผู้เรียนจึงต้องเน้นการประเมินศักยภาพของแต่ละคน โดยเน้นการประเมินหลากหลาย แนวทางทั้งการ Reflect การตอบคำถาม การสังเกต ซึ่งมีการประเมินตนเองและจากเพื่อน อาจารย์ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมประเมิน			

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยวิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนดังนี้

การสังเคราะห์องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้	- ดำเนินการศึกษาเอกสารงานวิจัย - สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา
การตรวจสอบคุณภาพองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้	- ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามตัวบ่งชี้ - ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของตัวบ่งชี้
เก็บรวบรวมข้อมูล	ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
วิเคราะห์ข้อมูล	- ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล - การวิเคราะห์องค์ประกอบ

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

จากภาพที่ 5 ที่แสดงขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สามารถแสดงรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นในการทำงานในอนาคตรวมถึงทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และนำมาสร้างเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

2. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญถึงประเด็นสำคัญของทักษะที่จำเป็นในอนาคตในประเด็นและมิติต่างๆซึ่งประกอบไปด้วยสภาพของทักษะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายในปัจจุบันและสิ่งที่คิดว่านักศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีทักษะที่จะสามารถทำงานได้ในอนาคตควรประกอบไปด้วยทักษะใดบ้างและมีเหตุผลอย่างไรที่จะต้องพัฒนาทักษะนั้นโดยดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นบุคคลที่อยู่ในวงการศึกษประกอบไปด้วยคณบดีคณะครุศาสตร์รองคณบดีฝ่ายวิชาการที่ปรึกษาอธิการบดีเป็นต้น

3. การดำเนินการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยการนัดหมายผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านวันเวลาสถานที่และดำเนินการขออนุญาตบันทึกข้อมูลกับการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งเพื่อนำมาวิเคราะห์และสร้างตัวบ่งชี้ในลำดับต่อไป

4. ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์และจำแนกออกเป็นประเด็นในการพัฒนาตัวบ่งชี้และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นนั้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการที่จะใช้วัดทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ขั้นที่ 1 ขั้นการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ในขั้นตอนการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลเพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีประสบการณ์ ที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมถึงผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ทั้งสิ้น 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย

1. ผศ.ดร.สุชาติ ลิ้ตระกูล ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. รศ.ดร.อนุสรณ์ ทองอ่อน คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
3. อาจารย์ ดร.วิทยา พูลสวัสดิ์ รองคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
4. ผศ.ดร.จิราภรณ์ ปาลี รองคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
5. ผศ.ดร.สุดาพร ปัญญาพฤกษ์ อาจารย์สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) จำนวน 6 ข้อ

2. ชุดที่ 2 แบบสอบถามความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) เป็นแบบสอบถามใช้สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ มีความถูกต้องตามหลักการ มีความสอดคล้องกับบริบท และ มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประเมินหรือไม่ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 38 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1 หมายถึง แน่ใจว่าตัวบ่งชี้ชิ้นนี้มีความ ความถูกต้องตามหลักการ มีความสอดคล้องกับบริบท และ มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประเมิน

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าตัวบ่งชี้ชิ้นนี้จะมี ความถูกต้องตามหลักการ มีความสอดคล้องกับบริบท และ มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประเมิน หรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าตัวบ่งชี้ชิ้นนี้ไม่มีความถูกต้องตามหลักการ ไม่มีความสอดคล้องกับบริบท และ ไม่มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประเมิน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เครื่องมือทั้ง 2 ชุด ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) โดย

1.1 ศึกษาเอกสารและสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ พบว่าทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) มี 5 ด้าน ได้แก่ 1.การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) 2.ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) 3.ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) 4.ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) 5.ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill)

ผู้วิจัยได้ใช้องค์ประกอบเหล่านี้ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ

1.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

1.3 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปกำหนดเป็นตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill)

1.4 นำตัวบ่งชี้ที่ได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไข และนำไปตรวจสอบความเที่ยงของตัวบ่งชี้ ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.วิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา

2.คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ (Item Objective Congruence Index : IOC) เหลือ 30 ข้อ

ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเพื่อสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 30 ท่าน คุณสมบัติมีลักษณะที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่เครื่องมือนี้จะนำไปใช้ ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ 2 ชุดประกอบไปด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อทักษะที่จำเป็นในอนาคต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการมีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจสอบรายการ และส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการมีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

- 1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นในอนาคตของนักศึกษาและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาใช้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย รวมถึงกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
- 2 จัดทำประเด็นการสัมภาษณ์โดยมีการกำหนดประเด็นหลักๆ ประกอบด้วยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อทักษะของนักศึกษาในปัจจุบันและทักษะที่เห็นว่าควรจะมีการพัฒนาหรือเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาในอนาคตเพื่อสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีในอนาคตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- 3 ดำเนินการนำประเด็นการสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค ioc
- 4 นำผลการประเมิน ioc มาปรับปรุงพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้มีความเที่ยงตรงต่อไป
- 5 ทำการสร้างแบบสอบถามแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาซึ่งพิจารณาถึงความครอบคลุมของข้อคำถามความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง ioc ซึ่งค่าที่ยอมรับได้ต้องมากกว่า 0.5 ทั้งนี้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่าข้อคำถามบางข้อที่มีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขโดยปรับข้อคำถามและในบางข้อที่ไม่สามารถปรับได้ผู้วิจัยดำเนินการตัดออก
- 6 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือในด้านความเชื่อมั่นโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของครอนบาคไม่แสดงผลการวิเคราะห์ตามตารางที่

ตารางที่ 4 องค์ประกอบทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

องค์ประกอบทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ค่าความเชื่อมั่น
การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู	0.961
การสื่อสาร	0.887
มนุษย์สัมพันธ์	0.903
การทำงานเป็นทีม	0.916
เทคโนโลยีสารสนเทศ	0.876
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	0.959

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น พบว่า ข้อคำถามของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีค่าอยู่ระหว่าง 0.876 – 0.961 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ที่ 0.959 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาความเชื่อมั่นที่ไม่ต่ำกว่า 0.50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามนี้เหมาะสมในการที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้ผู้ช่วยนักวิจัยแจกแบบสอบถามโดยการใช้ QR-CODE ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ในแบบสอบถามออนไลน์

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,856 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ ในปีการศึกษา 2566 ทั้ง 15 สาขาวิชา ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ เนื่องจากการวิจัยเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งจำเป็นต้องใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสม Hair (1995 อ้างถึงใน นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) เสนอวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าให้พิจารณาจากจำนวนตัวแปรในการวิจัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 10 – 20 เท่า

ของตัวแปร โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดไว้เป็น 15 เท่าของตัวแปร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรที่เป็นตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 30 ตัวแปร ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงมีจำนวนทั้งสิ้น 450 คน แต่เพื่อป้องกันการสูญหายของแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็น 500 คน และได้รับกลับคืนมา 485 คน คิดเป็นร้อยละ 97

2. การสุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยทำการกำหนดสัดส่วนจากประชากรในแต่ละชั้นปีและในแต่ละสาขาวิชา ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีและสาขาวิชาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

โปรแกรมวิชา	ชั้นปี1		ชั้นปี2		ชั้นปี3		ชั้นปี4		รวม
	N	n	N	n	N	n	N	n	
1) การศึกษาปฐมวัย	61	16	51	14	55	15	78	21	66
2) เคมี	1	0	5	1	5	1	7	2	5
3) คณิตศาสตร์	40	11	54	15	48	13	44	12	50
4) คหกรรมศาสตร์	34	9	27	7	16	4	36	10	30
5) ชีววิทยา	7	2	10	3	11	3	22	6	13
6) ฟิสิกส์	2	1	4	1	5	1	9	2	5
7) พลศึกษา	55	15	48	13	47	13	46	12	53
8) ภาษาอังกฤษ	49	13	53	14	44	12	48	13	52
9) วิทยาศาสตร์ทั่วไป	18	5	24	6	49	13	43	12	36
10) ภาษาไทย	60	16	51	14	50	13	53	14	58
11) สังคมศึกษา	55	15	54	15	41	11	48	13	53
12) เทคโนโลยีดิจิทัล	9	2	12	3	25	7	27	7	20
เพื่อการศึกษา									
13) การศึกษาพิเศษ	15	4	5	1	16	4	19	5	15
14) การสอนภาษาจีน	26	7	24	6	29	8	44	12	33
15) อุตสาหกรรมศิลป์	9	2	7	2	5	1	16	4	10
รวม	441	119	429	116	446	120	540	145	500

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองเพื่อยืนยันองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างในรูปของจำนวนและร้อยละในส่วนของแบบสอบถามส่วนที่ 1 ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบด้วยเพศของนักศึกษาชั้นปีของนักศึกษาและความเห็นของนักศึกษาที่มีต่อทักษะความพร้อมในการทำงานในอนาคตของนักศึกษาซึ่งดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยายเป็นการหาค่าจำนวนและร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน Soft skill ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในส่วนของแบบสอบถามส่วนที่ 2 ดำเนินการวิเคราะห์ในรูปของสถิติเชิงบรรยายทำการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในองค์ประกอบต่างๆซึ่งประกอบด้วย

- 1) การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice)
- 2) การสื่อสาร (Communication skill)
- 3) มนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill)
- 4) การทำงานเป็นทีม (Teamwork skill)
- 5) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill)

4.3 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน Soft skill ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ทำการหาค่าสถิติเบื้องต้นโดยการใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่งของตัวแปรสังเกตได้ที่จะนำไปสร้างตัวบ่งชี้เพื่อทราบถึงลักษณะและการแจกแจงของตัวแปรโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Jamovi

4.4 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการตรวจสอบความเหมาะสมของความสัมพันธ์กันระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน Soft skill ของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อทราบถึงลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรสำหรับพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์

4.5 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Jamovi เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้มาสร้างตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน Soft Skill ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Jamovi ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการใช้ค่าสถิติไคสแควร์ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้วและค่าดัชนีรากกำลังสองของส่วนที่เหลือรวมทั้งค่าสถิติอื่นๆที่เหมาะสมและสะท้อนให้เห็นถึงความกลมกลืนของโมเดลซึ่งจะแสดงให้เห็นในบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายโดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของแบบสอบถามทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน Soft skill ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4.2.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จากการสังเคราะห์งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า องค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู มี ลำดับต่อมา องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการทำงานเป็นทีม ลำดับต่อมา องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร และองค์ประกอบที่ 5 ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.2.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน Soft skill ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4.2.3 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน Soft skill ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4.2.4 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการตรวจสอบความเหมาะสมของความสัมพันธ์กันระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน Soft skill ของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4.3 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสะดวกเข้าใจง่ายขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ และความหมายที่ใช้แทนค่าสถิติและตัวแปรต่างๆ ในการนำเสนอ ดังต่อไปนี้

n	หมายถึง	จำนวนตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
SK	หมายถึง	ค่าความเบ้ (Skewness)
KU	หมายถึง	ค่าความโด่ง (Kurtosis)
P-Value	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
df	หมายถึง	ระดับแห่งความอิสระ (Degrees of Freedom)
t	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบที (t-value)
b	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Beta)
SE	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนัก องค์ประกอบในรูปคะแนนดิบ (The Standard Error for the Unstandardized Beta)
FE	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficient Matrix)
SC	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเป็นรายองค์ประกอบ (Completely Standardized Solution in Multiple Group)
CR	หมายถึง	ค่าความแปรปรวนร่วม (Covariance)
KMO	หมายถึง	ค่าดัชนีไกเซอร์เมเยอร์ – ออลคิน (Kiser Meyer Olkin Measure of Sampling Adequacy)
χ^2	หมายถึง	ค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi – Square)
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (Coefficient of Fit Index)
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
CFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit Index)

AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
RMR	หมายถึง	ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Squared Residual)
RMSEA	หมายถึง	ดัชนีของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation)

ตัวอักษรย่อที่ใช้แทนตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและง่ายต่อการอ่านผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงใช้อักษรย่อแทนชื่อตัวบ่งชี้ต่างๆ รวมถึงองค์ประกอบด้วย ซึ่งประกอบด้วย

DTPP	แทน	องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice)
X1.1	แทน	พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน
X1.2	แทน	พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
X1.3	แทน	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลที่เกิดแก่ผู้เรียน
X1.4	แทน	สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ
X1.5	แทน	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
X1.6	แทน	สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
X1.7	แทน	สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
X1.8	แทน	สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารและใช้ข้อมูลในการพัฒนางานตามวิชาชีพครู
X1.9	แทน	สามารถสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์
CS	แทน	องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร (Communication skill)
X2.1	แทน	ใช้วิธีการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อบรรลุเป้าหมาย
X2.2	แทน	ความสามารถในการเจรจาต่อรอง
X2.3	แทน	สามารถสื่อสารเพื่อลดความขัดแย้ง

X2.4	แทน	สามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
X2.5	แทน	แสดงท่าทีที่เหมาะสมกับคู่สนทนา
X2.6	แทน	มีวิธีการในการตั้งคำถามที่จูงใจคู่สนทนาตอบได้อย่างสะดวกใจ
X2.7	แทน	สามารถสรุปประเด็นสำคัญในการสนทนาได้
X2.8	แทน	มีการใช้วัจนภาษาได้ อย่างเหมาะสมกับคู่สนทนา
IS	แทน	องค์ประกอบที่ 3 ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill)
X3.1	แทน	มีการสร้างเครือข่ายในการทำงาน
X3.2	แทน	สามารถจูงใจเพื่อนร่วมงานได้
X3.3	แทน	การมีเครือข่ายตามสาขาวิชาชีพ
X3.4	แทน	เป็นที่ไว้วางใจของนักเรียน/ผู้ปกครอง
X3.5	แทน	มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ อยู่เสมอ
TS	แทน	องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill)
X4.1	แทน	ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
X4.2	แทน	ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
X4.3	แทน	ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
X4.4	แทน	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
ITS	แทน	องค์ประกอบที่ 5 ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill)
X5.1	แทน	ความสามารถในการสร้างสื่อต่างๆ
X5.2	แทน	มีความสามารถในการเขียนโค้ด หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์
X5.3	แทน	มีความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบความปลอดภัยทางไซเบอร์
X5.4	แทน	มีความสามารถในการใช้แพลตฟอร์มต่างๆ ในการสื่อสารผ่านทางดิจิทัล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของแบบสอบถามทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประกอบด้วย เพศของนักศึกษา ชั้นปีที่กำลังศึกษาและความคิดเห็นที่มีต่อทักษะความพร้อมในการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคตของนักศึกษา ความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศของนักศึกษา (จำนวน 485 คน)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	398	82.10
หญิง	87	17.90
รวม	485	100

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศมากที่สุดจำนวน 398 คน คิดเป็นร้อยละ 82.10 และเป็นเพศหญิงจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 17.90

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละจำแนกตามชั้นปีของนักศึกษาที่กำลังศึกษา (จำนวน 485 คน)

นักศึกษาชั้นปีที่	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 1	210	43.30
ชั้นปีที่ 2	119	24.50
ชั้นปีที่ 3	60	12.40
ชั้นปีที่ 4	96	19.80
รวม	485	100

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ศึกษาในชั้นปีที่ 1 มากที่สุดจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมาได้แก่ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 19.80

ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่เป็นการประเมินตนเองว่ามีความพร้อมในการทำงานในอนาคตของตนเองอยู่ในระดับใด ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละจำแนกตามความคิดเห็นที่มีต่อทักษะความพร้อมในการทำงานในอนาคตของนักศึกษา (จำนวน 485 คน)

ทักษะความพร้อมในการทำงานในอนาคต	จำนวน	ร้อยละ
มาก	141	29.10
ปานกลาง	317	65.40
น้อย	27	5.60
ไม่มีทักษะ	-	-
รวม	485	100

จากตารางที่ 8 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อทักษะความพร้อมในการทำงานในอนาคตของนักศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มากที่สุดจำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 65.40 รองลงมาได้แก่ ระดับมาก จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 29.10 และ ระดับน้อย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60

4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย รวมกับการศึกษาเอกสารงานวิจัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) และทักษะในศตวรรษที่ 21

4.2.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ตารางที่ 9 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ทักษะ Soft Skills	ชลพร โชติศิริเวช และवलลภา อารีรัตน์ (2560)	มนตรี อินตา (2562)	วิระศักดิ์ จงไกรจักรและคณะ (2564)	บุษกร วัฒนบุตร (2564)	ต้นแก้ว ดามัง (2565)	สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2565)	Susilawati et. (2020)	Cheng Yoke TAN et. (2021)	Chileshe Busaka et. (2022)
ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะในการทำงานกับผู้อื่น (Teamwork Skills and Collaboration Skills)	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา (Thinking Skills and Problem Solving Skills) - Critical Thinking คิดอย่างมีวิจารณญาณ - Creativity คิดสร้างสรรค์	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership Skills)	✓	✓		✓	✓				
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Skills)	✓	✓	✓	✓		✓			
จริยธรรมในการทำงานและความเป็นมืออาชีพ (Work Ethics and Professionalism)	✓	✓	✓		✓	✓		✓	

จากตารางสังเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า Soft skill ประกอบไปด้วย 6 ทักษะที่สำคัญคือ 1. ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) 2. ทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Teamwork skill and collaboration skill) 3. ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา (Thinking skill and problem solving skills) 4. ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership skill) 5. ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) 6. จริยธรรมในการทำงานและความเป็นมืออาชีพ (Work ethics and professionalism)

1. ทักษะการสื่อสาร (Communication skill)

ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) หมายถึง ความสามารถของครูในการถ่ายทอดความคิดของตนโดยใช้ท่าทาง การพูด การใช้ภาษา เพื่อสร้างความเข้าใจและโน้มน้าวใจกลุ่มคนในแต่ละสถานการณ์อย่างเหมาะสมให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วาริษา ประเสริฐทรง, 2557; ชโลธร โชติกิริติเวช, 2559; พรทิพย์ มงคลเสถียร, 2563; วีระศักดิ์ จงไกรจักรและคณะ, 2563; สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2565)

2. ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill)

การทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถของครูในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน รวมถึงสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับการทำงานและเพื่อนร่วมงาน มีความเคารพต่อทัศนคติของผู้อื่น สนับสนุน ช่วยเหลือ ฟังพินิจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (ชโลธร โชติกิริติเวช, 2559; สุรพงษ์ โพธิ์ขาว, 2560; วีระศักดิ์ จงไกรจักรและคณะ, 2563; สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2565)

3. ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา (Thinking skill and problem solving skills)

ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของครูในการคิดวิเคราะห์ประยุกต์ใช้ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ในการรวบรวมข้อเท็จจริง การจัดระบบข้อมูลและการพิจารณาข้อมูล เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีวิจารณญาณ (ชโลธร โชติกิริติเวช, 2559; วีระศักดิ์ จงไกรจักรและคณะ, 2564; สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2565)

4. ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership skill)

ทักษะภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของครูในการกระตุ้นผลักดันและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่นในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่องค์กรนั้นๆ ได้วางไว้จนสำเร็จ ด้วยความเต็มใจ มุ่งมั่นและทุ่มเทในการปฏิบัติงาน เป็นบุคคลที่เป็นศูนย์รวมของผู้ร่วมงานมีความสามารถในการชักจูงโน้มน้าวใจผู้อื่นปฏิบัติตามตนเองด้วยความเต็มใจ มีวิสัยทัศน์สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จเป็นที่ยอมรับแก่สังคม สามารถริเริ่มเพื่อพัฒนาและเปลี่ยนแปลงองค์กร รวมถึงสามารถคาดคะเนผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต (สุชาติ พันธก์อ้อม, 2563; ต้นแก้ว ดามัง, 2565; สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2565)

5. ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill)

ทักษะมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถของครูในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน นักเรียน รวมไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นบุคคลที่สามารถสร้างความไว้วางใจ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีจิตสาธารณะ สามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่างๆ รวมไปถึงสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ (สุรพงษ์ โพธิ์ขาว, 2560; วีระศักดิ์ จงไกรจักร, สกล วรเจริญศรีและพัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2564; สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2565)

6. จริยธรรมในการทำงานและความเป็นมืออาชีพ (Work ethics and professionalism)

จริยธรรมและความเป็นมืออาชีพ หมายถึง ความสามารถของครูในการปฏิบัติตามวิชาชีพของตน โดยจะต้องยึดมั่นตามเกณฑ์การประกอบวิชาชีพ ปฏิบัติงานด้วยจิตสำนึก มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม เต็มใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายและมีความจงรักภักดีต่อองค์กร มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพของตน (ชโลธร โชติศิริติเวช, 2559; วีระศักดิ์ จงไกรจักร, สกล วรเจริญศรีและพัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2564; ต้นแก้ว ดามัง, 2565; สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า Soft Skills เป็นความสามารถเฉพาะของบุคคลในการใช้ทักษะต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งด้านอารมณ์และสังคม เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ช่วยในการพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน ซึ่งหากได้รับการพัฒนาจะส่งผลให้บุคคลนั้นทำงานภายในองค์กรได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ อีกทั้งยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้การทำงานในองค์กรมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย 6

ทักษะที่สำคัญคือ ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) ทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Teamwork skill and collaboration skill) ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา (Thinking skill and problem solving skills) ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership skill) ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) และจริยธรรมในการทำงานและความเป็นมืออาชีพ (Work ethics and professionalism)

ชโลธร โชติกิริติเวช และวัลลภา อารีรัตน์ (2560) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ Soft Skills เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ Soft Skills เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครู 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะ Soft Skills เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครู ประชากรได้แก่ ผู้บริหารและครู 4,023 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 351 คน ผลการวิจัยพบว่าลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) คือด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา 2) ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการจัดการข้อมูล และ 3) คือด้านทักษะในการสื่อสารผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาพบว่า 1) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ผู้บริหารควรส่งเสริมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการเรียนรู้ออนไลน์ การทำวิจัยในชั้นเรียนและการนำระบบวงจรคุณภาพ PDCA สู่การปฏิบัติจริง จัดการความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเผยแพร่วิธีสอนที่ดีเลิศของครู 2) ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการจัดการข้อมูล ผู้บริหารควรให้ครูจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (Individual Development Plan: IDPLAN) พัฒนาระบบการนิเทศภายใน ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สร้างขวัญกำลังใจครูและสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) ด้านทักษะในการสื่อสาร ผู้บริหารควรจัดระบบข้อมูลสารสนเทศกระตุ้นให้ครูใช้สื่อ และเทคนิคที่หลากหลายพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ

สุพรรณิการ์ ชนะนิลและคณะ (2563) การสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะ Soft Skills ด้านบุคลิกภาพและศิลปะการพูดของนักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะ Soft Skills ด้านบุคลิกภาพและศิลปะการพูดของนักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะ Soft Skills ด้านบุคลิกภาพและศิลปะการพูดของนักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อศึกษาผลการสะท้อนตนเองของนักศึกษาด้านบุคลิกภาพและศิลปะ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ระยะเวลาที่ทำวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาครู จำนวน 130 คน ที่กำลังเรียนในปีการศึกษา 2561 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาทักษะ Soft Skills ด้านบุคลิกภาพและศิลปะการพูด 2) แบบประเมินความพึงพอใจในการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) แบบสะท้อนตนเองของนักศึกษาด้านบุคลิกภาพและศิลปะการพูด สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะ Soft Skills ด้านบุคลิกภาพและศิลปะการพูดคิดเป็นร้อยละ 87.97 มีความรู้ความเข้าใจในระดับดีเยี่ยม 2) ความพึงพอใจในการจัดโครงการการพัฒนาทักษะ Soft Skills ด้านบุคลิกภาพและศิลปะการพูดของนักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21 มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจด้านวิทยากร และด้านการนำความรู้ไปใช้ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ด้านความรู้ความเข้าใจและด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 3) ผลการสะท้อนตนเองของนักศึกษาด้านบุคลิกภาพและศิลปะการพูด พบว่า นักศึกษาสามารถบอกบุคลิกภาพที่ดีของตนเอง บุคลิกภาพที่ต้องปรับปรุงของตนเองได้และความรู้สึกที่มีต่อการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นไปในเชิงบวก

รัตนวัชร เพ็ญรัตนศิริ และก่องทรัพย์ ทองคำ (2564) การสำรวจ Soft Skills ที่จำเป็นของสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์ Soft Skills ที่จำเป็นของสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21 และ 2) สำรวจความต้องการ Soft Skills ที่จำเป็นของบัณฑิตยุคใหม่ในมุมมองของสถานประกอบการ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้จ้างงานในสถานประกอบการ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 4 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจส่วนบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญ บริษัทจำกัด และรัฐวิสาหกิจ จำนวน 120 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า 1) การสังเคราะห์ Soft Skills ที่จำเป็นของสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 8 คุณลักษณะ ได้แก่ ทักษะการติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา จริยธรรมในการทำงาน การบริหาร จัดการเวลา ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และการคิดสร้างสรรค์ 2) การสำรวจความต้องการ Soft Skills ที่จำเป็นของบัณฑิตยุคใหม่ในมุมมองของสถานประกอบการ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดย Soft Skills 5 อันดับแรก ได้แก่ 1. จริยธรรมในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.61) 2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.65) 3. การบริหารจัดการเวลา ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.67) 4. การแก้ปัญหา ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.67) 5. ภาวะผู้นำ ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

4.2.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill)ด้านการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1.พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน	4.384	0.535	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	4.398	0.527	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลที่เกิดแก่ผู้เรียน	4.431	0.520	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ	4.384	0.535	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	4.416	0.514	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6.สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	4.412	0.521	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและ การทำงาน (Soft Skill)ด้านการ พัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
7.สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชน อย่างสร้างสรรค์	4.449	0.510	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8.สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และใช้ข้อมูลในการพัฒนางานตาม วิชาชีพครู	4.361	0.530	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9.สามารถสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	4.414	0.518	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.405	0.456	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 10 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.405 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.456 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.449 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.510) รองลงมาได้แก่ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลที่เกิดแก่ผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.431 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.520) และน้อยที่สุดได้แก่ สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารและใช้ข้อมูลในการพัฒนางานตามวิชาชีพครู (ค่าเฉลี่ย 4.361 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.530)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill)ด้านทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1.ใช้วิธีการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อบรรลุเป้าหมาย	4.357	0.533	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.มีความสามารถในการเจรจาต่อรอง	4.289	0.548	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.สามารถสื่อสารเพื่อลดความขัดแย้ง	4.268	0.591	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.สามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง	4.268	0.573	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.แสดงท่าทีที่เหมาะสมกับคู่สนทนา	4.254	0.571	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6.มีวิธีการในการตั้งคำถามที่จูงใจคู่สนทนาตอบได้อย่างสะดวกใจ	4.272	0.596	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7.สามารถสรุปประเด็นสำคัญในการสนทนาได้	4.210	0.604	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8.มีการใช้อวัจนภาษาได้ อย่างเหมาะสมกับคู่สนทนา	4.357	0.533	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.270	0.453	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 11 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.270 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.453 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ใช้วิธีการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อบรรลุเป้าหมายและมีการใช้อวัจนภาษาได้ อย่างเหมาะสมกับคู่สนทนา

มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.357 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.533) รองลงมาได้แก่ มีวิธีการในการตั้งคำถามที่จับใจคู่สนทนาตอบได้อย่างสะดวกใจ (ค่าเฉลี่ย 4.272 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.596) และน้อยที่สุดได้แก่ สามารถสรุปประเด็นสำคัญในการสนทนาได้ (ค่าเฉลี่ย 4.210 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.604)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill)ด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1.มีการสร้างเครือข่ายในการทำงาน	4.293	0.572	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.สามารถจูงใจเพื่อนร่วมงานได้	4.392	0.581	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.การมีเครือข่ายตามสาขาวิชาชีพ	4.344	0.570	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.เป็นที่ไว้วางใจของนักเรียน/ผู้ปกครอง	4.278	0.567	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ อยู่เสมอ	4.320	0.581	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.325	0.491	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 12 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.325 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.491 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าสามารถจูงใจเพื่อนร่วมงานได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.392 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.581) รองลงมาได้แก่ การมีเครือข่ายตามสาขาวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.344 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.570) และน้อยที่สุดได้แก่ เป็นที่ไว้วางใจของนักเรียน/ผู้ปกครอง(ค่าเฉลี่ย 4.278 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.567)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill)ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1.ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	4.563	0.513	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.406	0.547	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	4.433	0.524	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	4.524	0.516	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.481	0.440	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 13 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.481 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.440 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่ายอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.563 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.513) รองลงมาได้แก่ มีเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ (ค่าเฉลี่ย 4.524 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.516) และน้อยที่สุดได้แก่ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (ค่าเฉลี่ย 4.406 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.547)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : ITS

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill)ด้านทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : ITS	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1.มีความสามารถในการสร้างสื่อต่างๆ	4.295	0.594	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.มีความสามารถในการเขียนโค้ดหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์	4.027	0.788	เห็นด้วย
3.มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบความปลอดภัยทางไซเบอร์	4.186	0.651	เห็นด้วย
4.มีความสามารถในการใช้แพลตฟอร์มต่างๆ ในการสื่อสารผ่านทางดิจิทัล	4.336	0.546	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.211	0.548	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 14 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : ITS ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.211 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.548 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีความสามารถในการใช้แพลตฟอร์มต่างๆ ในการสื่อสารผ่านทางดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.336 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.546) รองลงมาได้แก่ มีความสามารถในการสร้างสื่อต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.295 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.594) และน้อยที่สุดได้แก่ มีความสามารถในการเขียนโค้ด หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 4.027 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.788)

4.2.3 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้ความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง ของข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 15 ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

	Skewness				Kurtosis		Shapiro-Wilk	
	Mean	SD	SK	SE	KU	SE	W	p
x1.1	4.384	0.535	-0.012	0.111	-1.018	0.221	0.697	< .001
x1.2	4.398	0.527	0.032	0.111	-1.174	0.221	0.686	< .001
x1.3	4.431	0.520	0.014	0.111	-1.395	0.221	0.675	< .001
x1.4	4.384	0.535	-0.012	0.111	-1.018	0.221	0.697	< .001
x1.5	4.416	0.514	0.110	0.111	-1.450	0.221	0.668	< .001
x1.6	4.412	0.521	0.048	0.111	-1.308	0.221	0.678	< .001
x1.7	4.449	0.510	0.063	0.111	-1.655	0.221	0.660	< .001
x1.8	4.361	0.530	0.072	0.111	-0.969	0.221	0.692	< .001
x1.9	4.414	0.518	0.078	0.111	-1.376	0.221	0.673	< .001
x2.1	4.239	0.568	-0.031	0.111	-0.381	0.221	0.735	< .001
x2.2	4.357	0.533	0.056	0.111	-0.925	0.221	0.696	< .001
x2.3	4.289	0.548	-0.047	0.111	-0.102	0.221	0.712	< .001
x2.4	4.268	0.591	-0.516	0.111	1.771	0.221	0.727	< .001
x2.5	4.268	0.573	-0.147	0.111	-0.133	0.221	0.736	< .001
x2.6	4.254	0.571	-0.256	0.111	0.630	0.221	0.724	< .001

ตารางที่ 15 (ต่อ)

	Skewness				Kurtosis		Shapiro-Wilk	
	Mean	SD	SK	SE	KU	SE	W	p
x2.7	4.272	0.596	-0.531	0.111	1.681	0.221	0.732	< .001
x2.8	4.210	0.604	-0.639	0.111	2.316	0.221	0.726	< .001
x3.1	4.293	0.572	-0.436	0.111	1.765	0.221	0.713	< .001
x3.2	4.392	0.581	-0.585	0.111	1.281	0.221	0.717	< .001
x3.3	4.344	0.570	-0.173	0.111	-0.698	0.221	0.730	< .001
x3.4	4.278	0.567	-0.128	0.111	-0.131	0.221	0.730	< .001
x3.5	4.320	0.581	-0.312	0.111	0.091	0.221	0.734	< .001
x4.1	4.563	0.513	-0.438	0.111	-1.373	0.221	0.657	< .001
x4.2	4.406	0.547	-0.154	0.111	-0.966	0.221	0.706	< .001
x4.3	4.433	0.524	-0.032	0.111	-1.327	0.221	0.681	< .001
x4.4	4.524	0.516	-0.276	0.111	-1.498	0.221	0.664	< .001
x5.1	4.295	0.594	-0.678	0.111	2.775	0.221	0.717	< .001
x5.2	4.027	0.788	-0.861	0.111	1.457	0.221	0.815	< .001
x5.3	4.186	0.651	-0.791	0.111	2.344	0.221	0.754	< .001
x5.4	4.336	0.546	-0.010	0.111	-0.753	0.221	0.711	< .001

จากตารางที่ 15 แสดงค่าสถิติพรรณนาลักษณะของตัวแปรเมื่อพิจารณาความเบ้ (Skewness) หรือความไม่สมมาตรของการแจกแจงในภาพรวม และพิจารณาค่าความโด่ง (Kurtosis) หรือความสูงของการแจกแจง ทั้งนี้ ในงานวิจัยนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 485 ราย ซึ่งมากกว่า 200 ราย จึงไม่จำเป็นต้องทดสอบ Normality (Hair,2019) และ Rex B.Kline (2011) กล่าวว่า เมื่อนำค่า Skewness/Std. Error ไม่เกิน 3 และค่า Kurtosis/Std. Error ไม่เกิน 10 การแจกแจงของข้อมูลจะไม่เบ้และไม่โด่งเกินไป

4.2.4 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการตรวจสอบความเหมาะสมของความสัมพันธ์ กันระหว่างตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มาทำการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
และทำการตรวจสอบเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) ซึ่งใช้สถิติในการทดสอบของบาร์ทเลทท์
(Bartlett's Test) รวมถึงการหาค่าความเพียงพอของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม ซึ่งจะได้แสดงในตารางที่
16 และ 17

ตารางที่ 16 ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

	x1.1	x1.2	x1.3	x1.4	x1.5	x1.6	x1.7	x1.8	x1.9	x2.1	x2.2	x2.3	x2.4	x2.5	x2.6	x2.7	x2.8	x3.1	x3.2	x3.3	x3.4	x3.5	x4.1	x4.2	x4.3	x4.4	x5.1	x5.2	x5.3	x5.4
X1.1	-																													
X1.2	0.872	-																												
X1.3	0.748	0.761	-																											
X1.4	0.791	0.777	0.771	-																										
X1.5	0.725	0.699	0.734	0.680	-																									
X1.6	0.706	0.718	0.730	0.743	0.792	-																								
X1.7	0.676	0.709	0.740	0.684	0.695	0.708	-																							
X1.8	0.728	0.728	0.717	0.764	0.737	0.747	0.652	-																						
X1.9	0.685	0.675	0.724	0.685	0.786	0.797	0.701	0.712	-																					
X2.1	0.438	0.510	0.496	0.499	0.507	0.475	0.434	0.509	0.491	-																				
X2.2	0.512	0.561	0.525	0.476	0.505	0.504	0.542	0.517	0.527	0.598	-																			
X2.3	0.516	0.510	0.505	0.509	0.562	0.493	0.480	0.558	0.487	0.613	0.672	-																		
X2.4	0.438	0.453	0.463	0.478	0.461	0.445	0.422	0.476	0.487	0.535	0.595	0.570	-																	
X2.5	0.499	0.508	0.512	0.566	0.511	0.535	0.477	0.551	0.565	0.684	0.593	0.575	0.549	-																
X2.6	0.459	0.481	0.480	0.519	0.470	0.474	0.402	0.510	0.496	0.551	0.531	0.577	0.618	0.619	-															
X2.7	0.397	0.424	0.381	0.449	0.411	0.396	0.371	0.447	0.397	0.576	0.513	0.555	0.519	0.566	0.495	-														
X2.8	0.434	0.431	0.434	0.440	0.463	0.433	0.403	0.492	0.454	0.515	0.499	0.565	0.606	0.547	0.594	0.575	-													
X3.1	0.564	0.559	0.519	0.543	0.533	0.536	0.490	0.516	0.524	0.464	0.436	0.481	0.439	0.422	0.468	0.408	0.449	-												
X3.2	0.559	0.549	0.595	0.559	0.642	0.584	0.561	0.587	0.599	0.504	0.529	0.571	0.493	0.465	0.484	0.419	0.459	0.754	-											
X3.3	0.568	0.568	0.543	0.582	0.525	0.564	0.475	0.586	0.530	0.459	0.486	0.507	0.436	0.444	0.448	0.410	0.437	0.716	0.689	-										
X3.4	0.546	0.549	0.546	0.574	0.559	0.548	0.438	0.594	0.529	0.492	0.451	0.525	0.474	0.476	0.490	0.479	0.493	0.710	0.672	0.662	-									
X3.5	0.502	0.515	0.541	0.555	0.549	0.533	0.504	0.531	0.555	0.506	0.472	0.501	0.484	0.505	0.471	0.434	0.467	0.631	0.619	0.565	0.614	-								
X4.1	0.476	0.485	0.514	0.476	0.480	0.521	0.539	0.452	0.536	0.381	0.481	0.391	0.401	0.392	0.309	0.390	0.364	0.395	0.444	0.424	0.448	0.421	-							
X4.2	0.617	0.585	0.589	0.603	0.543	0.585	0.566	0.569	0.571	0.444	0.501	0.455	0.461	0.521	0.463	0.439	0.404	0.510	0.525	0.544	0.574	0.526	0.590	-						
X4.3	0.570	0.557	0.542	0.592	0.564	0.585	0.561	0.545	0.555	0.449	0.533	0.498	0.465	0.452	0.405	0.415	0.443	0.486	0.561	0.544	0.525	0.494	0.621	0.747	-					
X4.4	0.535	0.562	0.589	0.550	0.539	0.562	0.618	0.577	0.586	0.438	0.506	0.428	0.433	0.383	0.362	0.348	0.315	0.473	0.568	0.530	0.525	0.495	0.570	0.525	0.557	-				
X5.1	0.514	0.489	0.517	0.547	0.565	0.541	0.468	0.567	0.509	0.525	0.431	0.506	0.398	0.532	0.455	0.455	0.477	0.451	0.478	0.431	0.474	0.528	0.397	0.457	0.412	0.418	-			
X5.2	0.348	0.328	0.294	0.377	0.391	0.395	0.289	0.447	0.347	0.378	0.322	0.422	0.357	0.441	0.380	0.385	0.413	0.409	0.383	0.393	0.437	0.464	0.203	0.320	0.242	0.179	0.632	-		
X5.3	0.447	0.435	0.453	0.495	0.466	0.480	0.389	0.530	0.476	0.483	0.351	0.492	0.418	0.475	0.501	0.444	0.463	0.508	0.506	0.451	0.526	0.531	0.280	0.431	0.387	0.362	0.729	0.695	-	
X5.4	0.527	0.497	0.559	0.548	0.568	0.594	0.525	0.609	0.632	0.453	0.44	0.476	0.38	0.504	0.422	0.372	0.418	0.419	0.457	0.477	0.485	0.468	0.422	0.490	0.422	0.459	0.630	0.498	0.574	-

หมายเหตุ : ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .001

ตารางที่ 17 ค่า Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) และ Bartlett's test of sphericity

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.964
Bartlett's test of sphericity	Approx. Chi-Square	12367.760
	df	435
	Sig	.000

จากตารางที่ 17 พบว่า ค่า KMO เท่ากับ .964 ซึ่งมีค่ามากกว่า .50 มีค่า Bartlett's test มีการแจกแจงโดยประมาณ Chi-Square เท่ากับ 12367.760 ได้ค่า Significant เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงแสดงว่าตัวแปรองค์ประกอบเหมาะสมในการนำไปใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

4.3 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมาตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัด เพื่อยืนยันว่าองค์ประกอบต่าง ๆ นั้นสามารถ วัดได้จากตัวบ่งชี้เหล่านั้นได้จริง ซึ่งจะใช้เกณฑ์ในการ เปรียบเทียบโมเดล (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556) ดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงค่าสถิติในการประเมินความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติที่เกี่ยวข้อง	สัญลักษณ์	เกณฑ์การพิจารณา
	χ^2	-
	df	-
Relative Chi-square	$\frac{\chi^2}{df}$	$\frac{\chi^2}{df} < 2$
Root Mean Square Error of Approximation	RMSEA	$\leq .05$
Standardized Root Mean square Residual	SRMR	$\leq .05$
Goodness of Fit Index	GFI	$GFI \geq .90$
Adjust Goodness of Fit Index	AGFI	$AGFI \geq .90$
Comparative Fit Index	CFI	$CFI \geq .90$
Tucker-Lewis index	TLI	$TLI \geq .90$
Normal Fit Index	NFI	$NFI > .80$

** อ้างจาก กัลยา วานิชย์บัญชา 2556 หน้า 109 - 117 และ Hair, Black, Babin, and Anderson (2019), p642

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการประเมินโมเดลการวัดขององค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบด้วยการใช้ โปรแกรม JAMOVİ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อยืนยันความตรงเชิงโครงสร้างซึ่งแสดงในตารางที่ 19 - 21

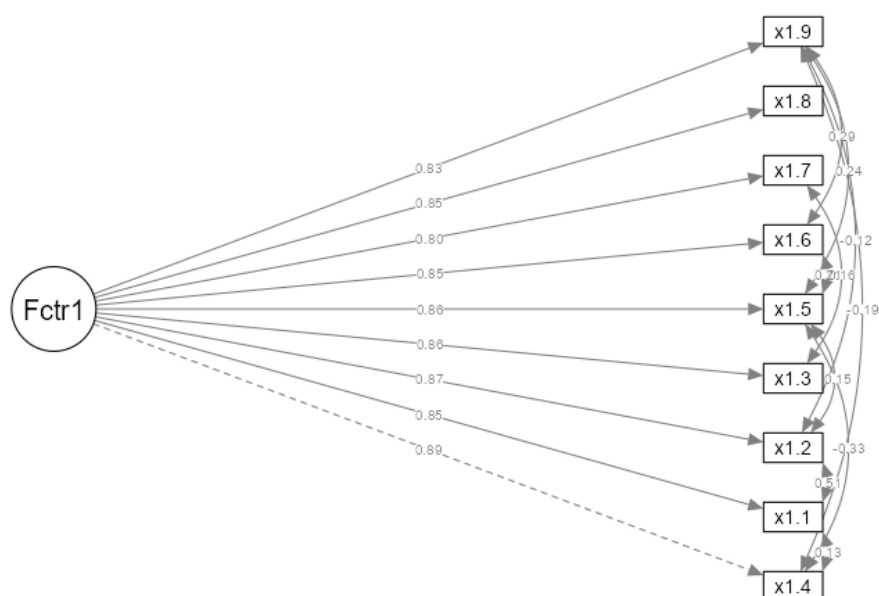
ตารางที่ 19 แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู
(Development of Teacher Professional Practice) : DTPP

	x1.1	x1.2	x1.3	x1.4	x1.5	x1.6	x1.7	x1.8	x1.9
x1.1	—								
x1.2	0.872 ***	—							
x1.3	0.748 ***	0.761 ***	—						
x1.4	0.791 ***	0.777 ***	0.771 ***	—					
x1.5	0.725 ***	0.699 ***	0.734 ***	0.680 ***	—				
x1.6	0.706 ***	0.718 ***	0.730 ***	0.743 ***	0.792 ***	—			
x1.7	0.676 ***	0.709 ***	0.740 ***	0.684 ***	0.695 ***	0.708 ***	—		
x1.8	0.728 ***	0.728 ***	0.717 ***	0.764 ***	0.737 ***	0.747 ***	0.652 ***	—	
x1.9	0.685 ***	0.675 ***	0.724 ***	0.685 ***	0.786 ***	0.797 ***	0.701 ***	0.712 ***	—

Note. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Bartlett's test of Sphericity Chi-Square = 4465.557, df = 36, p = 0.000, KMO = 0.945

จากตารางที่ 19 ตัวแปรองค์ประกอบการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ x1.1 x1.2 x1.3 x1.4 x1.5 x1.6 x1.7 x1.8 x1.9 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัว พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่สุด คือ 0.872 และน้อยที่สุดคือ 0.652 ผลการวิเคราะห์ เมทริกซ์สหสัมพันธ์ด้วย Bartlett's test of sphericity ได้ค่า Bartlett's test of Sphericity Chi-Square= 4465.557, df = 36, p = 0.000 ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) และตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และค่าดัชนี Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) = 0.945 แสดงว่า ตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ภาพที่ 6 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP(Fctr1)

ตารางที่ 20 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดการ
พัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ				
	β	b	SE	T-value	R^2
X1.4	0.886	1.000	-	-	.786
X1.1	0.850***	0.959	0.034	27.889	.723
X1.2	0.868***	0.963	0.036	27.043	.753
X1.3	0.864***	0.948	0.035	26.925	.747
X1.5	0.859***	0.930	0.040	23.052	.738
X1.6	0.850***	0.934	0.036	25.877	.722
X1.7	0.800***	0.860	0.037	23.158	.640
X1.8	0.850***	0.949	0.036	26.101	.723
X1.9	0.835***	0.910	0.040	22.945	.697
Chi-Square = 32.965, df = 17, p = .011, GFI = .999, NFI = .993, TLI = .992, CFI = .996 , RMSEA = 0.044, SRMR = .011					

จากตารางที่ 20 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP ได้ค่า Chi-Square = 32.965, df = 17, p = .011, GFI = .999, NFI = .993, TLI = .992, CFI = .996 , RMSEA = 0.044, SRMR = .011 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครูมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ย่อย พบว่า x1.4 มีค่าน้ำหนักของสัมประสิทธิ์สูงสุด คือ 0.886 และ x1.7 มีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำที่สุด คือ 0.800

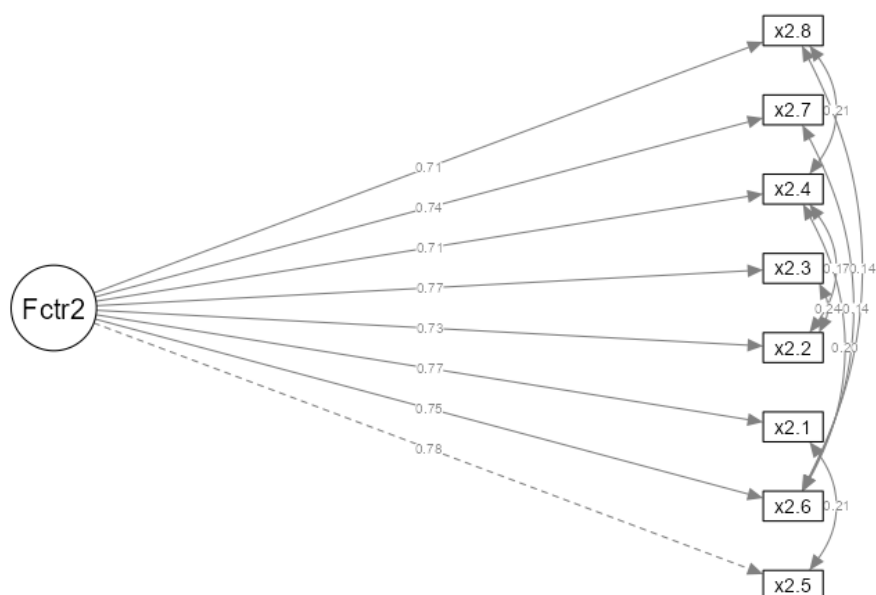
ตารางที่ 21 แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบทักษะการสื่อสาร
(Communication skill) : CS

	x2.1	x2.2	x2.3	x2.4	x2.5	x2.6	x2.7	x2.8
x2.1	—							
x2.2	0.598 ***	—						
x2.3	0.613 ***	0.672 ***	—					
x2.4	0.535 ***	0.595 ***	0.570 ***	—				
x2.5	0.684 ***	0.593 ***	0.575 ***	0.549 ***	—			
x2.6	0.551 ***	0.531 ***	0.577 ***	0.618 ***	0.619 ***	—		
x2.7	0.576 ***	0.513 ***	0.555 ***	0.519 ***	0.566 ***	0.495 ***	—	
x2.8	0.515 ***	0.499 ***	0.565 ***	0.606 ***	0.547 ***	0.594 ***	0.575 ***	—

Note. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Bartlett's test of Sphericity Chi-Square = 2204.181, $df = 28$, $p = 0.000$, KMO = 0.924

จากตารางที่ 21 ตัวแปรองค์ประกอบทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ x2.1 x2.2 x2.3 x2.4 x2.5 x2.6 x2.7 x2.8 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 8 ตัว พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่สุด คือ 0.684 และน้อยที่สุดคือ 0.495 ผลการวิเคราะห์ เมทริกซ์สหสัมพันธ์ด้วย Bartlett's test of sphericity ได้ค่า Bartlett's test of Sphericity Chi-Square= 2204.181, $df = 28$, $p = 0.000$ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) และตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = 0.924 แสดงว่า ตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ภาพที่ 7 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS(Fctr2)

ตารางที่ 22 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ				
	β	b	SE	T-value	R^2
X2.5	0.781	1.000	-	-	0.611
X2.6	0.748***	0.954	0.059	16.173	0.559
X2.1	0.770***	0.976	0.049	19.876	0.593
X2.2	0.731***	0.868	0.053	16.231	0.535
X2.3	0.770***	0.943	0.054	17.303	0.593
X2.4	0.706***	0.933	0.061	15.392	0.499
X2.7	0.738***	0.983	0.060	16.346	0.545
X2.8	0.714***	0.963	0.062	15.649	0.510
Chi-Square = 28.892, df = 13, p = .007, GFI = .999, NFI = .987, TLI = .984, CFI = .993 , RMSEA = 0.050, SRMR = 0.016					

จากตารางที่ 22 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS ได้ค่า Chi-Square = 28.892, df = 13, p = .007, GFI = .999, NFI = .987, TLI = .984, CFI = .993 , RMSEA = 0.050, SRMR = 0.016 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดทักษะการสื่อสาร (Communication skill) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ย่อย พบว่า x2.5 มีค่าน้ำหนักของสัมประสิทธิ์สูงที่สุด คือ 0.781 และ x2.4 มีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำที่สุด คือ 0.706

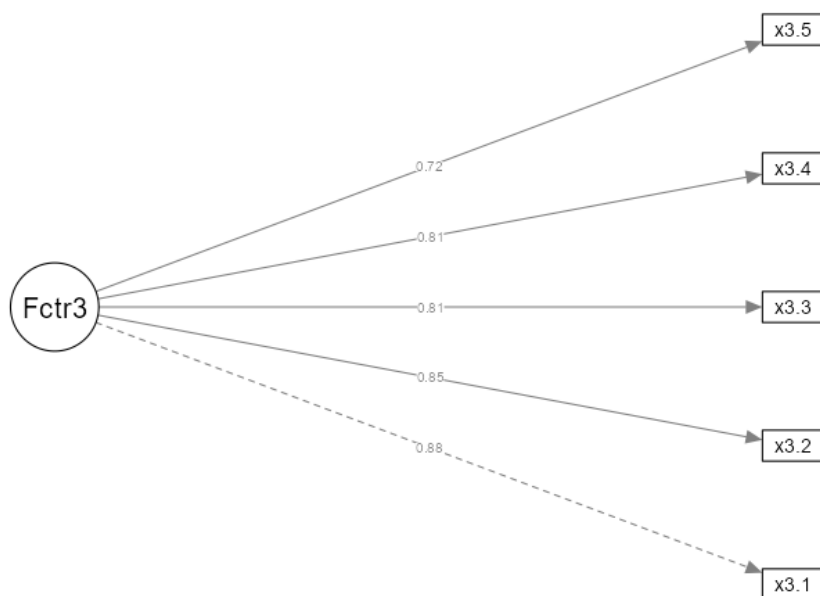
ตารางที่ 23 แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS

	x3.1	x3.2	x3.3	x3.4	x3.5
x3.1	—				
x3.2	0.754 ***	—			
x3.3	0.716 ***	0.689 ***	—		
x3.4	0.710 ***	0.672 ***	0.662 ***	—	
x3.5	0.631 ***	0.619 ***	0.565 ***	0.614 ***	—

Note. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Bartlett's test of Sphericity Chi-Square = 1530.752, df = 10, $p = 0.000$, KMO = 0.893

จากตารางที่ 23 ตัวแปรองค์ประกอบทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ x3.1 x3.2 x3.3 x3.4 x3.5 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 5 ตัว พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความสัมพันธ์กันในระดับสูงสุด คือ 0.754 และน้อยที่สุดคือ 0.614 ผลการวิเคราะห์ เมทริกซ์สหสัมพันธ์ด้วย Bartlett's test of sphericity ได้ค่า Bartlett's test of Sphericity Chi-Square= 1530.752, df = 10, $p = 0.000$ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) และตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และค่าดัชนี Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) = 0.893 แสดงว่า ตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ภาพที่ 8 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS(Fctr3)

ตารางที่ 24 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ				
	β	b	SE	T-value	R^2
X3.1	0.883	1.000	-	-	0.779
X3.2	0.848***	0.977	0.040	24.478	0.720
X3.3	0.809***	0.914	0.041	22.565	0.655
X3.4	0.809***	0.908	0.040	22.567	0.655
X3.5	0.724***	0.834	0.044	18.892	0.525
Chi-Square = 5.740, df = 5, p = .332, GFI = 1.000, NFI = .996, TLI = .999, CFI = 1.000 , RMSEA = 0.017, SRMR = 0.009					

จากตารางที่ 24 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) ได้ค่า Chi-Square = 5.740, df = 5, p = .332, GFI = 1.000, NFI = .996, TLI = .999, CFI = 1.000 , RMSEA = 0.017, SRMR = 0.009 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ย่อย พบว่า X.1 มีค่าน้ำหนักของสัมประสิทธิ์สูงที่สุด คือ 0.883 และ X3.5 มีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำที่สุด คือ 0.724

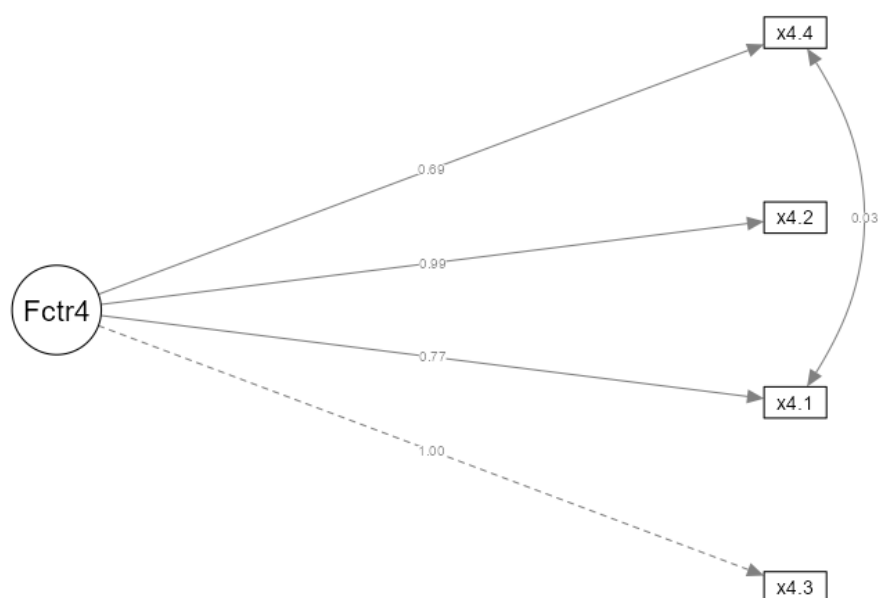
ตารางที่ 25 แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบทักษะการทำงานเป็นทีม
(Teamwork skill) : TS

	x4.1	x4.2	x4.3	x4.4
x4.1	—			
x4.2	0.590 ***	—		
x4.3	0.621 ***	0.747 ***	—	
x4.4	0.570 ***	0.525 ***	0.557 ***	—

Note. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Bartlett's test of Sphericity Chi-Square = 903.802, $df = 6$, $p = 0.000$, KMO = 0.796

จากตารางที่ 25 ตัวแปรองค์ประกอบทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ x4.1 x4.2 x4.3 x4.4 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัว พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่สุด คือ 0.747 และน้อยที่สุดคือ 0.557 ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ด้วย Bartlett's test of sphericity ได้ค่า Bartlett's test of Sphericity Chi-Square = 903.802, $df = 6$, $p = 0.000$ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเมทริกซ์สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) และตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และค่าดัชนี Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) = 0.796 แสดงว่า ตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ภาพที่ 9 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS(Fctr4)

ตารางที่ 26 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ				
	β	b	SE	T-value	R^2
X4.3	0.888	1.000	-	-	0.788
X4.1	0.700	0.771	0.047	16.493	0.490
X4.2	0.841	0.989	0.049	20.063	0.707
X4.4	0.627	0.695	0.049	14.301	0.393
Chi-Square = 0.023, df = 1, p = .880, GFI = 1.000, NFI = 1.000, TLI = 1.006, CFI = 1.000 , RMSEA = 0.000, SRMR = 0.001					

จากตารางที่ 26 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS ได้ค่า Chi-Square = 0.023, df = 1, p = .880, GFI = 1.000, NFI = 1.000, TLI = 1.006, CFI = 1.000 , RMSEA = 0.000, SRMR = 0.001 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ย่อย พบว่า X4.3 มีค่าน้ำหนักของสัมประสิทธิ์สูงสุด คือ 0.888 และ X4.4 มีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำที่สุด คือ 0.627

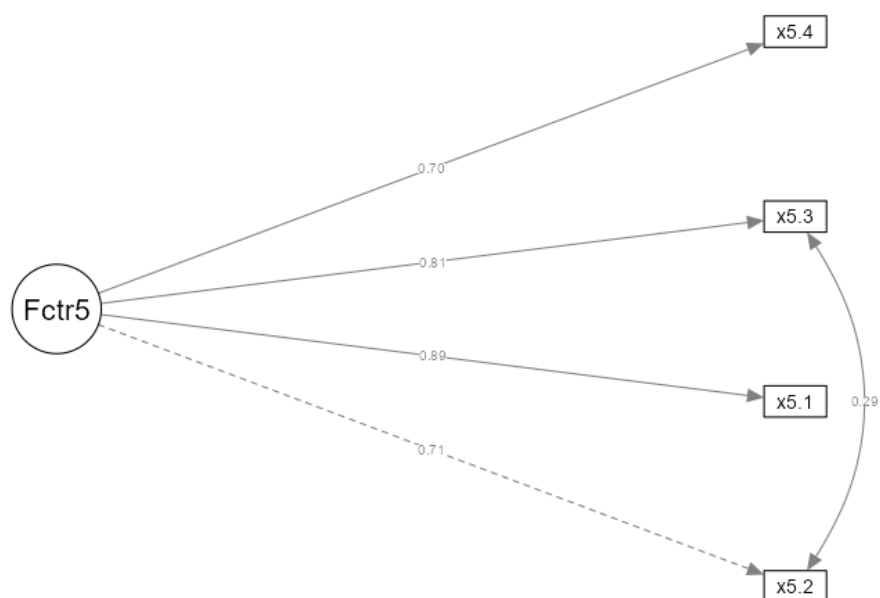
ตารางที่ 27 แสดงเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ
(Information technology skill) : TS

	x5.1	x5.2	x5.3	x5.4
x5.1	—			
x5.2	0.632 ***	—		
x5.3	0.729 ***	0.695 ***	—	
x5.4	0.630 ***	0.498 ***	0.574 ***	—

Note. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Bartlett's test of Sphericity Chi-Square = 984.617, df = 6, p = 0.000, KMO = 0.811

จากตารางที่ 27 ตัวแปรองค์ประกอบทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : TS ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ x5.1 x5.2 x5.3 x5.4 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัว พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่สุด คือ 0.729 และน้อยที่สุดคือ 0.498 ผลการวิเคราะห์ เมทริกซ์สหสัมพันธ์ด้วย Bartlett's test of sphericity ได้ค่า Bartlett's test of Sphericity Chi-Square = 984.617, df = 6, p = 0.000 ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) และตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และค่าดัชนี Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) = 0.811 แสดงว่า ตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ภาพที่ 10 แสดงโมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : TS (Fctr5)

ตารางที่ 28 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ				
	β	b	SE	T-value	R^2
X5.2	0.706	1.000	-	-	0.499
X5.1	0.895	0.955	0.062	15.361	0.800
X5.3	0.815	0.953	0.050	19.192	0.663
X5.4	0.705	0.691	0.050	13.943	0.496
Chi-Square = 0.000, df = 1, p = .996, GFI = 1.000, NFI = 1.000, TLI = 1.006, CFI = 1.000 , RMSEA = 0.000, SRMR = 0.000					

จากตารางที่ 28 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : ITS ได้ค่า Chi-Square = 0.000, df = 1, p = .996, GFI = 1.000, NFI = 1.000, TLI = 1.006, CFI = 1.000 , RMSEA = 0.000, SRMR = 0.000 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ย่อย พบว่า X5.1 มีค่าน้ำหนักของสัมประสิทธิ์สูงที่สุด คือ 0.895 และ X5.4 มีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำที่สุด คือ 0.705

4.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ตารางที่ 29 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สถิติที่เกี่ยวข้อง	สัญลักษณ์	เกณฑ์การพิจารณา	ค่าที่ได้	ผลการพิจารณา
Chi-square	χ^2	-	704.751	
Degree of freedom	df	-	362	
Relative Chi-square	$\frac{\chi^2}{df}$	$\frac{\chi^2}{df} < 2$	1.949	ผ่านเกณฑ์
Root Mean Square Error of Approximation	RMSEA	$\leq .05$	0.044	ผ่านเกณฑ์
Standardized Root Mean square Residual	SRMR	$\leq .05$	0.037	ผ่านเกณฑ์
Goodness of Fit Index	GFI	$GFI \geq .90$	0.990	ผ่านเกณฑ์
Adjust Goodness of Fit Index	AGFI	$AGFI \geq .90$	0.987	ผ่านเกณฑ์
Comparative Fit Index	CFI	$CFI \geq .90$	0.972	ผ่านเกณฑ์
Tucker-Lewis index	TLI	$TLI \geq .90$	0.966	ผ่านเกณฑ์
Normal Fit Index	NFI	$NFI > .80$	0.944	ผ่านเกณฑ์

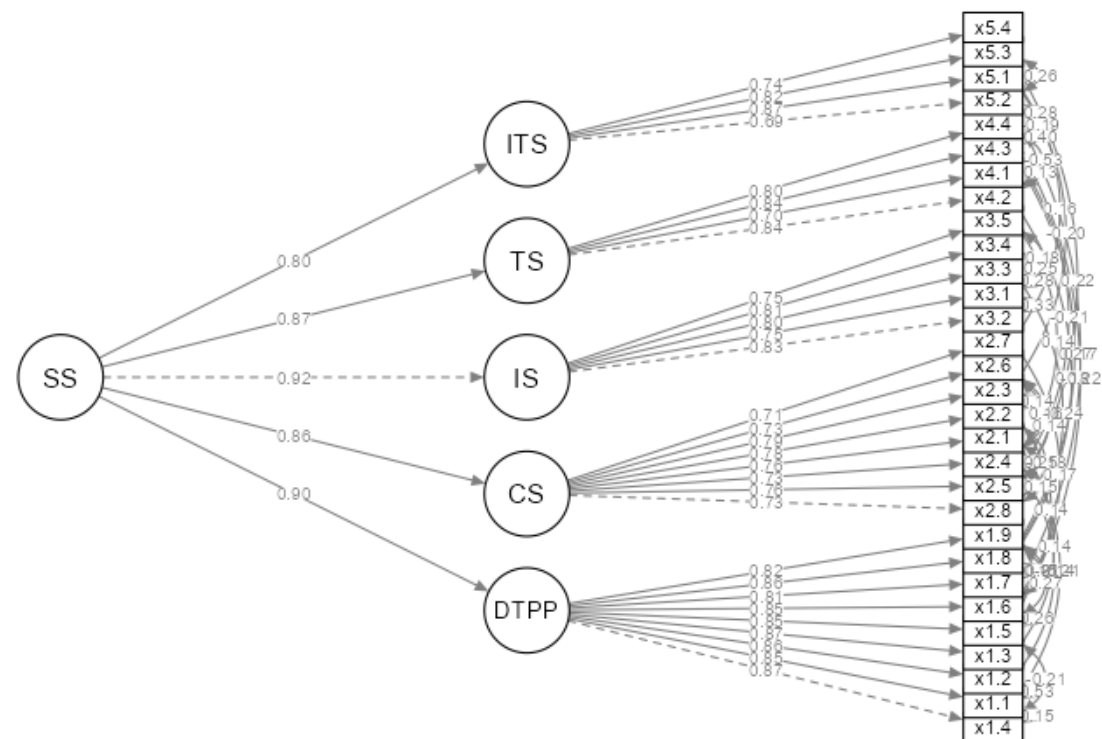
จากตารางที่ 29 พบว่าในภาพรวมของการประเมินโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกัน ซึ่งจะเห็นว่าเกณฑ์การประเมินในทุกค่าผ่านเกณฑ์ ประกอบด้วย Relative Chi-square ซึ่งมีค่ามากกว่า 2 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.949 ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) น้อยกว่า .05 ซึ่งมีค่าเท่ากับ .044 ค่า SRMR (Standardized Root Mean square Residual) น้อยกว่า .05 ซึ่งมีค่าเท่ากับ .037 ค่า GFI (Goodness of Fit Index) มากกว่า .90 ซึ่งมีค่าเท่ากับ .990 ค่า AGFI (Adjust Goodness of Fit Index) มากกว่า .90 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.987 ค่า CFI (Comparative Fit Index) มากกว่า .90 ซึ่งมีค่าเท่ากับ .972 ค่า TLI (Tucker-Lewis index) มากกว่า .90 ซึ่งมีค่าเท่ากับ .966 ค่า NFI (Normal Fit Index) มากกว่า .80 ซึ่งมีค่าเท่ากับ .944

ตารางที่ 30 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ตัวแปรแฝง	DTPP			CS			IS			TS			ITS			r ²
	β_i	b _i	S.E.	β_i	b _i	S.E.	β_i	b _i	S.E.	β_i	b _i	S.E.	β_i	b _i	S.E.	
ตัวแปรสังเกตได้																
X1.4	0.875***	1.000	0.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.765
X1.1	0.848***	0.965***	0.035	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.718
X1.2	0.856***	0.959***	0.036	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.733
X1.3	0.866***	0.955***	0.035	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.751
X1.5	0.851***	0.931***	0.040	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.724
X1.6	0.851***	0.946***	0.037	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.725
X1.7	0.812***	0.877***	0.037	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.659
X1.8	0.863***	0.973***	0.037	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.744
X1.9	0.815***	0.882***	0.037	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.665
X2.8	-	-	-	0.731***	1.000	0.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.535
X2.5	-	-	-	0.762***	0.992***	0.061	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.580
X2.4	-	-	-	0.735***	0.984***	0.057	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.540
X2.1	-	-	-	0.758***	0.976***	0.060	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.575
X2.2	-	-	-	0.779***	0.944***	0.061	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.607
X2.3	-	-	-	0.787***	0.981***	0.058	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.620
X2.6	-	-	-	0.727***	0.941***	0.060	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.529
X2.7	-	-	-	0.708***	0.957***	0.063	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.501

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ตัวแปร แฝง	DTPP			CS			IS			TS			ITS			r ²
	β_i	b _i	S.E.	β_i	b _i	S.E.	β_i	b _i	S.E.	β_i	b _i	S.E.	β_i	b _i	S.E.	
ตัวแปร สังเกตได้																
X3.2	-	-	-	-	-	-	0.834***	1.000	0.000	-	-	-	-	-	-	0.695
X3.1	-	-	-	-	-	-	0.754***	0.889***	0.041	-	-	-	-	-	-	0.569
X3.3	-	-	-	-	-	-	0.796***	0.937***	0.046	-	-	-	-	-	-	0.634
X3.4	-	-	-	-	-	-	0.812***	0.946***	0.045	-	-	-	-	-	-	0.659
X3.5	-	-	-	-	-	-	0.754***	0.904***	0.048	-	-	-	-	-	-	0.569
X4.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.840***	1.000	0.000	-	-	-	0.706
X4.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.701***	0.780***	0.051	-	-	-	0.491
X4.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.841***	0.952***	0.042	-	-	-	0.707
X4.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.804***	0.895***	0.056	-	-	-	0.646
X5.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.691***	1.000	0.000	0.478
X5.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.867***	0.960***	0.058	0.751
X5.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.815***	0.983***	0.052	0.665
X5.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.739***	0.747***	0.051	0.546

ภาพที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ตารางที่ 31 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ตัวแปรแฝง	Soft Skill					
	β_i	b_i	S.E.	R ²	AVE	CR
Factor3	0.924***	1.000	0.000	0.853	0.725	0.960
Factor5	0.796***	0.954***	0.071	0.634	0.555	0.909
Factor1	0.897***	0.940***	0.050	0.805	0.666	0.909
Factor2	0.857***	0.843***	0.056	0.735	0.595	0.852
Factor4	0.868***	0.890***	0.052	0.753	0.615	0.864

$\chi^2 = 704.751$; df = 362 ; Relative Chi-Square = 1.946 ; p-value = 0.000 ; RMSEA = 0.044 ; SRMR = 0.037 ; GFI = 0.990 ; NFI = 0.944 ; TLI = 0.966 ; CFI = 0.972

จากตารางที่ 31 และภาพที่ พบว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย นั้นโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งได้แสดงในตารางที่ 23

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง จะเห็นว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวบ่งชี้ ทั้ง 30 ตัว มีค่าอยู่ระหว่าง 0.701 – 0.875 โดยทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งแสดงว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 30 ตัวนั้นสามารถบ่งชี้ถึงทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

โดยที่ในส่วนของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองพบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.796 – 0.924 โดยทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบโดยการเรียงตามลำดับความสำคัญ จะได้ว่าองค์ประกอบที่ 3 ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) มีความสำคัญเป็นอันดับแรก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.924 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ร้อยละ 85.3 รองลงมาได้แก่องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional

Practice) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.897 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ร้อยละ 80.5 ลำดับต่อมาได้แก่ องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.868 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ร้อยละ 75.3 ลำดับต่อมาได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.857 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ร้อยละ 73.5 และองค์ประกอบที่ 5 ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.796 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ร้อยละ 63.4 จากน้ำหนักองค์ประกอบที่แสดงนั้น จะเห็นว่าทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สามารถวัดได้จากองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์สามารถนำผลการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบมาเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS

$$IS = 0.754^{***}X3.1 + 0.834^{***}X3.2 + 0.796^{***}X3.3 + 0.812^{***}X3.4 + 0.754^{***}X3.5$$

องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP

$$DTPP = 0.848^{***}X1.1 + 0.856^{***}X1.2 + 0.866^{***}X1.3 + 0.875^{***}X1.4 + 0.851^{***}X1.5 + 0.851^{***}X1.6 + 0.812^{***}X1.7 + 0.863^{***}X1.8 + 0.815^{***}X1.9$$

องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS

$$TS = 0.701^{***}X4.1 + 0.840^{***}X4.2 + 0.841^{***}X4.3 + 0.804^{***}X4.4$$

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS

$$CS = 0.758^{***}X2.1 + 0.779^{***}X2.2 + 0.787^{***}X2.3 + 0.735^{***}X2.4$$

$$+0.762^{***}X2.5+0.727^{***}X2.6+0.708^{***}X2.7+0.731^{***}X2.8$$

องค์ประกอบที่ 5 ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : ITS

$$ITS = 0.867^{***}X5.1+0.691^{***}X5.2+0.815^{***}X5.3+0.739^{***}X5.4$$

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองสามารถนำผลการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบมาเขียนสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\text{Soft Skill} = 0.897^{***}DTPP+0.857^{***}CS+0.924^{***}IS+0.868^{***}TS+0.796^{***}ITS$$

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต และการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 485 คน โดยการเก็บแบบสอบถามในรูปแบบของมาตราประมาณค่า 5 ระดับและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการตอบแบบสอบถามของนักศึกษามาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านการพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู (Development of Teacher Professional Practice) : DTPP ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.405 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.456 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.449 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.510) รองลงมาได้แก่ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลที่เกิดแก่ผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.431 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.520) และน้อยที่สุดได้แก่ สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารและใช้ข้อมูลในการพัฒนางานตามวิชาชีพครู (ค่าเฉลี่ย 4.361 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.530)

ความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะการสื่อสาร (Communication skill) : CS ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.270 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.453 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ใช้วิธีการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อบรรลุเป้าหมายและมีการใช้อวัจนภาษาได้ อย่างเหมาะสมกับคู่สนทนามีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.357 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.533) รองลงมาได้แก่ มีวิธีการในการตั้งคำถามที่มุ่งใจคู่สนทนาตอบได้อย่างสะดวกใจ (ค่าเฉลี่ย 4.272

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.596) และน้อยที่สุดได้แก่ สามารถสรุปประเด็นสำคัญในการสนทนาได้ (ค่าเฉลี่ย 4.210 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.604)

ความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill) : IS ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.325 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.491 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า สามารถจูงใจเพื่อนร่วมงานได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.392 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.581) รองลงมาได้แก่ การมีเครือข่ายตามสาขาวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.344 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.570) และน้อยที่สุดได้แก่ เป็นที่ไว้วางใจของนักเรียน/ผู้ปกครอง (ค่าเฉลี่ย 4.278 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.567)

ความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill) : TS ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.481 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.440 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.563 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.513) รองลงมาได้แก่ มีเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ (ค่าเฉลี่ย 4.524 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.516) และน้อยที่สุดได้แก่ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (ค่าเฉลี่ย 4.406 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.547)

ความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้านทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill) : ITS ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.211 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.548 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีความสามารถในการใช้แพลตฟอร์มต่างๆ ในการสื่อสารผ่านทางดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.336 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.546) รองลงมาได้แก่ มีความสามารถในการสร้างสื่อต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.295 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.594) และน้อยที่สุดได้แก่ มีความสามารถในการเขียนโค้ด หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 4.027 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.788)

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองพบว่า องค์ประกอบทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายมี 5 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.796-0.924 โดยทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .001 ทั้งนี้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองสามารถนำผลการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบมาเขียนสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\text{Soft Skill} = 0.897^{***}\text{DTPP} + 0.857^{***}\text{CS} + 0.924^{***}\text{IS} + 0.868^{***}\text{TS} + 0.796^{***}\text{ITS} \text{ โดยที่}$$

โมเดลที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ $\chi^2 = 704.751$; $df = 362$; Relative Chi-Square = 1.946; $p\text{-value} = 0.000$; RMSEA = 0.044; SRMR = 0.037; GFI = 0.990; NFI = 0.944; TLI = 0.966; CFI = 0.972

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาจะเห็นว่าในอนาคตทักษะที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 (Phrakrupariyatkunarangi, 2016) จะประกอบด้วยการแก้ปัญหา ความร่วมมือกันในการทำงาน ความสามารถในการปรับตัวและการวิจารณ์ตนเองเป็นสิ่งสำคัญ (Vlachopoulos & Makri, 2024) โดยในอนาคตการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอาจจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาที่ต้องมีการมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการจัดการศึกษาวิธีการแบบดั้งเดิมกับการจัดการศึกษาแบบใหม่ที่มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อเป็นการเตรียมผู้เรียนสู่ตลาดงานในอนาคต นอกจากนั้น การพัฒนาทางด้านอารมณ์ของผู้สำเร็จการศึกษาก็มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานในอนาคตที่จะสามารถทำให้ได้รับการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นและยังมีแนวโน้มในการที่ทำให้ธุรกิจของผู้ประกอบการสำเร็จมากขึ้นอีกด้วย (Brudevold-Newman & Ubfal, 2024; Gunarathne et al., 2021; Ubfal et al., 2022) และอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือการที่ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ที่จะทำให้เกิดการสร้างสรรคการทำงานที่แปลกใหม่ให้กับสถานประกอบการแต่ปัญหาหนึ่งคือกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่ยังยึดรูปแบบเดิมในการจัดการศึกษาที่ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการคิดอย่างสร้างสรรค์มากนัก (Chen, 2024) ซึ่งอาจจะทอนให้เห็นถึงภาพรวมในอนาคตที่ทักษะในที่ทำงานนั้นตลาดแรงงานมีความต้องการทักษะด้าน Soft Skill มากกว่าทักษะอื่นที่อาจฝึกฝนได้ภายหลังเข้าทำงาน และอาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็วในโลกอนาคตรวมอยู่ด้วย (Vlachopoulos & Makri, 2024; Tholen et al., 2016)

จากการศึกษาของ Watthanabut (2020) ได้กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา Soft Skill ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 เกิดจากการถ่ายทอดของคณาจารย์และการไม่ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะ Soft skill ในอนาคตของเยาวชนเอง โดย Chaiyapan & Suksawat (2023) ยังระบุอีกว่าถ้าสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นั้นมีครูที่มีความพร้อมและมีทักษะทางด้าน Soft skill จะส่งผลให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้นและเกิดประโยชน์กับผู้เรียนซึ่งจะนำไปสู่การสร้างผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่

พึงประสงค์ของสังคมต่อไป และเมื่อกล่าวถึงทักษะของนักศึกษาครุศาสตร์ที่มีการเชื่อมโยงทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นั้น Buangam et al., (2019) ได้พบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบด้วยกัน กล่าวคือ 1 ทักษะทางด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมที่มีรายละเอียดในการสื่อสารของผู้เรียนความสามารถในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นรวมถึงการมีความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบที่ 2 ทักษะงานสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีที่ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการผลิตสื่อการสอนที่มีคุณภาพและองค์ประกอบที่ 3 ทักษะชีวิตและการทำงานโดยผู้เรียนต้องรู้จักการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและความรับผิดชอบต่องานร่วมกัน Office of the Education Council (2024) ยังได้ระบุว่ากำลังคนที่รับเข้ามาทำงานในปัจจุบันยังมีสมรรถนะทักษะบางด้านไม่ตรงกับความต้องการ หรือมีสมรรถนะในระดับที่ต่ำกว่าความคาดหวังอีกทั้งยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามตำแหน่งที่รับเข้าทำงานทำให้ผู้ว่าจ้างต้องสูญเสียเวลาและงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะความสำคัญของทักษะ Soft Skill เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ทักษะการแก้ปัญหาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จึงสรุปได้ว่า Soft Skill เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาครูที่ต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่โดยมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลในหลายภาคส่วนเช่นตัวนักเรียน ผู้ปกครองผู้บริหารสถานศึกษาและชุมชนในพื้นที่ ดังนั้น นักศึกษาครูต้องเป็นผู้ที่มีทักษะที่จะใช้ในการทำงานและการใช้ชีวิตในอนาคตซึ่งถือว่า Soft Skill มีความสำคัญอย่างยิ่งในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายโดยคณะครุศาสตร์ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อให้นักศึกษาเกิดทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอนรวมถึงใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในอนาคต
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายควรมีการพัฒนาทักษะในด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีมซึ่งอาจจะ บรรจุในหลักสูตรหรืออยู่ในรายวิชาการศึกษาทั่วไปที่สร้างให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถเกิดทักษะในการสื่อสารการทำงานร่วมกันเป็นทีมซึ่งจะส่งผลต่อศักยภาพและความสามารถของตัวนักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีในอนาคต
3. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในคณะที่เอื้อต่อการเกิดชุมชนแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักศึกษาที่เป็น

กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะในการทำงานร่วมกันของตัวนักศึกษาหรือการทำงานร่วมกันกับประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรที่จะมีการศึกษาเปรียบเทียบในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดมหาวิทยาลัยของเอกชน เพื่อทำการศึกษาถึงความแตกต่างของโมเดลทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์แบบมัลติกรุป (Multi Groups) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะพบความสำคัญของตัวแปรบางตัวที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาทักษะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ได้ในอนาคต
2. การวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรที่จะนำผลศึกษาในครั้งนี้ไปศึกษาต่อยอดในลักษณะของการศึกษาอิทธิพลที่ส่งผลต่อทักษะในการใช้ชีวิตและการทำงานของครู เพื่อเป็นการศึกษาเพื่อจะได้ทราบถึงอิทธิพลที่ส่งผลต่อทักษะในการใช้ชีวิตและการทำงานของครู ซึ่งจะได้นำไปพัฒนากระบวนการแนวทางการพัฒนาครูให้มีทักษะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความ
รับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การวิจัยและพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย.
- กานต์ อัมพานนท์. (2553). พื้นฐานการศึกษาและความเป็นครูมืออาชีพ [เอกสารที่ไม่มีการตีพิมพ์].
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). ทักษะทางสังคม ใครว่าไม่สำคัญ. [http://www.oknation.net
/blog/kriengsak/2008/06/10/entry-2](http://www.oknation.net/blog/kriengsak/2008/06/10/entry-2)
- คำหมาน คนโค. (2543). ทางก้าวหน้าของครูมืออาชีพ. วิทยุชนจำกัด.
- จूरรัตน์ นันทพิทวิกุล. (2538). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร] . ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม และคณะ. (2553). บทสรุปผู้บริหาร รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
เรื่องการศึกษาแนวโน้มคุณลักษณะของครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2562).
สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- นงนุช บุญตาพาน. (2548). การประเมินความต้องการจำเป็นคุณลักษณะของครูตามความคิดเห็นของ
นักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 เขตสวนหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- นงลักษณ์ ต.วิเชียร. (2546). รายงานการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ตามทรรศนะของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง.
<http://www.thaieduforum.com/educations/>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- ประโยชน์ อุดมเดช. (2555). ครูมืออาชีพรับมือการสู่ประชาคมอาเซียน.
<http://77.nationchannel.com/video/198021/>

- เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. (2537). *การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ
นักศึกษาครู* วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิทและกาญจนา บุตรมี. (2552). *ความพึงพอใจของนายจ้าง/ผู้ประกอบการที่
มีต่อบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัตติยา พานิชนอก. (2553). *ครู มาตรฐาน ตัวตน ความคาดหวัง*.
<http://images.tunchanokp.multiply.multiplycontent.com>
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 4). โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สุวีริยาสาส์น.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2554). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 3). โอเดียนสโตร์.
- วีระ สุดสังข์. (2550). *การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์*. ชมรมเด็ก.
- วัฒนา ปุณณฤทธิ. (2552). *บทบาทครูในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้*. <https://www.poonyarit.com>
- ศิวรักษ์ ศิวรมย์. (2551). *การศึกษา: หลักการและแนวคิด* [เอกสารที่ไม่มีการตีพิมพ์]. ภาควิชาพื้นฐาน
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). *การพัฒนาวิชาชีพครู (Development and Promotion of
Teaching Profession)*. http://www.onec.go.th/onec_main/page.php
- สุทัศน์ จอกสถิตย์. (2547). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครูของครูกลุ่มเขตศรี
นครินทร์ สังกัดกรุงเทพมหานคร* วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ฐานข้อมูล
งานวิจัย (ThaiLis).
- สุภาณี ลิ้มประวัติ. (2545). *การศึกษาคุณลักษณะของครูในยุคปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตหลักสี่* วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันราชภัฏพระนคร.
ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- Au, Kathryn H.. (1998). *Social Constructivism and the School Literacy Learning of Students
of Diverse Backgrounds*. Journal of Literacy Research, 30(2), 297-319.
- Bated, A.W. & Poole, G.. (2003). *Effective Teaching in Higher Education: Foundations for
Success*. San Francisco, Calif.: Jossey-Bass.
- Beard, Alissa. (2008). *Review of Social Constructivism*. [http://projects.coe.uga.edu/
epltt/index.php?title=Review_of_Social_Constructivism](http://projects.coe.uga.edu/epltt/index.php?title=Review_of_Social_Constructivism)

- Coates, Dennis E..(2006). *People Skills Training: Are You Getting a Return on Your Investment*. <http://www.praxisconsulting.org/PeopleSkills>
- Cooper, Jean; Basson, Johan & Schaap, Pieter (2006). *A Training Programme Based on the Principles of Social Constructivism and Focused on Developing People for the Future World of Work:an Evaluation*. Abingdon, 9(4), 467-483.
- Dobbins, Nicole. (2007). *An Analysis of Social Skills Instruction Provided in Teacher Education and In-Service Training Programs for General and Special Educators*. Las Vegas University of Nevada.
- Dougiamas, Martin. (1998). *A Journey into Constructivism*.
<http://dougiamas.com/writing/constructivism.html#social>
- Driver, Rosalind, Asoki, Hilary, Leach, John, Mortimer, Eduardo & Scott, Philip. (1994). *Constructing Scientific Knowledge in the Classroom*. Educational Researcher , 23(7), 5-12.
- Ennis, Robert. H. (1985). *A logical basis for measuring critical thinking skill*. Journal of Educational Leadership. 43(10), 45-48.
- Fiore, Corina. *Social Constructionist Theory*. http://www.ehow.com/facts_5179676_social-constructionist-theory.html#ixzz1H7dKs91X
- Gewertz, Catherine. (2007). *'Soft Skills' in Big Demand: Interest in Teaching Students Habits of Mind for Success in Life is on the Rise*. Education Week, 26(40), 25-27.
- Gloeman, Daniel. (1995). *Emotional Intelligence Why It can Matter More IQ*. New York: Bantam Book.
- Gurinder. (2005). *Developing Interpersonal Skills in Teachers*.
<http://seearchwarp.com/sua10270>
- McComack, Lisa. (2007). *Teaching and Learning in Further and Higher Education: Hand book by the Education for Employment Project*. <http://www.E4project.ie>
- McGuire, James, & Priestley. Philip. (1981). *Life after school: a social skills curriculum*. Oxford: Pergamon Press.

- McWhorter, K.T. (1988). *Study and Thinking Skills in College*. Glenview, IL: Scott, Foresman and Company.
- Nakthong, Usa. (2007). *Teaching and Learning about Cell and Cell Processes in Grade 10 Using a Social Constructivist Approach*. Kasetsart University.
- Wood, D.; Bruner, J. & Ross, G. (1976). *The Role of Tutoring in Problem-Solving*. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 17(2), 89-100.

ภาคผนวก

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการมีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน
(Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

คำชี้แจง

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ประกอบทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่มีความถูกต้องเที่ยงตรง และสอดคล้องกับสภาพของโลกในศตวรรษที่ 21 แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 38 ข้อ

คำตอบของท่าน มีคุณค่าเป็นอย่างมากในการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ทั้งนี้คำตอบที่ได้ในครั้งนี จะถูกนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลเป็นภาพรวม ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อท่าน แต่ถ้าหากท่านไม่พร้อมที่จะให้ข้อมูล ท่านสามารถส่งคืนแบบสอบถามแก่ผู้วิจัยได้ตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ข้อมูลครั้งนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

โปรดเติมคำในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลของท่าน ในปัจจุบัน

1. เพศ () หญิง () ชาย
2. ศึกษาในระดับชั้น ปีที่
3. โปรแกรมวิชา
4. ท่านคิดว่าตนเอง มีทักษะความพร้อมในการที่จะทำงานในอนาคต มากน้อยเพียงใด
() มีมาก () มีปานกลาง () มีน้อย () ไม่มี

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill)	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1.การพัฒนาการปฏิบัติตามวิชาชีพครู					
1.พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน					
2.พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ					
3.มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลที่เกิดแก่ผู้เรียน					
4.สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ					
5.ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน					
6.สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์					

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการ ทำงาน (Soft Skill)	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
7.สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่าง สร้างสรรค์					
8.สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารและใช้ ข้อมูลในการพัฒนางานตามวิชาชีพครู					
9.สามารถสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ในทุกสถานการณ์					
2.ทักษะการสื่อสาร (Communication skill)					
1.ใช้วิธีการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อบรรลุ เป้าหมาย					
2.มีความสามารถในการเจรจาต่อรอง					
3.สามารถสื่อสารเพื่อลดความขัดแย้ง					
4.สามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ได้ อย่างถูกต้อง					
5.แสดงท่าทีที่เหมาะสมกับคู่สนทนา					
6.มีวิธีการในการตั้งคำถามที่จูงใจคู่ สนทนาตอบได้อย่างสะดวกใจ					
7.สามารถสรุปประเด็นสำคัญในการ สนทนาได้					
8.มีการใช้วัจนภาษาได้ อย่างเหมาะสม กับคู่สนทนา					
3.ทักษะมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal skill)					
1.มีการสร้างเครือข่ายในการทำงาน					
2.สามารถจูงใจเพื่อนร่วมงานได้					
3.การมีเครือข่ายตามสาขาวิชาชีพ					

ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน (Soft Skill)	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.เป็นที่ไว้วางใจของนักเรียน/ผู้ปกครอง					
5.มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ อยู่เสมอ					
4.ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork skill)					
1.ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น					
2.ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล					
3.มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น					
4.เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ					
5.ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology skill)					
1.มีความสามารถในการสร้างสื่อต่างๆ					
2.มีความสามารถในการเขียนโค้ด หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์					
3.มีความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบความปลอดภัยทางไซเบอร์					
4.มีความสามารถในการใช้แพลตฟอร์มต่างๆ ในการสื่อสารผ่านทางดิจิทัล					

***** ขอขอบคุณที่เสียสละเวลา *****

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : นายยุทธศิลป์ ชูมณี Yuthasin Chumanee

วันเดือนปีเกิด : 22 มีนาคม 2518 อายุ 45 ปี

ที่อยู่ : 75 หมู่ 5 ถนนพหลโยธิน ตำบล นางแล อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100

Email : Yuthasin10@gmail.com

สถานที่ทำงาน : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ตำแหน่ง : นักวิจัยปฏิบัติการ เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่ มีนาคม 2549 ถึง ปัจจุบัน

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา 2556 ถึง ปัจจุบัน

ประวัติการศึกษา :

2533 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปริมังคลานุสรณ์วิทยาลัย เชียงใหม่

2536 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง โรงเรียนโปลิเทคนิคลานนาเชียงใหม่

2538 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง โรงเรียนโปลิเทคนิคลานนาเชียงใหม่

2540 ปริญญาตรีอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมไฟฟ้า) มหาวิทยาลัยศรีปทุม

2544 ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

2549 ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและสถิติการศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2558 ปริญญาเอก ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เกียรติประวัติ :

1. ประกาศเกียรติคุณ บุคลากรสายสนับสนุนตัวอย่าง ประจำปี 2561 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย
2. ประกาศเกียรติคุณ ศิษย์เก่าดีเด่น ประจำปี 2561 ของวิทยาลัยโพลิเทคนิคลานนา

ประสบการณ์ทำงาน :

- 2549 – 2550 : ผู้ช่วยนักวิจัย ประจำสถาบันวิจัยและพัฒนา
- 2550 – ปัจจุบัน : นักวิจัยปฏิบัติการ ประจำสถาบันวิจัยและพัฒนา

ประสบการณ์ด้านการบริหาร :

- 2556 ถึง ปัจจุบัน : ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ประสบการณ์ทำงานด้านอื่นๆ :

- 2541 : อาจารย์ทดลองสอน แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง โรงเรียนโพลิเทคนิคลานนาเชียงใหม่
- 2542 - 2546 : อาจารย์ผู้สอน แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง โรงเรียนโพลิเทคนิคลานนาเชียงใหม่
- 2544 - 2546 : หัวหน้าหมวดติดตั้งไฟฟ้า แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง โรงเรียนโพลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่
- 2546 - 2549 : ผู้ช่วยผู้จัดการด้านงานวิศวกรรมและบุคคล ร้านอิเล็กทรอนิกส์คอลเพาเวอร์กรุ๊ป
- 2548 – ปัจจุบัน : ที่ปรึกษาด้านงานวิศวกรรม บริษัทอิเล็กทรอนิกส์คอลเพาเวอร์กรุ๊ป

ประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย :

1. ประสบการณ์การสอน :

วิชา	ภาคเรียนที่
การวิจัยทางการท่องเที่ยว	3/2552
ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา	3/2554
สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์	1/2555
การประเมินผลโครงการ	1/2555
สถิติเพื่อการวิจัยทางภาษาจีน	2/2555
วิธีการทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์	3/2555

2. ผลงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนและตีพิมพ์ :

ชื่อผลงาน	ประเภทผลงาน	ปีที่แล้ว เสร็จ/ตีพิมพ์	แหล่งทุน
1. การศึกษาระบบการกระจายสินค้าของ ประเทศจีน : กรณีศึกษาเมืองเฉิงกั่ง นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน	หัวหน้างานวิจัย	2551	เงินรายได้
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของพนักงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ผู้ร่วมวิจัย	2551	เงินรายได้
3. รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ริมโขง อำเภอเชียง ของให้เป็นตลาดสินค้าอินโดจีน	ผู้ร่วมวิจัย	2551	เงินรายได้
4. ประวัติและผลงานพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปวง ธมมปญโญ)	ผู้ร่วมวิจัย	2551	เงินรายได้
5. อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย	หัวหน้างานวิจัย	2552	เงินรายได้
6. การพัฒนาการค้าชายแดนของจังหวัดเชียงราย	ผู้ร่วมวิจัย	2552	งบประมาณ

ชื่อผลงาน	ประเภทผลงาน	ปีที่แล้ว เสร็จ/ตีพิมพ์	แหล่งทุน
7. ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านความมั่นคงของ จังหวัดเชียงราย กรณีศึกษา นโยบายการให้ สัญชาติไทยแก่บุคคลต่างด้าวในพื้นที่จุดผ่าน แดนถาวรระหว่างประเทศ	ผู้ร่วมวิจัย	2552	งบแผ่นดิน
8. การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องผลิต กระเบื้องมุงหลังคาซีเมนต์อัดฟาง	ผู้ร่วมวิจัย	2553	งบแผ่นดิน
9. การดูแลและรักษาสุขภาพด้วยตนเอง สำหรับ ชุมชนตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัด เชียงราย	ผู้ร่วมวิจัย	2554	งบแผ่นดิน
10. การศึกษาบริบทของการดูแลและรักษา สุขภาพด้วยตนเองสำหรับชุมชนตามแนว ตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย	หัวหน้างานวิจัย	2554	งบแผ่นดิน
11. พัฒนารูปแบบอาคารอนุรักษ์พลังงาน ต้นแบบผสมผสานวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่น	ผู้ร่วมวิจัย	2554	งบแผ่นดิน
12. ทิศทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาเขตภาคเหนือเพื่อรองรับ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	หัวหน้างานวิจัย	2556	งบแผ่นดิน
13. การนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการ นานาชาติ เรื่อง The factors influencing the IPE instructor's Performance	วารสารกาสะลอง คำ ปีที่ 6 ฉบับ 2	2555	สถาบันการ พลศึกษา
14. สภาพปัญหาในการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในของ วิทยาลัยเทคนิค	วารสารกาสะลอง คำ ปีที่ 6 ฉบับ 2	2556	งบส่วนตัว

3. การประเมินโครงการ :

1. การประเมินงานเทศกาลเชียงรายดอกไม้งาม ครั้งที่ 1 และ 2 หน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

2. การประเมินการจัดกิจกรรมถนนคนเดินเมืองเชียงราย หน่วยงาน เทศบาลนครเชียงราย

3. การประเมินความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน หน่วยงาน เทศบาลเมืองพาน

4. การประเมินการฝึกซ้อมการปฏิบัติภาคสนาม FTX กลุ่มจังหวัด ประจำปี 2555

“การบริหารจัดการเหตุแผ่นดินไหว อาคารถล่ม และระงับอัคคีภัย” CRDEX-12 หน่วยงาน ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 15 เชียงราย

5. การประเมินเทศกาลชิมชนดอยแม่สลอง หน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก

6. การประเมินความพึงพอใจผู้ใช้บริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย หน่วยงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย ตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2550 ถึง ปัจจุบัน

7. การประเมินผลการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่สาย หน่วยงาน เทศบาลตำบลแม่สาย

4. การบรรยายเชิงวิชาการ (วิทยากร) :

1. วิทยากรเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ หน่วยงาน สถาบันการพลศึกษา ลำปาง

2. วิทยากรเรื่องการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอน หน่วยงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

3. วิทยากรชี้แจงการขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2557 หน่วยงาน สำนักวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4. วิทยากรชี้แจงการเขียนโครงร่างการวิจัยเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติและการลงทะเบียนในระบบ หน่วยงาน สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

5. วิทยากรการอบรมการใช้งานระบบ NRMS ของสำนักงานวิจัยแห่งชาติ หน่วยงาน สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

6. วิทยากรการอบรมการใช้งานระบบ NRMS ของสำนักงานวิจัยแห่งชาติ หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

7. วิทยาการการใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย หน่วยงาน สำนักวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

8. วิทยาการการประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทาง สังคมศาสตร์ หน่วยงาน สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

9. วิทยาการการใช้งานโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อการวิจัย สำนักวิชาการท่องเที่ยว และคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

10. วิทยาการ EC WIL ทักษะการวิเคราะห์ทางธุรกิจโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ คณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

11. วิทยาการการพัฒนาระบบกลไกและจัดทำแผนการดำเนินงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

12. การนำเสนอผลงานวิจัย เรื่องการศึกษาบริบทของการดูแลรักษาสุขภาพด้วยตนเองสำหรับ ชุมชนตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย ในงาน “ การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2555 ”

13. วิทยาการบรรยายให้ความรู้ความเข้าใจในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส แก่ นายกและปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย สำนักงานจังหวัดเชียงราย

5. ที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญ :

1. ที่ปรึกษางานวิจัยให้อาจารย์แลกเปลี่ยนจากวิทยาลัยครูหลวงน้ำทา หน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะวิทยาการจัดการ

3. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ของนักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยนานาชาติลุ่มน้ำโขง

4. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ของนักศึกษาพยาบาล หน่วยงาน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ลำปาง

5. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ของอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี

6. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

7. ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการตรวจสอบและพิจารณาผลงานวิจัยประจำ สำนักวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
8. ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะทำงานด้านการจัดการพลังงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
9. ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการคัดเลือก Best practice ด้านการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรวม ระดับ สพป. โดยการจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8
10. ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการประเมินหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
11. ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การนำเสนอบทความวิชาการ/บทความวิจัย ในการประชุมสังคมศาสตร์วิชาการ สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
12. ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการพิจารณาบทความวิจัยในงานประชุมวิชาการ ระดับชาติ วิทยาศาสตร์สุขภาพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
13. ได้รับการขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในการออกข้อสอบเพื่อ บรรจุและแต่งตั้งให้เข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
14. ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
15. ที่ปรึกษาโครงการส่งเสริมการใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน (เมืองปั่นได้ เมืองปั่นดี) เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

6. การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับวิชาชีพ :

1. การฝึกอบรมผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน หลักสูตร 2 หน่วยงาน สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา
2. การฝึกอบรมหลักสูตร “การใช้โปรแกรม R กับงานวิจัย ” หน่วยงาน สมาคมนักวิจัย
3. การฝึกอบรมหลักสูตร “โมเดล LISREL : หลักการและการประยุกต์ใช้” หน่วยงาน สมาคม วิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
4. การฝึกอบรมหลักสูตร “การใช้โปรแกรม M PLUS ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย” หน่วยงาน สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

5. การร่วมนำเสนอโปสเตอร์: โครงการประชุมวิชาการ “การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ทุกช่วงวัย โดยการบูรณาการสหวิชาชีพ: มุมมองทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สุขภาพและการพยาบาล”
6. การร่วมประชุมวิชาการ “การวิจัย วัดผลและประเมินผลสัมฤทธิ์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 23”
7. การร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “Principles of Health Sciences Research Ethics จัดโดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”
8. การฝึกอบรม หลักสูตร “เทคนิคการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในองค์กรยุค Disruption” โดย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ชื่อ-สกุล (ไทย) นายกิตติศักดิ์ นีวรัตน์

ชื่อ-สกุล (อังกฤษ) MR.KITTISAK NEWVARAT

เกิดวันที่ 28 เดือน มกราคม พ.ศ. 2520

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 251 หมู่ที่ 12 ตำบล บ้านดู่ อำเภอ เมืองเชียงราย จังหวัด เชียงราย
รหัสไปรษณีย์ 57100

หมายเลขโทรศัพท์มือถือ 089-191-7879

E-mail : krittisak@yahoo.com ,newvarat01@gmail.com

สถานที่ทำงานปัจจุบัน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เลขที่ 80 หมู่ที่ 9 ตำบล บ้านดู่
อำเภอ เมืองเชียงราย จังหวัด เชียงราย รหัสไปรษณีย์ 57100

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๕๓-๗๗๖๐๑๔ หมายเลขโทรสาร 053-776014

ประวัติการศึกษา

ระดับ	คุณวุฒิ ชื่อคุณวุฒีย่อ (สาขาวิชา)	สถาบันการศึกษา	ปี พ.ศ. / ค.ศ. ที่สำเร็จการศึกษา
ปริญญาเอก	กศ.ด. (การทดสอบและวัดผล การศึกษา)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2554
ปริญญาโท	ศษ.ม. (วิจัยและสถิติการศึกษา)	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2546
ปริญญาตรี	ปทส. (ไฟฟ้าสื่อสาร)	วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่	2542

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2542	อาจารย์ วิทยาลัยสารพัดช่างลำปาง จ. ลำปาง
พ.ศ. 2543	อาจารย์ วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง จ. เชียงใหม่
พ.ศ. 2544	อาจารย์ โรงเรียนเมโทรเทคโนโลยี จ. เชียงใหม่
พ.ศ. 2545-2548	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2546-2548	ประธานโปรแกรมวิชา อุตสาหกรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2552-2555	กรรมการและเลขานุการประจำหลักสูตร ปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2552-2559	กรรมการประจำหลักสูตร ปริญญาโท สาขาการวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2551-2556	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2556-2564	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และดำรงตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2565-ปัจจุบัน	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2566-2567	กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

งานวิจัยที่ได้ดำเนินการ

ปี พ.ศ.	เรื่อง	แหล่งทุนที่สนับสนุน
2546	การประเมินผลการดำเนินงานโครงการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด จังหวัดเชียงราย	ศูนย์ราชการจังหวัดเชียงราย
2547	การประเมินผลการจัดทีมอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย	สถาบันราชภัฏเชียงราย
2549	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน จังหวัดเชียงราย : กรณีเปรียบเทียบเชียงรายกับ นครคุนหมิง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
2551	รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ริมโขง อำเภอเชียงของให้เป็นตลาดสินค้าอินโดจีน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2551	การศึกษาระบบการกระจายสินค้าของประเทศจีน กรณีศึกษา : เมืองเฉิงกั่ง นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2551	การศึกษาความเป็นไปได้ของการเปิดร้านค้าปลอดอากรพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2551	การศึกษาการจัดซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างสนามกีฬาและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของเทศบาลตำบลเมืองพาน จังหวัดเชียงราย	เทศบาลตำบลเมืองพาน จังหวัดเชียงราย
2551	ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการถนนคนเดิน “คืนชีวิตให้ชุมชน คืนถนนให้คนเดิน” เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย	เทศบาลนครเชียงราย
2551	การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย	องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลในจังหวัดเชียงราย
2552	ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านความมั่นคงของจังหวัดเชียงราย กรณีศึกษานโยบายการให้สัญชาติไทยแก่บุคคลต่างด้าวในพื้นที่จุดผ่านแดนถาวรระหว่างประเทศ	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ปี พ.ศ.	เรื่อง	แหล่งทุนที่สนับสนุน
2552	การประเมินโครงการเสริมสร้างพัฒนาระบบปกป้องคุ้มครองเด็กในจังหวัดเชียงราย	องค์กรแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล อิงค์
2552	การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย	องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลในจังหวัดเชียงราย
2553	ประวัติและผลงานพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปวง ธมมปณฺโญ)	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2553	การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย	องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ในจังหวัดเชียงราย
2554	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดูแลและรักษาสุขภาพด้วยตนเองสำหรับชุมชนตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
2554	การสังเคราะห์งานวิจัยชุดโครงการเชิงของศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2554	การประเมินผลการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตต้นแบบ ภาคเหนือ	สภาการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)
2554	การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย	องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลในจังหวัดเชียงราย
2555	การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย	องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในจังหวัดเชียงราย
2555	ทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเขตภาคเหนือ เพื่อการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
2556	การประเมินผลการพัฒนาชุมชนเป็นพื้นที่ต้นแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย	องค์กรแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล อิงค์

ปี พ.ศ.	เรื่อง	แหล่งทุนที่สนับสนุน
2556	รายงานผลการประเมินการเรียนการสอนตาม โครงการประกันคุณภาพการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2557	รายงานผลการประเมินการเรียนการสอนตาม โครงการประกันคุณภาพการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2557	ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2557	การสังเคราะห์งานวิจัยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2557	การปฏิรูประบบการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพครู เพื่อพัฒนานักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปีที่ 21	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2558	การรับรู้ความสามารถและความต้องการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาจาก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2559	นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนและนวัตกรรม การเรียนรู้ของภาคีเครือข่ายการศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงรายและกลุ่มโรงเรียนบ้านดู่-นางแล จังหวัดเชียงราย	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
2562	การสังเคราะห์ผลงานวิชาการของครูที่ผ่านการ พิจารณาให้มีและเลื่อนวิทยฐานะเป็นครูชำนาญการ พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงราย เขต 2	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ปี พ.ศ.	เรื่อง	แหล่งทุนที่สนับสนุน
2565	การถอดบทเรียนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2567	พฤติกรรม การดูแลสุขภาพตามหลัก 3อ2ส ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2567	พฤติกรรม การออกกำลังกายของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

การนำเสนอผลงานวิชาการ

1. นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน จังหวัดเชียงราย : กรณีเปรียบเทียบเชียงรายกับนครคุนหมิง ในการประชุมวิชาการประจำปี 2549 “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนบนฐานการวิจัยท่องเที่ยวไทย” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ณ ห้องประชุม 3 ศูนย์การประชุมองค์การสหประชาชาติ(UNESCO)

2. นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดูแลและรักษาสุขภาพด้วยตนเองตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย ในงาน “การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2555” (Thailand Research Expo 2012) ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

3. นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการพัฒนาชุมชนเป็นพื้นที่แบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในงาน “CRRU RESEARCH SHOW 2015” ครั้งที่ 1 วันที่ 19-20 มีนาคม 2558 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4. นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง Synthesis of Research Project Chiang Khong Study of Chiang Rai Rajabhat University. ในงาน The 9th International Conference “ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability”. 25-26 June 2013, Brunei Darussalam.

5. นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง The Evaluation of the Area Development Program in Mae Sai District, Chiang Rai Province. ในงาน The 11th International Conference “ASIAN

Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability”. 31 March-1 April 2015, Kathmandu, Nepal.

6. นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง Chiang Rai Educational staff's perception and the Requirements for Academic Development towards and for the Graduation of the Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. ในงาน The 12th International Conference “ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability”. 7-8 June 2016, Manila, Republic of the Philippines.

7. นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง Title Guidelines for Reforming the Instruction System of Teaching Professional for Developing Teacher Students in the 21st Century. ในงาน The 12th International Conference “ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability”. 7-8 June 2016, Manila, Republic of the Philippines.

8. นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง An Investigating Influential Factor Affecting Students Competence in Studying Principles of Mathematic. ในงาน The 12th International Conference “ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability”. 7-8 June 2016, Manila, Republic of the Philippines.

9. นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง Instructional Innovation and Learning Innovation of Education Network between Chiang Rai Rajabhat University and Ban Du and Nang Lae Schools, Chiang Rai Province. ในงาน The 13th International Conference “ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability”. 8-12 July 2017, Miyazaki, Japan.

การตีพิมพ์เผยแพร่

1. บทความเรื่อง การประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามโมเดลคะแนนจริง สัมพันธ์และโมเดลโลจิสติก 3 พารามิเตอร์ ในวารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. บทความ รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ริมโขงอำเภอเชียงของให้เป็นตลาดสินค้าอินโดจีน ในหนังสือการสังเคราะห์งานวิจัยชุดเชียงของศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

3. บทความ An Evaluation of Self-Reliance-Based Sustainable Community Development Held in MaeSai District, Chiang Rai Province. ในวารสาร ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability. (2016: p 297-306)

4. บทความ Chiang Rai Educational staff's perception and the Requirements for Academic Development towards and for the Graduation of the Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. ในวารสาร ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability. (2017).

5. บทความ Title Guidelines for Reforming the Instruction System of Teaching Professional for Developing Teacher Students in the 21st Century. ในวารสาร ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability. (2017).

6. บทความ An Investigating Influential Factor Affecting Students Competence in Studying Principles of Mathematic. ในวารสาร ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability. (2017).

7. บทความ Instructional Innovation and Learning Innovation of Education Network between Chiang Rai Rajabhat University and Ban Du and Nang Lae Schools, Chiang Rai Province. ในวารสาร ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability . (2018)

8. บทความ ถอดบทเรียนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย การประชุมสัมมนาทางวิชาการ การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ/นานาชาติ และงานบริหารการศึกษาสัมพันธ์ ประจำปี 2565 วันศุกร์ ที่ 11 มีนาคม 2565 ณ โรงแรมศรีลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ โดยสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

9. บทความ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามหลัก 3อ2ส ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติคุรุศาสตร์ศึกษา ครั้งที่ 6 นวัตกรรมราชภัฏสู่การพัฒนานวัตกรรมเพื่อท้องถิ่นที่ยั่งยืน วันที่ 19 กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ร่วมกับสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทยและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ.

10. บทความ พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครุศาสตร์ศึกษา ครั้งที่ ๖ นวัตกรรมราชภัฏสู่การพัฒนานวัตกรรมเพื่อท้องถิ่นที่ยั่งยืน วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ร่วมกับสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทยและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ.